

F. ZELENKA:

SLOVNÍK
UVĚDOMĚLÉHO
KATOLÍKA

PRAHA 1924

TISKEM ČESKOSLOVANSKÉ AKC. TISKÁRNY
V PRAZE. — NÁKLADEM VLASTNÍM.

Cena Kč 15.—.

F. ZELENKA:

SLOVNÍK
UVĚDOMĚLÉHO
KATOLÍKA

PRAHA 1924

TISKEM ČESKOSLOVANSKÉ AKC. TISKARNY
V PRAZE. — NAKLADEM VLASTNÍM.

Nihil obstat.

Pragae 13. Augusti 1924

Dr. Ferd. Černovský
Censor

Imprimatur.

Pragae, 18. Augusti 1924

† *Antonius Podlaha*
Episcopus Paphiensis, Vicarius generalis.

N. 11198.

Úvodem.

dovoluji si upozorniti, že příručka tato sestavena jest se zřetelem na praktickou obranu při veřejných schůzích, debatách a jiných příležitostech, a vzat tedy zřetel na námitky, při takových příležitostech se naskytajících. Z téhož důvodu byla hesla srovnána abecedně, aby rychle bylo možno příslušnou odpověď najíti. V závorkách naznačil jsem odvolání na články jiné, doplňující myšlenky jen naznačené. Jelikož v debatách velmi důležitě jest citovati jednotlivé výroky, uvedl jsem vždy — kde to právě nutno — přesné označení spisu a místa toho kterého spisovatele. Myšlenky, převzaté z jiných katolických spisovatelů a řečníků, označil jsem jménem dotyčného v závorce.

Přál bych si, aby tato příručka posloužila plně naší svaté věci a aby nalezla nové obránce myšlenky katolické orelské a lidové proti nesčetným a fanatickým nepřátelům našim, a prosím tedy všechny bojovníky, vedené orelským heslem „Vrátiti národ náš Kristu“, aby laskavě přijali tuto moji práci, již jim předkládám

k uctění památky velikého národního světce

Svatého Václava

V Praze-Liboci, dne 28. září 1924.

JUC. F. ZELENKA,
zemský vzdělavatel Orla.

Prameny.

- * **Dr. Kašpar:** Učebnice katol. náboženství I. a II.
- * **P. Maryan Morawskij:** Večery u jezera Genevského.
- * **Prof. Václ. Müller:** Dějepis Církve katolické.
- * **P. Svoboda T. J.:** Katolická reformace. Brno 1888 a Praha 1893.
- P. O. Freund C. SS. R.:** Die modernsten Verleumdungen der Apostaten. Wien 1912.
- Měsíčník:** Magazin für volkstümliche Apologetik. Ravensburg.
- Dr. Řehák:** Kde jest reformace? Praha 1894.
- Dr. Kordač:** Základy novověkého názoru životního. Praha 1909.
- * **P. B. Stašek:** Obnova společnosti lidské. 1919.
- Dr. Pav. z Kepplerů:** Radosti více! (Překl. Kalandry, 1911.)
- Dr. K. Ecker:** Židovské zrcadlo. (Zpracování Horovo. Praha 1907.)
- Dr. A. Rohling:** Židé podle talmudu. (Překl. Baláha. Praha 1876.)
- Gougenot de Mousseaux:** Židé. (Překl. Zábranského. Praha 1910.)
- J. Bottau:** Víra katolická dokázaná a obhájená slovy a důvody nepřátel. (Překlad ThC. Fr. Mergla. Praha 1903.)
- Dr. Samsour:** Církevní dějiny obecné. Praha 1910.
- P. Secondo Franco S. J.:** Handbuch populärer Antworten. Wien 1866.
- * **Dr. Alb. von Ruville:** Zpět ku svaté církvi. (Překl. Šuberta.)

- Fr Odvalil:** Boris Karl Huysmans. Praha 1907.
- Fr. Spirago:** Katolický lidový katechismus. (Překl. Kalvody. Olomouc 1904.)
- Abbé C. Fouard:** Svatý Petr a první léta křesťanství. (Překl. Hulakovského. Praha 1896.)
- Z. Lobkovic:** Římští papežové. (Statistická data.) Praha 1906.
- F. Konečný:** Mezinárodní Volná Myšlenka. Praha 1913.
- Lev z Hammersteinů S. J.:** Od ateismu k plné pravdě. (Edgar.) (Překl. Svojsíka. Praha 1899.) — téhož Begründung des Glaubens. Trier 1906.
- * **Dr. Jos. Bilczewskij:** O mládí vzlétejí k výšinám. (Překl. P. Jos. Vraštila S. J.)
- Řeči a články opata Zavorala, Dr. Reyla, Müllera, prof. Nováka, faráře Hálka, P. Žáka T. J., prof. Žáka.**

*) Spisy hvězdičkou označené doporučuji našim pracovníkům k doplnění jejich knihoven.

1. Agitace protináboženská:

rozzuřila se u nás zejména před sčítáním lidu. Plakáty, agitátoři, zákonodárci, hasiči, učitelé, metaři, vše štválo proti církvi.

1. Byla nedůsledností,

neboť agitátoři vždy tvrdili, že „náboženství jest věcí soukromou“, a najednou dotýkali se surově nejposvátnějších citů každého jednotlivce.

2. Byla terorem nehodným svobodného národa.

Zejména sektáři českoslovenští se osvědčili v tomto ohledu a proslavili se husitsky po celém světě. Sekyrami, kládami, kusy železa, holemi, krádeží kostelů, ukazovali tyto „křesťané“ nové směry pokroku. Vysoké Mýto, Radhošť, Náchod, Chotoviny a jiné mnohé jsou nejlepšími doklady.

3. Pocházela od lidí mělkého ducha,

poštvaných svými vůdci a byla důkazem převychovy, pokroku. Rozbité schůze lidovců, ztýraní řečníci, vyházení dělníci z továren, charakterisují tuto převychovu. Svobodná republika musela vydati proti násilníkům zákon na ochranu svobody.

4. Vedena učiteli

ve škole rafinovaným způsobem, úskočně i přímo, pronásledováním všeho katolického. Vyhozování křížů, nesvěcení svátků, zákazy katolických časopisů, stranickost bezmezna toho důkazem.

5. Nebylo jí třeba,

neboť lid jest dostatečně vzdělán, aby rozhodl se pro tu kterou víru, a nepotřebuje nátlaku a teprve ne násilí. Církev jest mravně neporušena a není třeba z ní vystupovati, nýbrž naopak nutno se jejím učením obroditi. V tom by byl prospěch jednotlivce i národa.

6. Podkopávala základy státu,

neboť neslušnými akcemi agitátorů podloupena byla společenská mravnost; korupčnictví, podvodům a různým aferám dán byl průchod, nehledě ani na to, že podkopávána byla víra v Boha a úcta k náboženství, jež jsou jedinými spolehlivými oporami každého státu.

7. Jest zbožím dováženým z ciziny,

jíž velmi na tom záleží, aby nás vnitřně seslabil. Důkazy: a) cizácké heslo *Los von Rom* (Pryč od Říma) bylo vrženo do Čech na propagandu německého protestantismu a podporováno německými penězi, aby tak byla připravena půda germanisací; b) židovsko-zednářské živly jsou podněcovateli, aby lidstvo od Boha se odvrátilo. V knize „Zydzi a kahaly“ vydané r. 1875 ve Lvově, jest na str. 8. zřetelně napsáno: „Přirozeným nepřítelem Židů jest křesťanská církev; proto ze všech sil o to se musíme starati, nakaziti ji svobodomyšlností, nevěrou, rozkošnictvím; musíme podněcovat všemožné spory a hádky mezi křesťanskými sektami. Z logické důslednosti začneme u kněží. Vypovíme jim zjevný boj, pilně pronásledující a objasňující skandály soukromého jejich života; c) cizozemské sekty: Armáda Spásy (čl. 5.) YMCA, YWCA, Metodisté, Adventisté šíří pod různými tituly protestantskou propagandu; d) něm. filosofie, at

Nietscheova, af Schopenhauerova, rozvrací mravní názory našeho národa, jako právě Marxovy socialistické utopie.

8. Byla marnou a směšnou;

neboť počet odpadlíků byl nepatrný a národ zůstal 80% římsko-katolický. Odpadlíci pak byli většinou lidé nevalné jakosti, jak žertovně o nich napsaly „Humoristické Listy“ 1922 č. 43:

„Včera hledal spásu v Římě,
dnes Lutera chválí přímě,
a tak snadno zítřek shledá
jej v náručí Mohameda.
Nelepší však, že ten paníc
jaktěživ nevěřil — na nic.“

Lidé, převlékající víru jako kabát, nemohou mít žádné vážnosti. Z řad vysokoškolské inteligence vystoupilo procento nejmenší, kdežto z řad nedostudovaných lidí procento největší.

9. Potvrdila starou pravdu

naznačenou sv. Hilariem: „Církev, když pronásledována, prospívá, když opovrhována, rozkvétá, a když zdá se přemnožena býti, tu stojí v celé své slávě.“ Neboť známo jest z dějin, že zahynuli Nero, Julian, Luter, Bismark (úhlavní to nepřátelé církve), a Řím katolický přece stojí a Církev svatá své Credo (Věřím v Boha) dále jasně zpívá všem lidem dobré vůle, a také u nás nebyla pronásledováním poškozena církev, nýbrž naopak plevel, suché větve, to vše odpadlo, a církev dýchá novým životem jara a probuzeného svědomí katolíků, z nichž dříve matrikových stali se nyní praktičtí katolíci. Kostely katolické se plní, náboženské slavnosti rok od roku rostou, politická strana lidová sílí, kdežto agitátoři hynou korupcí a vnitřní neuvorností mezi sebou.

10. Konečný výsledek její

při její úžasné úpornosti vyzněl ve prospěch katolíků, ku slávě Církve a k záchraně národa československého.

2. Agrárníci

jsou stoupenci politické stavovské strany nyní nazvané republikánské. Uvědomělý katolík nemůže být příslušníkem této strany, jak z dalšího zřejmo.

1. Vůči náboženství

jsou programově nevybarvení. Tisk však jest vybarven protikatolícky. Řídí jej pokrokáři volní myslitelé. Redaktorem „Lidového deníku“ jest Dr. Loskot, odpadlý kněz. V témže listu byl dne 2. listop. 1918 uveřejněn článek „Odstraňte Bílou Horu“ od Gany Jaroše, kde přímo nabádáno bylo ku svržení Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí. Dále Dr. Srdínko, předseda kulturního výboru Nár. shromáždění, podporuje při každé příležitosti snahu volnomyšlenkářů a sám vystoupil z církve katolické. Vůdcové strany podporují mnohdy sekty československou. Také první schůze této sekty byly svolány organizací agrární strany. (Tuchoměřice, Horažďovice a j.) Neposkytuje tedy strana tato záruku pro udržení křesť. rázu rodiny, společnosti a výchovy.

2. Stranou stavovskou,

což již samotno jest něčím nezdravým, neboť stavovská politika nemůže být na prospěch celku, nýbrž chce — třebaže marně — prospěti jedinému stavu. Mají nesociální politické hledisko, bez vedoucí idee (brambory a zelí nemohou tvořiti životní názor člověka). Členy jejími jsou profesori, učitelé, ženatí kněží, velkostatkáři a také domkáři, bezzemci a dělníci.

3. Válkou zdiskutivání,

neboť vůdcové jejich mlčeli, když stát ústřednami zotročoval venkov, brali premie za platné služby Rakousku atd. (Čl. 67/5.)

3. Anarchisté

jsou proti každé formě státní a autoritě vůbec. Sdružení jsouce v Londýně, jsou svazem mezinárodním.

- 1. Výslovnými atheisty (nevěrci),** neboť kdekoliv ku vládě se dostanou, podkopávají náboženství, posvátnost manželství, rodinu a bojují tím proti křesť. řádu světovému.
- 2. Nemohou zlepšiti světový řád,** neboť jen ten může svět učiniti lepší, kdo sám jest lepší než svět.
- 3. Prakticky uplatnili své zásady v Rusku** ve formě bolševismu, jehož výsledky dnes vidíme (čl. 10/6).
- 4. Ochranou před nimi katolicism (čl. 13/4).**

4. Antika

jest název pro kulturu a život pohanských národů Řeků a Římanů. V době moderní dějí se náběhy od našich novopohanů zavéstí zvyky staré antiky a proto velebí jí tvrdíce, že byla životem lidí, krásou a jarem národů. Toť ovšem názory neznalců neb básníků; skutečnost ukazuje jinak.

1. Poklesem lidstva

dle úsudku hlavních jejich representantů. „Touha po ukončení života jest nejvšelejším přáním člověka, náhlá smrt jest největším štěstím a krátký život největším dobrodiním“ dle Plinia. Oslňující římské slavuosti nazývá Plato „šibeniční náladou“. Otrok jest pouhou věcí dle římského práva, práce hanbou, žena

Armáda Spásy.

otrokyňní vášní mužových, dítě, nelíbí-li se otcí, odkládá se na pospas dravé zvěři, pojem milosrdenství vůbec neexistuje, neboť to jest vyvázeň křesťanství. Z nemravnělost jest úžasná (odst. 3).

2. Náboženství její základem slabým.

neboť záhy utonulo ve filosofii a ta „sama v lidské společnosti nedosáhne toho, co vykoná náboženství“ (Rousseau).

3. Úpadkem mravů,

neboť Řím zkažeností podobá se Babylonu dle líčení řím. dějepisce Tacita (Annal. XV, 44) a „všechno zločiny a neřestmi jest naplněno“ dle římského filosofa Seneky. (De ira 28.) Ctižádost, lakota, požitkářství byly ideálem antického člověka a cesta za tímto „ideálem“ končí v bázni.

4. Její obnovení bylo by zkázou národa,

jako právě byla ona zkázou Říma pohanského, když připravila jej o ty přirozené základy náboženské a proslavenou etnost římskou (Kordáč) nahradivši je volností života, rozkoší a krásy, z jejíž číše, růžemi ověněno, pilo jen několik vyvolenců a ostatní masy byly otroky, jejich pouta byla tak pevná, že Bůh musil popuťnou smrti kříže je uvolnit (Zavoral).

5. Znala svoji slabost,

neboť volala toužebně po křesťanství ústy nej přednějších filosofů, kteří dobře cítili nedostatečnost své mravouky a světového názoru a toužili po vyšší bytosti a oživení lidského ideálu.

5. Armáda Spásy:

1. Mezinárodní společnosti,

jež pozvána byla do Čech, aby nenápadně pod různými záminkami propagovala protestantism a pomohla odkatolčit naši zemi.

2. Profanuje náboženství křesťanské,

neboť harmonikou a trumpetami na náměstích a ulicích pro smích všem svolává davy jako divochy v Africe a využívá situace hned nejen agitačně, ale i obchodnický, vybírajíc milodary od lehkověrných.

3. Její povolání do Čech jest nedůstojno našeho národa, jehož mravní vyspělost stojí přec daleko výše než mravnost oněch lidí, pro něž Armáda Spásy byla založena, t. j., než oněch námořníků pobřeží Amerického a Anglického, kteří oddáni jsou všem možným neřestem, alkoholu a prostituci. Vlastenecký cit by ji měl držeti tam v Anglii, kde v Liverpoolu (čti Liverpúlu) Londýně a i. městech jest tisíce doupat neřesti s deseti tisíci obětmi. My zde nepotřebujeme takové instituce, neboť nám stačí církev katolická, ta splní daleko lépe úkol, jež Armáda Spásy chce zde plniti, jen když dle jejího učení budou také všichni žiti.

4. Její činnost jest malicherná.

Dle výkazu „blahodárné“ práce vydrží ve Krči domovinu pro 26 dívek, v Kladně pro 20 chovaneček, v Jablinci pro 45 dětí, dále živí celou řadu mladých povalečů, kteří by mohli skály lámat a zatím prodávají tiskoviny. V „kadetní škole“ vycvičila 36 mladých mužů a žen, udržuje v permanenci 8 sborů s důstojníky, poddůstojníky a nezbytnou „kutálkou“.

5. Žije na státní útraty.

Dle Večerníka Práva Lidu ze dne 26./3. 1921 podala vládě za činnost v odstavci 4. naznačenou účet na 6 milionů Kč. A tak 80% katolíků republiky nepřímo by bylo nuceno přispívati na protestantskou Armádu Spásy.

6. Askese

záleží v odřikání se něčeho jinak dovoleného z lásky k Bohu, zvláště pak zamítá rozkoší, jež

svět nabízí člověku, aby prý založil jeho štěstí.

1. **Není nepřítelkyní člověka,** neboť ona právě slouží k zachování života poctivého a čestného a jest preventivním prostředkem ochrany proti špatnostem. Není tedy popřením života, nýbrž nejvyšším kladem jeho očisťujícím od tělesnosti, povznášejícím k Bohu. Dle Lesurea „Nepřijímeme-li strádání a poslušnost, kráčíme ve stínu smrti.“ Neklame lidí jako svět je klame, neboť tužby smyslné, jež svět podává, jsou břemenem, ale čistí srdcem jsou opravdově šťastni.
2. **Nečiní křesťanství náboženstvím pochmurným,** neboť právě naopak činí je náboženstvím pravé radosti. Kdo o křesťanství se domnívá, že jeho obsahem jest chmurná, smutná morálka, ten nikdy křesťanství nepochopil. Křesťanství jest právě učením radosti, jímž duše nezatřesená lřichem žije radostně. Důkazem jsou životy svatých, jež v tomto smyslu nazývá biskup Ketteler „veselými lidmi“.
3. **Uložená v knize sv. Tomáše Kempenského „O následování Krista“** dává člověku nejpraktičtější rady pro život, jež nenahradí žádné svazky spisů filosofických. V knížce této mluví se o výhodách sjednocenosti vnitřní, o roztržitosti mnohými pracemi, o poznání sebe sama, o pravém pokoji duševním, o umrtvení vášnivosti. A dány jsou tyto praktické rady: neotvírej srdce každému, slyš rád mínění jiných, neobírej se činy jiných, povoluj rozumně jiným, mluv o tom, co k vzdělání slouží, přemáhěj náklonnosti, vládni nad sebou, buď trpěliv, nezahálej, nebuď ukvapený . . . Nejkrásnější rada pak obsažena jest v knize I., kap. 2.: „Kdo chce úplně slovům Kristovým rozuměti, přičiň se, aby celý život

svůj dle něho způsobil.“ (Tuto knihu by měl mít každý praktický katolík ve své knihovně.) Tomáš Kemp. † 1471.

4. **Pěstována v kláštorech** (čl. 31/1-3).

7. Autorita:

1. **Základem veškerého pořádku.** Odchytky od tohoto základu se vždy vymstí. Porušením autority náboženství v XV. století byla porušena i autorita státní a my vidíme, že po revolucích náboženských následovaly revoluce politické (Francie) a dnes celý svět stojí v požárech revolucí sociálních.
2. **Popřením jejím ocitáme se na nakloněné ploše,** jak dokázáno protestantismem, jež rozdrobil se na množství sekt právě z tohoto důvodu. Kříž, odznak to autority nejvyšší ve škole, byl vyhozen z některých našich škol a hle! hned se jeví výsledky potupení autority ve výchově dětí. Nekázeň, nezvedenost a jiné nectnosti, na něž stěžují si i sami učitelé, jsou následky hanebného toho činu.
3. **Boj proti ní znakem české povahy,** jak dějiny našeho národa dokazují. Boj ten jde do krajnosti sebezničení a naprosto nehodí se do rámce samostatné, osvobozené mladé republiky, neboť tolik škod již nám natopil. Proto zpět k účtě autority! Zamezte vše, co autoritu poškozuje, aby celek — národ — netrpěl.

8. Bartolomějská noc

1. **Byla zločinem čistě politickým,** neboť byla tato událost způsobena 24/8 1572 Kateřinou Medicejskou, již Hugenoiti, nabyvši moci u dvora, hleděli se zbavit. Namluvila totiž králi, že se jedná o jeho bezživotí a tak způsobila pověstnou noc, v níž Hugenoti, shromážd-

děni na svatbě sestry královny, úkladně byli poražděni.

2. Tedeum Řehoře XIII.

nebylo slouženo z radosti nad vyvražděním ka-ciřů, ale proto, že zahraničním dvorům bylo oznámeno, že život krále byl zachráněn.

3. Počet obětí.

jenž zveličuje se na statisíce, jest přehnaný, neboť ve skutečnosti zabítých bylo 2—3000 a mezi nimi byli i katolíci.

9. Bílá Hora.

1. Nesmíme zastíňovati předchozí události,

má-li býti plně pochopena. Byl to příliv Němců do Čech v letech 1540—1618, který „od XIII. století (německá kolonizace za Přemyslovců) nebyl větší, neboť pro láci českých gruntů stěhují se sem němečtí sedláci . . . Rodiny staročeské, jako páni z Wartenberka, se poněmčují, rovněž města Praha I. a III., Teplice, Ústí, Most se poněmčila.“ (Dr. Pekař: „K velikému výročí“ v „Nár. Politice“ 1918.)

2. Přijetí reformace bylo osudným,

neboť: a) Lutheráni přivedli většinu dosud utrakvistického národa na luteránství, uloupili za několik let pět set kostelů (v Praze třicet!). Lup jim zaručovali sice majestát císaře Rudolfa, ale oni nemají klidného svědomí a odtud touha vyvolati nepřátelství s rodem panovníckým, který r. 1526 husitští předkové s velkou slávou nastolili proti vůli Říma.

b) Jako kdysi něm. reformace poněmčila Lužici sektářstvím, tak i zde vlivem protest. zásady: „Či kraj, toho i náboženství“, ohrožována byla naše země sektářstvím a němečtím.

c) Přiklonění se k protestantismu nemohlo nás mravně zušlechtiti a velkou škodu bylo,

že Čechům imponovaly volné mravy protestantských dobrodruhů z říše.

3. Nebyla zaviněna církví katolickou,

neboť: a) odboj stavů byl dílem vzpoury z ciziny živěné, zakryté jen náboženským pláštěm, b) v čele stáli Němci Thurn, Fels, a Šlikoví, c) upřímní Čechové nekatolíci, jako Karel ze Žerotína, od vzpoury zrazovali, d) stavové sami nevázaností a vládychtivostí svedeni, řítí se v záhubu.

4. Bitvou rázu německého.

neboť o výsledku rozhoduje říšskoněmecká konstelace sil, poměrů a nenávisti a tak více než pomstychtivost Ferdinanda II. nad rebelií českou zvítězila nenávist Bavora a Sasa proti kalvínské Falci.

5. Příčiny porážky

byly tyto: a) na jedné straně byl tu mravní úpadek a vnitřní rozvrat, b) nebojoval celý národ, nebojoval lid, sedláci úpěli v porobě, oligarchie šlechtická nedovedla vybavit všechny síly národa. Ba sedláci naopak proti šlechtě se doma dokonce bouřili. Zápas povstavších stavů zůstal jim cizí. Ruku v ruce s tím šlo i další. Vlastní lid zůstal stranou, nebyl získán, místo jeho zaujali žoldněři. A povstavší stavové spoléhali se pak už jenom na cizí pomoc. A kdo předem a z největší části spoléhá se na cizí pomoc, je předem také už ztracen. Jak jinak by se dalo také vysvětlit, že stačila několikahodinová bitva na Bílé Hoře k porážce 20 až 30 tisíc mužů armády a tím definitivně bylo rozhodnuto o osudu národa na celá století. Proč potom zůstala všechna síla národa jakoby ochromena? Proč nebyl podstoupen zmužile další heroický zápas? Proč se vybavovalo pak už jen resignované a pasivní hrdinství mučedníků? c) Byla to tedy panstvíchtivá, neprozíravá šlechta, jež

náboženství evangelického užívala mnoze za plášť, jímž kryla své sobecké záměry. Tot názor řady českých dějepisců i francouzského protestanta Denise.

6. Konfiskace statků.

Revoluční vláda „direktoria“ (protestantští stavové) předbělohorská přistoupila ihned ke konfiskaci katolických statků a zabavila jmění katolických šlechticů, vydavši dekret zabavovací na jmění 33 katolíků, odpůrců tehdejší revoluce. Také provedena konfiskace jmění církevního. A tak protestantští stavové zavedli v Čechách konfiskační politiku; nepamatovali na to, že ostří konfiskace může se později obrátiti proti nim. Výtěžkem konfiskací byla vedena válka, ponevadž náklady vojenské nechtěli hraditi ani stavové, ani měšťané, ani sedláci, patrně všichni z vlasteneckých důvodů! Když toto uvážíme, jest pak pochopitelno, že po bitvě bělohorské přikročeno ke konfiskaci jmění stavů protestantských. Mluví se obyčejně o konfiskaci jmění české šlechty. Tato šlechta byla „česká“ jenom tím, že své statky měla v Čechách, jinak to byla většinou šlechta německá anebo poněmčelá. Česká šlechta se odnárodnila obyčejně ihned, jak přijala protestantství. Konfiskací statků protestantských stavů obohatila se zase jenom šlechta (ovšem je po největší části cizí), jmění církevní se konfiskacemi skoro nezměnilo.

7. Exulanti

byli vyhnanci, kteří musili opustiti zemi. Jak malá byla jejich láska k zemi, dokazují tyto doklady: a) Lásce k bludům dali přednost před láskou k vlasti a raději, než by se vrátili k víře otců, opustili svoji vlast; b) okolnost, jak rychle a samovolně exulanti čeští v cizině se odnárodňovali. V „Časopisu Českého Musea“ čteme: „Oba kazatelé berlínští, Liberda a Schulz, dbali

pečlivě o němčinu. Liberda zavedl roku 1739 ranní německé kázání v českém kostele, vysvětliv královské pruské kanceláři, že se takto i Čechové mohou naučiti němčině, takže církev česká v budoucnu, kdyby nenalezla českého kazatele, mohla by přijmouti německého. Král Bedřich Vilém odměnil jej za jeho horlivost ročním přídavkem 120 tolarů. Také Schulz dbal horlivě o to, aby Čechové se naučili němčině; sám je v domě svém jazyku tomu vyučoval. Mimo to povolala si exulantská obec česká již roku 1734 Jiřího Petrmanna z Halle do Berlína, aby dítky vyučoval němčině.“ c) Většinou nebyli ani Čechy, zejména oni z řad bohatších, jak v „Bílé Hoře“ (str. 71) praví otevřeně Dr. Pekař: „Běžná představa, jako by před Bílou Horou byla stavovská společnost naše ryze česká, nesrovnává se s pravdou.“ Podobně se to mělo s měšťanskými emigranty. Z 19 milionářů (dle nynějšího kursu) vypuzených z Prahy, měli jen tři česká jména.

8. Pohromou smutnou sice, ale má i světlou stránku,

neboť: a) Národ válkou 30letou uštván, ožebračen, upadl ve spánek sice, ale posilil se k životu novému, aby neotupěl zcela k nejvzácnějším pokladům lidským: víře a národnosti. To je názor mnohých historiků, jako Tomka, Brandla a j. b) Porážkou na Bílé Hoře nepřírozeně těžiště Čechů, jež do Němec kladli, zničeno a Čechové obdrželi své těžiště, kde jedině nevývratně jest — v sobě samých.“ c) Kdo může dres říci, že by byla nepříšla katastrofa horší? Vždyť to byla poslední scéna dramatu, jež počalo vystoupením Husa. (Denis: „Konec samostatnosti české“ II, 376.) d) Katolicism, jemuž jsme byli vráceni, byl silnou hrází proti germanisaci. On způsobil, že nastala doba klidu, mystika baroku,

lidový zpěv naplnil města i venkov a doba ta stvořila nám Balbína, Peřinu, Bukovského, Dobrovského, Jungmana, Palackého a celou řadu jiných velikánů.

9. Odčiněna není,

neboť: a) Nemůže být zapomenuta, musí být nevyčerpatelným zdrojem poučení, vždyť vítězství se udržuje těmi zbraněmi, kterými bylo získáno. b) Musíme již jednou pochopit, že luteránské prostředí jest nižší katolického. Z Němec nepřišlo nám nikdy nic dobrého, ať již to byl Marxův socialism, nebo Nietzscheova (čti Nýčova) filosofie. Duše česká jest idealistická a německé zboží k nám dovážené plyne z pramenů hrubého materialismu (hmotařství). c) Nechceme, aby se opakovala, když vidíme zvláště dnes snahy vrátiti nás násilně severu, nakaženému náboženskou negací a skepsí.

10. Výstražným znamením,

kam vede česká důvěřivost, vedená různými hesly falešnými, cizozemskými agenty do země vnášenými z důvodů sobeckých a našemu národu nepřátelských, jež zbavují lid víry jeho, zásad, náhledů, mravnosti a nakonec samostatnosti. A proto osvobozený národ český nebude navazovati dějiny svého státu na století 17. — století rozvratu a zkázy, nýbrž na století 15. — století to tvorby, slávy a síly českého státu, proslavené „Coronae Bohemiae“ (Koruny České). V tom prospěch naší vlasti.

10. Bolševism,

Název vysvětluje Lenin takto: „Bolševik (t. j. člen většiny) neznamená nic jiného, nežli onu zcela náhodnou okolnost, že jsme na kongresu (ruských socialistů) v Bruselu a Londýně roku 1903 měli většinu.“ Věcně pak označen jest slo-

vem tím směr, snažící se provésti bezkompromisně Marxovu ideu socialistickou. (Čl. 74/5.)

1. Anarchismem,

neboť idea jeho dřímala dávno již v anarchistických duších (čl. 3/3) a vyvolána byla světovou válkou hesly: „Strhněte chrány, vyhladte rozdíl třídní, rozdělte statky, smrt boháčům!“

2. Chce ráj bez Boha

a zakládá jej hrůzou, loupeží, vraždou, nechápaje, že ráj podmíněn byl bezhříšností a svatostí obyvatel, duší nezatížených vinami a vášní. Proto k cíli takto nedojde. (Žák.)

3. Jedinou zbraní jeho jest teror,

neboť používá osvědčených prostředků: armády s generály, plukovníky, hrůzného policejního aparátu, „mimořádných komisí“. Rozpoutav vášně těla a smyslů, pokračuje odloženými zbraněmi války.

4. Protikladem křesťanství,

neboť symbolem jest antikrista hubičkého učení, Kristovo (Žák). Na paláci Kremlu dali bolševici nápis: „Náboženství kořalkou národů.“

5. Moderní inkvisici,

neboť dle zprávy samotné vrchní mimoř. komise od 1/1—31/3 1921 popraveno bylo 43.000 lidí, potlačeno 114 povstání. Do roku 1923 popraveno celkem 1.800.000 lidí, z toho bylo 235 pravoslavných kněží a biskupů. Humanitáři naši k této skvělé „kulturní práci v duchu lidskosti a rovnosti“ statečně mlčí! Tak jako žid Bronstein-Trocký vyvraždil Petrohrad a Moskvu, tisíce nevinných žen a dětí, žid Bela Khun v Maďarsku brodil se v Pešti krví popravených svých politických odpůrců. Ať žije svoboda, bratrství a rovnost!

6. Výsledky v Rusku.

Hospodářská velkovýroba zmizela, velkostatek zmizel, peníze z konfiskací majetku octly se

v kapsách komisařů, spálené vesnice, zbořené továrny, sespolečněné ženy, potoky krve a slz, hladem vyhladělé obyvatelstvo gubernie Jekatěrinoslavské jsou dokumenty, o kterých neradi slyší naši komunisté, tvrdíce, že to tak není. Je-li tam tedy blahobyť, proč tam nejedou? Lístek by dostali zdarma . . .

7. Baštou proti němu katolicism (čl. 13/4).

11. Budhism,

indické náboženství, nazvané dle zakladatele svého Budhy.

1. Neodůvodněně vychvalován,

neboť vedle světlých stránek nutno viděti i temné body a hrubosti, jež velebitelé zamlčují. Jádrem jeho morálky jest totiž odříkání plynoucí ne z ideálních pohanetek, jako jest tomu v křesťanství (čl. 6/1), nýbrž z důvodů, že „život jest neštěstím, nebytí štěstím a největší odměnou i cílem jest Nirvana, t. j. zhasnutí života, zničení sebe“. Proto k panictví, umrtvování sebe, chudobě radí jen z toho důvodu, aby smrt přišla dříve.

2. Opakem křesťanství,

neboť zásady jeho jsou uspávající, vedoucí k záporu všeho života, opovrhující uměním a vědou, vylučující národ ze živého procesu dějin.

12. Bůh.

Dokazovati jeho existenci jest zbytečno, neboť jest to věcí samozřejmou a jen „blázen řekne v srdci svém, že Boha není“. O čem byli přesvědčeni vynikající, šlechtění mužové všech dob a všech národů, vědové, učenci na slovo vzati, toho není třeba dokazovati nedostudovaným polovzdělancům. Výstižně praví Stoklas v „Paprscích věčnosti“, str. 128:

„Oceánu řvaní, sněhů němé tání,
mrazu kruté třesky, slunce tiché blesky,
atheisty: „Nejsi!“, filosofa: „Kde jsi?“
vše to věští, — že Jsi.“

Nicméně několik myšlenek přece uvedu:

1. Důkazy isoncnosti jsou:

- I. kosmologický: „nahodilý stroj světa mluví o jeho nezbytném mistru — Bohu“;
- II. fysikoteleologický: „krása a účelnost světa Boha nutně předpokládá“;
- III. morální: „zákon nitra a svědomí, o Bohu hřímá“.
- IV. historický: „všechny národy v Boha věří“.

2. Vědou již není popírán,

neboť prof. Krejčí (Filosofie posledních let před válkou, str. 62) napsal, že „tedy Bůh jest prapříčina všeho . . . Věda konstatuje, že nějaká prapříčina bytí musí . . . a nepopírá existenci takového Boha, ale konstatuje jeho nepoznatelnost.“ Profesor Dr. Velenovský (Přírodní filosofie, I., str. 6) „chce na základě vědy podepřít víru v Boha a nesmrtelnost duše v době, kdy kvete materialism, protekce, šplhounství, kdy vládne ve všem korupce a atheism se hlásá i dětem ve škole.“

3. Poznáván v neštěstí,

jak ukazují dějiny jednotlivců i celých národů. Dokud zdraví, síla, spokojenost, zdá se, že Boha není potřeba, jakmile ale setmí se obloha štěstí, jakmile octneme se za prahem nemocnic, již pocítujeme potřebu Jeho existence.

4. Neznalost lidská

„o Něm jest špatnou, ale daleko horší jest, že lidé uznávají za Boha, co Bohem není.“ (Lactantius.)

5. Trpí vinu a hřích

proto, aby k plné síle rozvinula se ctnost. „Bylo třeba, abys byl zkoušen,“ řekl Rafael Tobiášovi, a platí to více méně o každém člověku. Snad by jinak ctnost zůstala bez opravdovosti, bez hloubky a síly. Proto též skoro všechny velké duše sahaly sklony svými až i do rmutných hlubin pokušení a hříchu.

6. Není-li v srdcích lidí, pak v nich není ani zodpovědnosti,

jak krásně píše Dostojevskij v knize „Bratří Karamazové“: „Otec, rozdváděný vinem a očekáváním Grušenky, hledá „pravdu“ u synafilosofova a dotírá otázkami. „Je Bůh, Ivane?“ Ivan se napíše koňaku. Už to by stačilo na odpověď. „Není,“ odpovídá lhostejně. „Tedy je vše dovoleno? . . .“ „Ano, vše je dovoleno! . . .“ zní opět ledová odpověď. Chlípny hýřil běže si z filosofie synovy omluvu pro své zhyralosti a lokaj Smerďakov bere si omluvu pro svůj zločin: zabítí starého Karamazova. Není-li Boha, není-li zodpovědnosti, dovoleno-li vše, je dovoleno zbavit svět neužitečného dareby a zmocnit se jeho peněz . . . A vše pak spěje k svému neodvratnému konci.“

7. Lidstvo bude Jej vždy potřebovat,

„a nemá-li Jej, postaví si na trůn zlaté tele a nevěstku“. (Dr. Velenovský: Přírodní filosofie, II., 61.) Člověk bude Jej vždy hledati, neboť On jest život, „najdi Jej a budeš šťasten.“ (Tolstoj.)

8. Kdo Jej popírá.

„Nikdo, leč ten, komu na tom záleží, aby Bůh nebyl.“ (Sv. Augustin, Fract. 70 in Joan.)

13. Církev katolická.**1. Pravou církví Kristovou,**

neboť má všechny známky, jež Kristus ve své velekněžské modlitbě (Jan 17, 1) naznačil slovy

a) „aby všichni jedno byli“. Tato jednotnost jest jen v církvi katolické v každém ohledu, neboť ona za všech dob učila vždy témuž, jak dokazují katakomby, staří spisovatelé, bludaři, vyloučení proto, že nesrovnávali se s učením církve, katechism, z něhož učí se lidé všech stavů a národů. Mše svatá slaví se stejně dnes, jako v r. 167. sv. Justin nám líčí. Výklad „Otčenáše“ podává již Tertulián r. 240 a Origenes r. 254. Táž jednotnost jest v ústavě, již v čele stojí biskup římský.

b) „aby posvěceni byli v pravdě“. Tato svatost jest zřejma z celého učení, jež vede k životu mravnému a svatému (o svobodné vůli, o potřebě dobrých skutků, o nerozlučitelnosti manželské atd.). Mučedník Felix volá k pohánům: „Vy trestáte zločiny, u nás jest již hříchem zlé myslet, vy se bojíte spoluvníků, my již samotného svědomí, státní vězení jsou přeplněna vámi, křesťanů tam však není.“ Modlitbou jest posvěcen den, hodina, rok. Církevním zřízením jsou neděle, svátky. Milost svátosti, možnost dosíci dokonalosti v rádech zasvěcením se chudobě a čistotě, jsou dalšími důkazy svatosti celé ústavy církevní.

c) „aby skrze slovo uvěřili“. Tato obecnost, šíření víry slovem, jest naznačena již slovem „katolická“, t. j. všeobecná. Misionáři jsou průkopníky kultury dodnes. Propaganda a koleje Urbana v Římě, pro Slovaný na Velehradě jsou dnes pomníkem intenzivní práce v tomto ohledu.

2. Representantkou veškerého křesťanství,

neboť všechny od jednoty církve odtržené kusy (pravoslavi, protestantism) hynou dnes vnitřním rozkladem a upřímní křesťané v nich pomýšlí na návrat k jednotě, na sjednocení.

3. Institucí Božskou,

čehož důkazem jest ohromný zápas 20 věků, jak v dějinném vývoji její vidíme. Prvek lidský vnáší nedostatky do církve, prvek božský, ale čelí zlu, aby neohrozilo podstatu církve. Jestliže úplatnost a dvořanství zachvacuje episkopát, vystupují zase mužové Ambrož, Athanasius, kteří chrání čistotu víry. Jestliže po zátopě barbarství nevázanost vniká do těla církve až k nejvyšším místům, vystupuje olbřím papež Řehoř VII. a zavádí pořádek, přichází svatý František z Assisi a povznáší stav lidstva, řešole tvoří se v církvi, ošetřují malomocné, vykupují otroky i sebou samými, květy askese kvetou ve spisech sv. Bernarda, Tomáše Kempenského a gotické katedrály vyrůstají k obloze. A jestliže v době renaissance kouzlo klasičského umění nakazí i stát papežský, tu přichází sněm Tridentský, jímž omládla církev, zesílila, očistila vše, co věky na její strom nanesly. A po letech válečných vidíme nové zmohtnutní církve katolické a mohutný její rozmach, takže byl-li svět před tím ve znamení hesla, religio depopulata“ (náboženství zrušeno), jest dnes ve znamení hesla „fides intrepida“ (víra neochvějná). A tak příslibení Božské „brány pekelné jí nepřemohou“ vidí lidé všech věků, jak se vyplňuje.

4. Baštou proti bolševismu a anarchii,

jak pravil sám nevěrec a bývalý nepřítel církve, Pierre Forgeot, proslulý právník francouzský: „Katolicism jest baštou proti bolševismu, jest praktickým protijedem přejí si dodatí, že mluvím jako nekatolík, však poznávám, že po 2000 let v každé čtvrti zeměkoule katolicism se svými katedrálami a chrámy byl zastáncem rodiny, pořádku, práce, majetku, což s našimi republikánskými zásadami

zaručuje důstojnost a neodvislost občanů a vzdoruje bořivým naukám anarchie, záští, dik-tátorství a bolševismu.“

5. Zdrojem sociálního pořádku,

neboť Bourget nazývá katolicism „dokonalým systémem při potlačování zkažených žádostí“. A jedině na tomto základě lze luštití celou otázku sociální, již nepodařilo se rozluštití žádným systémem socialistickým.

6. Prvním svazem národů,

neboť „řimanství“ neslo nám „pax romana“, t. j. blahoslavený mír římského imperia. A dnes svět by nesmírně získal katolickou myšlenkou „jediné lidské obce“. (Tribuna, 28./8. 1920.)

7. Osvobozena u nás revolucí,

jak zcela zřejmo bude, až historická distance bude ještě větší. Pak pozná se, že „skvělé postavení“ katolicismu v monarchii bylo skrytým otroctvím; pak pozná široká veřejnost, že katolicism jest demokratický, hrdý a zdravý, že jest zjevem příliš velikým a významným, než aby byl slušnou neb obstaravatelem agend státu.

8. Majákem v chaosu názorů,

ukazuje správnou Kristem samým naznačenou cestu klidného přístavu, neboť podstatou její jest nezměnitelnost, trvalost, naddobovost, kteréžto znaky jsou chlouboú a důstojností katolicismu. Proto také renaissance katolickou nelze si představit ve formě překotných novot, převratů a koncesí t. zv. „požadavkům doby“, nýbrž v střízlivém uvažování a opatrném rozhodnutí.

9. Síla a krása její jest ohromná,

neboť katolicism objal celý západ, zorganizoval společnost, stvořil evropskou civilisaci, přechoval vědu, stvořil university, vztýčil kostely, jež jsou arcidíly, vydal sv. Augustina, Dantea, sv. Františka, sv. Tomáše, stvořil renaissance, vytvořil Večeři Páně Leonarda de Vinci, Michel

Angela, Rafaela a „učinil nás účastníky světové kultury spojiv nás se západem, vtiskl evropské znamení naší duši“. (Sienkiewicz: Víry.)

10. Zachránila národ náš od záhuby,

neboť „včasným pokřesťaněním příchodem sv. Cyrila a Metoděje unikli jsme osudu polabských Slovanů Obodritů a Luticů, kteří vzpírajíce se křesťanství, byli poněmčeni“. (Palacký, Dějiny I., 231.)

11. Zachránila národ náš od germanisace,

když tato za Josefa roku 1774 zasáhla úřady a školy, takže veškera inteligence téměř se poněmčila. Bylo to jen katolické duchovenstvo (čl. 33/2), které po celých 50 let udržovalo samo jazyk český v chaloupkách farními knihovnamí a kázáními, vychovávalo nadacemi studentskými uvědomělou inteligenci. Soustavná činnost laiků začla až po r. 1820.

12. Zachraňuje národ náš dodnes,

jsouc mohutnou hrází proti všem útokům nevěry, skepse, nepravé svobody a znenamránělosti, čímž koná nejkrásnější vlastenecký úkol, jaký vůbec konati lze.

13. Založila naši literaturu,

neboť vynálezcem písma hlaholského byl svatý Cyril a Metoděj, prvními spisovateli byli kněží (Kosmas, Dalimil, Jarloch). Palacký (Děj. III., 36) píše, že „literatura z doby katolické, třeba z velké části zanikla za válek potomních, vyniká vnitřní hodnotou a počtem.“ V době probuzenecké byli to geniální kněží Dobrovský, Dobner, Puchmajer, Kamarýt, Sušil, Jablonský, Štulc a jiní, kteří stali se zakladateli novodobé literatury české.

14. Povznesla stát náš politicky,

neboť právě za Karla IV., v době největšího rozkvětu katolicismu, stál náš stát na vrcholu

své slávy. Proslavená „Corona Bohemiae“ (koruna česká) sahala od Baltu až téměř k Adrii, Čechové stáli v popředí kulturního, politického, hospodářského života celé střední Evropy, Prahou se táhly všechny cesty tehdejšího světového obchodu. Právni rád a bezpečnost byla taková v zemi, že zrodilo se přísloví „dítě se zlatou korunkou na lilavě může projítí celé království a nic se mu nestane“. Sotva že však národ náš opustil osvědčené tradice katolické, dospěl pro mylnou slávu kacíři až na smutnou Bílou Horu . . .

15. Pomohla naší vlasti v ohledu sociálním,

neboť vyplela u nás otroctví z dob pohanských, tak že ve XII. století zmizelo úplně. (Univ. prof. Dr. Šusta.) Husitism však v XV. stol. zavedl porobu zákonitě (Palacký, Děj. V., 265, 268), jež byla pak v době pobělohorské vyvrcholena (Rezek: Děj. Čech a Moravy II., 277—298) a protestantismem přiosťřena (Rezek: Děj. II., 259). Církev vystupuje vždy na ochranu lidu, hrozí tresty nesvědomitým vrchnostem, vydává spisy na obranu stavu selského (Rezek: II., 270 až 283). V době probuzenecké snižuje Marie Terezie robotu na polovic patentem z roku 1775 a Ferdinand r. 1848 odstraňuje docela.

16. Ozdobila Prahu nejkrásnějšími památkami,

neboť na vlastní oči vidíme, že vše, co v Praze jest krásného, monumentálního, velkolepého, to vše vyšlo z rukou, peněz nebo aspoň doby katolické. Zelená baň křížovníků, Karlův kamenný most se sousošími Brokoppovými a uprostřed s Ukřížovaným Kristem, setmělé Emauzy, bílý Sion Strahov, katedrála svatovítská, dvojvěžatý Týn, socha katolického knížete sv. Václava na Václavském náměstí od katol. umělce Myslbeka a na Staroměstském náměstí Hus ponuře dívá se na zločin proti pravdě, dějinám, umění, lid-

skosti, na svržení sloupu mariánského . . . To vše do jediného města dodal katolicism! A co udělal husitism? (Čl. 24/3). A co protestantism?

17. Prospěla celému světu,

isouc nositelkou a zakladatelkou veškeré kultury. Kláštery vedeny heslem „Ora et labora“ („Modli se a pracuj“) a příkladem Kristovým z dílny Nazaretské proměňovaly pusté kraje v úrodné nivy a pole. Podporou pořádku a poctivosti rostl blahobyt národů a jen činností těch, kteří bludy a frázemi svedeni, mařili úspěchy církve, se stalo, že tu a tam národově hluboko poklesly, osvobodivše se od „jha církve“.

18. Pravou matkou náš,

neboť náboženství její jest náboženstvím našeho mládí. Její desatero uvedlo do duše naší dětské první povinnosti, její Credo (věřím v Boha) ozářovalo svět náš prvou filosofií. Ona jest náboženstvím našeho národa a kožlo mučednictví spočívající na ní jako na našem národu jest příčinou, že před chrámy jejími smekají i ti, jichž Bůh již dávno zemřel. (Kosiakiewicz: Návrat.)

19. Nejmocnější, nejtrvalejší, nejčetnější organizaci světa,

vytvořenou za cílem ideálním v mocnost po věky trvající. Síla milionů jejích členů spojena jest tmelem, který nedovede nic porušiti, třebaš tolik ran na vazby jeho padlo. Těch 270 milionů lidí (Statistika 1912) ovládáno jest jednou silou, ohněm to lásky Boží, takže o nějakém zániku jejím nelze uvažovat.

20. Dědičný vliv na lidstvo

má již od staletí, neboť ona byla vždy výmluvnou matkou ponižených, slitovnicí opuštěných, hrozbou utiskovatelům a despótům. (Huysmans dle spisu Odvalilova, str. 11.) Není jednotvárnosti v díle jejím, vše má smysl, nic není náhodné, ani ten nejmenší detail není zbytečný.

Jakou sílu může dáti prosbám našim, propůjčujíc nám inspirovaná slova Boží. (Huysmans, str. 82.) Církev po všech nehodách sbírá trosky, ujímá se utonulých, vrací jim vstát a konečně zajišťuje odpočinek. (Huysmans.)

21. Cílem jejím jest spasení duší

a to všech bez rozdílu, každé duše lidské, pyšné i skromné, ubohé i bohaté, chladné i bouřlivé a hřešící. Tento cíl jest její poslední, hlavní a výlučný cíl.

22. Její budoucnost jest zaručena

nejen příslibem Božským „a brány pekelné ji nepřemohou“, nýbrž i celou dosavadní historií. Sám socialista Meritan ve franc. sněmovně (1922) prohlásil, že „katolicism jest věčný“. Utrpení a boje, pronásledování a nebezpečí 2000 let dokazují věčně stejnou životní sílu, nepřemožitelnou ani zevním ani vnitřním nepřitelem. Slova „Zvítězil jsi, Galilejský!“ opakují se v dějinách na každém téměř listě a v samostatné vlasti sami jsme se o tom přesvědčili. (Čl. 1/9.)

23. Jsem jejím obráncem

nejen proto, že jsou jimi i mužové vážní a poctiví, jako byl univ. profesor Dr. Pekař, nebo protestantský historik Palacký, vynikající životní zkušeností, moudrostí a láskou k národu, nejen proto, že jest to mojí povinností Bohem samým přikázanou, nejen z pravé svobodomyšlnosti, jež „vždy a všude bývá snášenlivá, ctíc svobodu jiných, uznávajíc oprávněnost každého přesvědčení, pokud nevede k nepravostem“, ale hlavně z lásky k Ní, Matce naší společně, jež uvedla mne do svého ohromného vojska, jehož prapory jsou tak slavné, jež dovede vltit v srdce zápal a nadšení pro dobro a krásu, jež zárukou jest pravého štěstí lidského, klidu a spokojenosti.

24. K ní bliže!

Bouře, jež zachvěla stromem Církve, shodila vše suché a zvadlé a strom její se zelená novou svěží zelení. Přibývalo-li nenávisť, přibývá i lásky. A touto blíže k Ní a skrze Ní blíže k Bohu!

14. Coelibát.**1. Již v dobách předkřesťanských**

jest již znám, neboť z dějin víme, že pohané i židé žádali, aby kněží nejen čistým duchem, ale i čistým tělem bohům sloužili. Dosvědčuje to i římská zásada „Casta placent diis“ (t. j. čisté líbí se bohům). Dále Vestálky, kněžky římské, jež ochraňovaly posvátný oheň, nesměli se zpronevěřiti čistotě, jinak za živa byly zakopány. První kněz mysterií Eleusinských jest neženat. Židovští kněží konající bohoslužbu chrámovou zdržují se svých manželek a také proroci Jeremiáš, Eliáš a Jan Křtitel byli panici.

2. V učení Kristově,

neboť v Písmě sv. mluví se o panících, kteří se narodili, ale i o takových, kteří „sami se oddali v panictví pro království nebeské“ a dodatek k tomu zní, „kdo může pochopiti, pochop“ (Mat. 19, 12).

3. V prvních křesťanských dobách

nebylo sice přímých zákonů o něm, ale základní myšlenka křesťanství vidí vrchol dokonalosti v potlačování života smyslného (Rittner) a lid sám lpí na zdrženlivosti duchovních (Kryštáfek 267) a horší se na Pavla Samosatského a jeho duchovní, že přechovávali v domech svých ženy „uvedené“. Vždyť i apoštolové opustili manželky své, aby nerozdělení Kristu a svému povolání sloužili. Sv. Pavel (I. Kor. 7) píše, aby mysleli

na to, co Páně jest, a aby byli svatí tělem a duchem a nerozdělení a přál si, aby všichni byli panici jako on jest. Předepsal pak coelibát jen v nejmenší míře a to z toho důvodu, že a) státní zákon římský trestal bezženství; b) byl nedostatek kněžstva učeného.

4. V křesťanském středověku,

v IX. a X. století v nevázanosti mravů a úpadku života církevního nedodrzuje se sice, ale zůstává přece pravidlem. Papež Lev IX. (1048 až 1054) obnovuje dané předpisy na synodách v Římě, Remeši a Mohuči, Řehoř VII. r. 1073 energicky je provádí a Kalixt II. činí rozhodný krok na poli zákonodárném na koncilu Lateránském I. (1123) II. (1139) ustanovuje, že „manželství klerikem všech svěcení uzavřené jest neplatno“. S ním Tridentický pak rozhoduje se pro energické provedení coelibátních zákonů.

5. Zdrojem dokonalosti a účinnější působnosti pro spásu duší,

neboť a) kněz má býti duchovním otcem věřících, má osadníkům pomáhati, je těšiti, o ně se starati. Úkol ten může konati jen tehdy řádně, nemá-li sám starosti rodinné, jimiž zajiště v prvé řadě by se musil zabývat; b) kdo s ženou jest, jest rozdělen. A my jistě přiznáváme Bohu, Pánu tvorstva, jenž dává všem život a trvání, právo, aby služebníka měl jen jemu oddaného a aby nemusil se dělit s jiným; c) cesta odříkání vede za Kristem a vychovává k silnějšímu životu. Kněz by měl na té cestě býti posledním?

6. Není proti zákonům přírodním,

neboť, a) profesor Christianské university Ribbing to dokázal (Zdravověda 1909); b) laické, jimž sociální poměry nedovolují se oženiti, musí též plniti 6. přikázání a unesou též toto „břemeno“; c) konečně mocnější nade všechno

jest zákon lásky, kterým vedeni byli mučedníci, obětující své životy za víru svoji. Lze zde uvažovati, zda jednali proti zákonům přírodním?

7. Netřeba jej odstranit,

neboť a) jest stromem dobrým. „Nezrušte coelibát, ale chraňte se hříchu!“ (Obnova církve katolické, str. 43.), volají všichni upřímní kněží; b) jestliže někteří kněží se provinili a vymlouvají se na slabou duši, pak takové slabé duše mohly by se dopouštět cizoložství a přece by nikdo neuvažoval k vůli nim o odstranění stavu manželského; c) jest ochranou svatosti manželství. Manželé vidouce příklady, necítí se nevolníky tupého tlaku přírody, ale udržují si duševní svobodu proti pudům. Nový doklad, jak křesťanství svojí jasnou naukou dovede člověka odpoutati od hmoty a povznést k vyššímu niternému životu; d) věřící laikové si přejí míti u oltáře muže povzneseného nad všední život, jiného než jsou ostatní, vždyť on obětuje Nejsvětější Oběť a v rukou drží Tělo Spasitele. Za to cti hodného kněze všichni uvědomělí laikové, milují jej a hájí vždy proti úsudku lidí povrchních; e) splnilo by se tím přání nepřátel církve katolické, kteří dobře vědí, čím jest celibát pro církev a lidstvo. Schopenhauer, filosof německý, napsal, že protestantství zničilo zavržením celibátu životní nerv křesťanství. Takovou sesláblou církev chtěli by míti nepřátelé a měli by pak lehčí práci s ní, zvláště, když celá tíha boje protikřesťanského spočívá na církvi katolické.

8. Kdo o jeho odstranění usilují

jsou: a) někteří kněží, ovládnutí duchem žádostivosti, pýchy a slávy. „Právo lidu“ dne 14./2. 1919 napsalo: „kněz poctivě věřící, poctivě horící pro reformu církve, napsal by ten požadavek (t. j. zrušení coelibátu) až naposled“

á dodává — „činí to jen kněží chytrých hlav, ale chladných srdcí“; b) nevěrci, daleko vzdálení od všeho křesťanského. Židé, zednáři, sektáři, volnomyšlenkáři starají se o zrušení celibátu, ač jim do toho nic není, vždyť nejsou již v církvi.

9. Hájen Husem,

který rázně a příkře a) mluví proti pohlaví ženskému: „Nemáš celým srdcem přebývat s Bohem, kdož ženskými přístupy jest svázán . . . Mnoho jest ustanovení, aby kněží se ženami neobcevali“; b) provinilé kněze neomlouvá přísností zákona, ale vyzývá vrchnosti, aby je trestaly; c) husitská synoda kněžská r. 1421 zakazuje zbytečné styky s ženami a stanoví pro provinění rok žaláře i vyloučení. Teprve příchodem protestantismu počalo se kněžstvo ženit. (Čl. 15/2.)

10. „Přední ozdobou katolického kněžstva a pramen jeho nejlepších ctností“, jak v listu sv. Otce Benedikta XV. k biskupům českým jest napsáno.

15. Čeští Bratři

vznikli již v době Husově a usilovali, aby uvedli v život přísné mravoučné názory svých kazatelů. K nim přidružili se zbytky výstředních Táborů. Král Jiří dovolil na přimluvu Rokycanovu, že zřídili Jednotu v Kunvaldě u Zamberka. Názory jejich však způsobily mnohá pronásledování, jež se opakovala i za Vladislava.

1. Nebyli církvi národní,

neboť a) vytvořili se z opozice k církvim husitským a vypověděli jim poslušnost pro zlořádu, jež tyto reformní církve ovládaly; b) přijímá s počátku každého Němce; c) nauka opírá se o Wiklefa, Waldenského a v XVI. století upravuje se dle konfese německé; d) chtěli se spojovati s „křesťany pravými, at

jsou kdekoliv“ a za tím účelem posílají r. 1491 čtyry zástupce (mezi nimi i Němec Kašpar) hledat je do krajín východních; e) vynikající Bratři dopisovali si s Luterem a r. 1533 poslali mu spis „Apologii“, aby jej schválil. Vyřídili jej; pak s jeho doporučením; f) své syny posílali na studie ne na kališnickou universitu Pražskou, ale na sektářské university německé. A tak máme r. 1690 žádost mladých kněží, aby Bratři splynuli s Luterány; g) Bratři národnosti německé konali bohoslužby německy. Velmož Petr Vok z Rožmberka r. 1610 umožnil odkazem zřízení sektářské školy v Soběslavi. Stanovy byly jí předepsány dle vzorů německých; rektorem byl Němec Michal Gehler a škola sama měla ráz kalvínský; h) za nimi nastal národ český. Tak r. 1575 prohlásil Bratr Černý za pouhý klep světem idoucí, že by jich bylo 60 tisíc. A známo dále, že od vzniku až do Bílé Hory čítala méně členstva než kališníci i) Komenský volá (Křaťt umírající jednoty bratrské, kap. 16): „Ty, Jednoto německá, bylas mou nejmilejší sestrou.“

2. Udržují nucený coelibát, neboť Luter to vytýká Jednotě. Teprve v druhé polovici XVI. století, kdy již řády byly změněny, dovoleno s vůlí starších vstupovat ve sňatek.

16. Dějiny.

1. Učitelkou života

a běda národu, který nezná své minulosti, ale třikrát běda národu, který falešně události pokládá za svou minulost (Zavoral) a dle toho se učí.

2. Obsah jejich

naznačen Goethem: „Vlastní, jediný a nejhlubší obsah dějin světových a lidských, jemuž vše

ostatní je podrobeno, zůstává konflikt nevěry a víry.“ (Fr. Drtina: Úvod do filosofie, I. díl, str. 56.)

3. Falsšovány protestanty,

neboť jim se zdálo, že křesťanství po smrti apoštolů je stálou deformací a teprve reformací nastalo vzkříšení. Tento názor převládá od 16. století a zkresluje obraz dějin. Přemrštěná píle sebratí vše, co bylo by důkazem úpadku křesťanství, nespravedlivě přehlédnutí dobrých stránek přešlo i na literaturu a veřejně mínění 18. století a způsobilo duševní odcizení se křesťanství (Tölner). Protest historie dnešní proměnila dějiny v důlní podniky na těžbu agitacího materiálu pro cíle vědy, dobru národa a pravdě protivně (Pekař).

4. Zneužívány,

neboť psány jsou stranicky nenávisně a falešné názory vnášeny jsou do mas lidu, jenž má býti zfanatisován v určitém směru, rozdělen a podmaněn (Pekař). Pravdy jednotlivé se zamlčují, nebo ex ignorantia supina (z nevědomosti úžasné) vůbec neznají (Dr. Kordač). Toto zneužívání dějin jest nevědecké, hrubé, demagogické a protestuje proti němu celý soudný svět, neboť klamem a nepravdou uvádí se lid v propast sociální revoluce.

5. Nejsou svědkem proti církvi katolické,

neboť když čteme celé dějiny — nejen několik listů! — vidíme, že s vrcholu Kalvarie právě církev katolická jediná snesla svobodu do středu světa, již — byť i v některých dobách klenot ten přešel na čas do rukou nehodných — zůstala vždy nejpevnějším štítem a nejnezdolnější hradbou (Zavoral). Ne dragonády a hranice, ale školy, university, stavby, umění, hudba jsou důkazem kulturní činnosti církve.

6. Restaurace jejich

„jest restaurací katolické slávy“ (Tocquille). Proto katolík se jich báti nemusí, neboť pravda vyjde dříve nebo později najevo a ta bude ne proti nám, ale pro nás.

7. Učí jasně staré pravdě,

že vzrůst náboženského života byl i vzrůstem života politického, zánik náboženství byl i zánikem státu (čl. 1/9).

17. Dogmata.**1. Nutna**

jako vojenský řád. Voják nesmí říci veliteli: „Já svým způsobem státu sloužím a nepotřebuji řádu.“ Sloužití značí však plnění vůli představitele. Musí tedy i způsob sloužití Bohu shodovati se s oním Bohem ustanoveným, jinak Bohem pohrdám.

2. Základem učení křesťanského.

Dogma o Nejsvětější Trojici jest kořenem, o Božství Kristově a jeho díle vykupitelském jest pněm a ostatní učení jsou větve. Lze říci rozumně: „Pryč se štěpem, jablka mi dostačí“?

3. Nejsou nesrozumitelná,

leďa při povrchním zkoumání. A jestliže přece někdo nechápe, může odsouditi? Nikoli! Neboť neodsoudíme zajisté obraz slavného Rafaela, poněvadž jsou na něm symbolické figury, jimž nerozumíme.

4. Nebrání volnému bádání

a nezotročují, neboť pak i názory rozumného myšlení byly by zotročením svobody. Víra otevírá rozumu nové pole uznání a právem pokládá koleje rozumu, aby nezbloudil (odst. 6.) Či možná lokomotiva bez koleje?

5. Nezměnitelná,

neboť soustava pravd náboženských není pro chvíli jen, nýbrž pro věky. Nedočkavci chtějí „při-

způsobení se“ každé nové theorii, zapomínajíce, že pádem theorie padla by i Církev, a sesul by se tak sloup k utvrzení pravdy jedině!

6. Rozum jimi není omezen,

neboť církev nebrání užívati rozumu v otázkách náboženských, nýbrž naopak poroučí ústy sv. Pavla (Řím. 12, 1), aby „bohoslužba naše byla rozumná“. Saris Rousseau (Émile Lettre à M***) napsal: „Tvrším ve vši určitosti, že kdybych se byl narodil katolíkem, zůstal bych jím vždy, poněvadž vím, že vaše církev (katol.) nedovoluje — a to se zdarem — rozumu, aby pobloudil . . .“

18. Filosofie.**1. Chaosem názorů,**

neboť každý filosof soudí jinak a to tak rozdílně, že chaos z toho jest dokonalý. Jeden filosof tvrdí, že Bůh není, druhý, že sice jest, ale nepoznáváme ho, třetí, že Bohem jest příroda, čtvrtý, že Bohem jest vše atd. A tak nejen v otázce jsoucnosti Boží, nýbrž i v ostatních názorech se filosofové přímo diametrálně rozcházejí, po případě sraží. Srovnej jen filosofy: Nietzsche — Tolstoj — Marx — Haeckl! A přece pravda jest jen jedna!

2. Zbankrotila,

neboť všichni, kteří učinili svým povoláním kontrolovati významné proudy myšlenkové, to uznávají. Tak Spicker tvrdí, že „filosofie na konci vývoje 2500 let trvajících přichází k náhledu, že není vůbec vědou“. Dále Frischeisen-Köhler: „Dějiny filosofie myšlení neukazují pokroku, souvislosti, ba naopak chaos mínění a anarchii názorů a teorií.“

3. Hledá marně pravdu

bez ohledu na zjevení křest., neboť domněnky vznikají, zanikají, a každá vzniklá nosí zárodek

své smrti v sobě. Angl. konvertita Faber napsal: „Jedna hypotéza stihá druhou, sstutiny teorií se hromadí, ale pravda uniká stále našemu poznání.“

4. Nezodpoví důležité otázky životní,

jako: odkud svět a lidé? jaká podstata a účel života? co po smrti? jest Bůh a jaký poměr náš k němu? Proto také není s to, aby scstavila názor světový, který „jednotný, vědeckými prostředky dokázatelný jest nemožný“ (Hlídko 1915, 519). Zůstává státi před mysteriem života a nemohouc je vysvětliti, činí člověka bezradným.

5. Nenahradí náboženství (čl. 4/2).

6. Křesťanská

jedině jest krásná, neboť pokládá život za „drama plné vznešeného obsahu, hodné božského autora, který je uvádí na jeviště světa. Význam života jest ohromný, nekonečné ceny vzhledem k cíli posledního, k němuž jest přípravou. Úkol důležitý neobyčejně, obsah bohatý, perspektiva nedozírná jako sama věčnost. Trest jeho: Boha milovati a v Něm všechny lidi, stále se zdokonalovati, všem dobře činiti a tak mířiti k cíli, kde ukojena bude touha srdce po pravdě a dobru. Daru života nutno užívati prospěšně i pro jiné, neboť všichni isme členy velké rodiny. Starati se o bližního není jen rada, nýbrž rozkaz, daný od Boha ve Starém zákoně (Eccl. 17, 12) a zdokonalený Kristem. Zajisté takový život hodno žít, toť opravdová moudrost, filosofie a idealism.

19. Galileo.

1. Příčina odsouzení jeho

nespočívala v tom, že hlásal novou nauku astronomickou, neboť, „že slunce stojí a země se pohybuje“, učil již r. 1425, tedy 48 let před narozením Koperníka a 139 let před Galileem pro-

fesor vysoké školy v Římě Mikuláš z Kusy († 1464) a církve jej také neodsoudila, nýbrž naopak jmenovala biskupem brixenským a později kardinálem. Galileo byl však odsouzen proto, že v obhajování hypotézy přešel na pole theologické a z astronomické pravdy chtěl udělati dogma, jak dokazuje sám Mallet du Pan (v „Mercure de France“, roč. 1784) pravě, že „odsouzen byl ne jako dobrý astronom, ale jako špatný theolog“.

2. Jeho „a přece se točí“

jest jen drastickým vypravováním pozdějších spisovatelů bezě všeho podkladu (Litron), jež není ničím dosvědčeno.

3. Nebyl mučedníkem vědy,

neboť sám píše r. 1633 svému příteli, že „s lakavou velkomyslností dán mu za vězení v Sicně palác arcibiskupa Piccolomini, jeho drahého přítele“. Později dlel ve vile Bellosquardo a Arcetri, blízko své otciny Florencie, maje od papeže Urbana VIII. doživotní rentu, na niž „jest hleděti jako na odměnu vědy samé“ (D. Brewster: The martyrs of the science).

20. Habsburkové.

1. Povolání do Čech volbou husitské šlechty,

jak dosvědčuje dějepisec český Tomek, když v „Dějínách města Prahy“, sv. X. str. 18—23 píše, že 2 pánové byli pouze katolíci, ale 22 protestantů r. 1526 zvolili nám Ferd. Habsburského. Volba stala se proti přání Klimenta VII. (1521—1534), jež byl nesmiřitelným odpůrcem Habsburků. — Korupce stavů byla dokonala, když uvážíme, že na př. Zdeněk Lev z Rožmitálu, nejv. purkrabí, dostal od Ferdinanda 50.000 zl. Stavové doufali mocí rodu Habsburského zvýšiti lesk koruny české.

2. Nebyli obránci církve katolické,

nýbrž naopak využívali ji k službám pro své cíle, často přetváříce se. Novější historie ukazuje, jak ve skutečnosti daleko od učení křesť. žil poslední císařovův tohoto rodu.

21. Havlíček.

1. O víře

píše v Epištolách kutnohorských III: „Muž z jisté sv. víra jest upřímná víra každého i v tom případě, kde ji dle svého přesvědčení musím držeti za pošetilou, neboť umím oceniti ten pokoj duše, tu mnohou utěšenou chvíli, kterých člověk nabývá pevným nábož. přesvědčením, pročez za nedovolené držím bořiti chrámy v srdcích lidských, pokud se jiné na jich místa postaviti nemohly.“ Dále jest známo, že v Soběslavi chová se v museu starý obrázek sv. Jana Nepomuckého, na jehož rubu napsal sám Karel Havlíček známý epigram: „Slavný Jene z Nepomuku, drž nad námi svoji ruku, ať nám Bůh dá, co dal Tobě, by náš jazyk neshnil v hrobě.“ Básník psal ty verše v blízkém Dráčově na faře, kde byl návštěvou.

2. O škole

napsal ve svých „Národních Novinách“ ze dne 6. VII. 1849: „Církev a škola musejí býti spojeny, má-li církev zůstatí pravou církví a škola pravou školou.“

3. O katolickém duchovenstvu

napsal, že bylo zakladatelem vlastenečtví (čl. 33/2b).

22. Hlinka

vlastenecký kněz slovenský, poslanec strany ludové.

1. Rytířem svého národa,

neboť učinil pro lid více než ostatní vůdcové, byl vynikajícím Slovákem a hlásatelem čes-

slov. vzájemnosti, což prohlásil i před soudem maďarským a zpečetil podpisem i po převratu. Některým zdá se špatný snad proto, že vytýká českým učitelům, že dávají za úkoly dětem ve škole „Klerikalism a autonomie“, „Vánoce bez Krista“ (Tribuna 1921 III).

2. Vlastencem slovenským,

jak o něm protestant K. Salva r. 1898 napsal: „Tri dliaše (Hlinkova fara) sú chlúbou našou a vzorom celému Slovensku. Tu bol ľud zadlžený troma alebo štyrma krčmami židovskými hubený, ale poslal jim Boh v osobe kňaza Ondreja Hlinku, otca v tom najideálnejšom smyslu slova.“

23. Hus.

1. Jeho život:

Žil od roku 1369 do 1415. Proslul jako kazatel kaple betlemské, vlastenec a spisovatel. 6. července 1415 byl na základě 30 bludů z církve vyloučen a téhož dne za městem na rozkaz krále Zikmunda upálen.

2. Jeho vzdělání

(zvláště bohoslovně, nebyl ani mistr bohosloví, nýbrž svob. umění) nebylo valné, neboť dle Flajshanse i znalost Písma sv. byla u něho špatná a dále dle Palackého neznal ani literaturu bohosloveckou středního věku, ani spisy sv. Otců (pro kteroužto nedůkladnost nedovedl prohlížeti důsledky svého mínění, když ještě samolibostí a umíněností byl zaslepen). Nikdy nebyl vynikajícím studentem a zejména vědy exaktní jej málo lákaly. Dokonce i v českých dějinách byl slabý, neboť na př. vykládal svým posluchačům o jakémsi králi, jenž umíraje, dal synům lámati svazek prutův a neví, že je to Svatopluk, z literatury pak ani nejmenší stopy po Miličovi, Štítněm a i., ani řádek z Dalimila, Alexandreidy,

Legend atd. (Dr. Flajšhans: „Mistr Jan Hus“, str. 218.)

3. Jeho podoba

jest chybně malována, aby znázorněn byl jinak než katolický kněz. Stalo se to vlivem protestantismu a je to klamáním lidu, jemuž i Brožík a jiní umělci podlehlí. V kronikách psaných a malovaných 3—5 let po smrti Husově jest malován jako člověk menší postavy, obtlouštější a bezvousý. To jest jeho správná podoba. Herrec Vojan v poslední době vystupoval již v úloze Husa bezvousý.

4. Jeho bludy,

jež jsou nesporné, byly málo originální, pocházejíce většinou od anglického bludaře Wiclefa. V podstatě jsou to zejména tyto články: a) Nepovažoval Petra za hlavu apoštolů od Krista ustanovenou, moc papežovu odvozoval z milosti císaře Konstantina. b) Písmo sv. vyhlašoval za jediný pramen víry a nepřipouštěl tradici. c) Tvrdil o papeži, knězi a králi, že když smrtelně zhřešili, nejsou již papežem, knězem nebo králem a není jich nutno poslouchat. (Anarchistické učení!)

5. Byl kacífem,

neboť stvrzují to četní spisovatelé, jež nejsou z našeho tábora. Tak a) Dr. Rádl v „Naši Době“ XXIII., str. 11: „Kacífství takové, jako bylo Husovo, musí býti za všech dob úřady, i úřady universitními pronásledováno, protože neuznává než individuální zodpovědnost. Hus by měl mutatio mutandis v moderní vědě tak obtížné postavení, jako ve středověké církvi.“ A jinde napsal, že Hus „byl a bude kacífem všech dob pro svůj vzepjatý subjektivism“. Dále b) prof. Drtina ve své přednášce o Husovi 7.-III. 1915: „Hus byl kacífem, neboť to slovo platí minulosti.“ c) Palacký (Dějiny XI. 513): „Papežův

auditor Berchthold přečetl při soudu třicatero článkův bludných ze spisů jeho.“

6. Bludy jeho nebyly pouhými výtahy,

vytaženými ze souvislosti a sestavenými od jeho nepřátel, neboť odsouzen byl na základě bludných článků, vyňatých z hlavních díla jeho „De ecclesia“ (O církvi). Sám ctitel Husův dr. Krofta doznává, že k většině článků mu předhazovaných „Hus sám se znal“.

7. Odsouzen dle norem právních,

což dosvědčuje sám Palacký pravě, že „všechny formy juridické při Husově procesu byly šetřeny a v tom mu nebyla křivda nižádná učiněna“.

8. Byl oprávněně církvi souzen,

neboť jako každá společnost má právo souditi a vylučovati své členy, tak zajisté má toto právo i církev. Sám dr. Krofta praví: „Posuzujeme-li Husa měřítkem vlastní jeho doby, nenacházíme (na soudu) nic nezvyklého.“

9. Proces jeho nebyl vyjádřením nepřátelství Říma k národu českému,

neboť frází tu vynalezli teprve v XIX. století naši novohusité, aby sloužila iluž účelům. Církev před Husem nebyla nikdy národu našemu nepřátelská, nýbrž naopak — dle Palackého — zasloužila se přímo o záchranu národa českého, jemuž jinak bylo by hrozilo totéž zaniknutí, jaké stihlo Slovany Polabské.

10. Jeho soudcové nebyli povahy nízké,

neboť dr. Krofta, universitní profesor, ve spise „Jan Hus“, str. 62, potvrzuje, že „v čele (koncilu) stáli mužové nejen veliké učenosti a znamenitého rozhledu světového, nýbrž i nesporné mravní výše.“ Povídačky o nevěstkách píší jen nřejací štváči, kteří obvyklý ziev známý při všech příležitostech, že totiž vojenská družina knížat světských žila „po vojensku“ a že tedy družina krále Zikmunda nebyla asi výjimkou,

přičítají na vrub koncilu, aby vážnost jeho snížili.

11. Jeho upálení nebylo vinou církve,

ale vinou zákonů světských, vydaných již roku 1231 císařem Bedřichem II., nepřítelem papežů, který považoval bludaře za nebezpečné rušitele pokoje státního. (Sahula: Význam husitství, 60.) Církevní právo nezná a neznalo ani tehdy trestu smrti. Církev souditi musila, když žaloby z Čech podány byly, neboť bylo to nejen její právem (odst. 8.), ale byla to i její povinnost, plynoucí z rozkazu Kristova: „Kdo církve neuposlechne, buďž tobě jako pohan a publikán“ (Mat. 18, 17), t. j. buď z církve vyloučen. Ostatně, kdo by se přece nad tím pohoršoval, nechť vzpomene, jak husité nejen upálili, ale ukrutným způsobem, nehodným člověka, neřku-li křesťana, umučili za prvních 6 let válek husitských přes 600 tisíc katolíků, mezi nimiž bylo mnoho vynikajících, šlechtných kněží, kteří Husa v mnohém ohledu předčili. (Sahula: Význam hus. 143; Balbín; Ep. hist. rerum boh. 457.) A jak horlivý husita Žižka bezohledně trestal smrtí sektáře, toho dokladem na př. hromadné upálení adamitů na Klootech.

12. Upálení trestem zvláštním tehdy nebylo,

neboť tenkrát se pálii lidé pro falšování safránu. Společnost středověká vůbec potřebovala nutně jednoty, neměla-li kultura zahynouti. Proto hořely kacířské hranice, aby se nevyvražďily celé tisíce. Středověkému člověku bylo náboženství a spása duší všim a každé porušení autority a řádu neslo v zápětí boj a vraždění. Wikleř má na svědomí pozdvížení Lollardů, Luther krvavou selskou válku, Hus 15leté války husitské.

13. Zavínil si osud svůj sám,

svoji neústupností, již trefně naznačil Palacký (Děj. III. 196): „Usilováno znovu dobrotou

i přisností . . . , i nejvzácnější oudové (Koncilu) se zúčastnili opětovných deputací k němu, že se zdálo, jako by oni, a ne Hus k prosbám se utíkali. Sbor, neměl-li . . . dáti se od něho mistrovati, musil konečně přikročiti k odsouzení jeho, jak toho žádali zákonové církve.“

14. Jeho stálost

byla více vzdorem než vědomím pravdy, neboť Hus v Kostnici kolisal, a do Prahy psal, aby schovali jeden jeho traktát, v němž, jak věděl, byly bludy. Vlastní příčinou, že neodvolal, bylo, že v Čechách prohlásil, že neodvolá a nechtěl strpěti výtku zbabělosti. Věděl dále, že i kdyby odvolal, nesměl by se vrátiti do Čech a že by byl uvězněn. Proto neodvolal. Dále i jeho nedůkladnost byla příčinou vzdoru.

15. Nebyl jediným reformátorem mravním,

neboť takových byla celá řada a užívali při kárání kněžstva daleko silnějších slov (a přece je národ neslaví!). Tak na př. Milič, Konrád Waldhauser a j.

16. V jeho době nebylo všechno kněžstvo tak zkažené,

jak se stranicky líčí, neboť Hus sám mnohé kněze chválí. Tak r. 1408 napsal sám o kněžích, že prý káže jen proti nehodným: „Znám zajisté mnohé faráře, kterým nejsem hoden obuv zouti a jejich paty pro jejich svaté jednání chtěl bych zlíbat.“ Kromě těch mnohých Husovi známých byli zajisté mnozí ještě Husovi neznámí též hodní. A o těch hodných kněžích Hus nemluvil před lidem. Slova, která o hodných řekl, napsal pouze na obranu, když byl obžalován. Před lidem však mluvil: „Jsou kněží hříšní, kteří páchají veliké neřesti.“

17. Zalíbil se lidu,

neboť kacéfoval kněžstvo. Jest to psychologické, že dav tleská tomu, kdo útočí na vrstvy,

k nimž sám náleží. (I nyní stává se populárním mnohý kněz, který třeba neprávem očerňuje kněžský stav.) On dovedl si získati tak nejen ulici, ale i pány světské, takže měl četné stoupence, ale neměl žáků. Záliba ta mu byla ale osudnou, neboť domácími vavříny, lichocením davu a přízní dvoru královského zpyšněl a myslil, že jedině on má pravdu, a nikdo jiný.

18. Trpěl velikáštvím,

neboť sveden byl zálibou lidu (odst. 17.). Důkazem toho jest zachovaný náčrtek obhajoby jeho před koncilem, v níž myslil ve slavné řeči ukázati učeným členům concilu, že není nad něho. Palacký (Děj. III., 66), píše o něm, „že . . . byla u něho neobyčejná smělost a nešetřnost k nepřátelům, do oka padající chtivost po lásce u lidu, po cti a slávě . . .“

19. Ctěn málo již svými pozdějšími stoupenci.

Tak brzo se mu věroučně odcizuje Jakoubek i Příbram, že administrátor strany podobojí Cahera r. 1524 navrhuje, aby z učení Husova drželo se jen to, co s písmem souhlasí. A roku 1585 vymazal utrakvistický mistr Kodícil z kalendáře jména Hus a Jeroným. Když r. 1589 na kůře sv. Mikuláše zpívali literáti o památce mistra Jana Husi, nadal jim farář husitský Tomáš Soběslavský „zvyjebených lotrů tuplovaných a psohlavců“.

20. Jeho odkaz.

Ne po květu, ale po ovoci poznáme strom. A ovoce vystoupení Husova? Nesčetné války, zubožená zem, ohromné ztráty, způsobené válkami husitskými . . . počet obyvatelstva menší, zdravotní poměry špatné, bezpečnost malá, zákony ukrutné a nedostatečné k udržení pořádku. (Denis: „Konec samostatnosti české“, str. 408.) A dále: Zničení památky. zbořený klášter sázavský i sedlecký, pobití učení

mnichové . . . (Tomek: Děj. města Prahy, díl IV., 147.) Co krve teklo jménem jeho pod heslem písně: „Bijte a zabijte, nikoho neživte!“ A jako před 500 lety zanesl do národa zmatení myslí a bratrovražedný boj, tak ještě i dnes každý tak zv. pokrokář jménem jeho šve proti církvi, obviňuje katoičky dnešní z činu, stavšího se před 5 stoletími, fanaticky a nesmyslně isa při tom daleko vzdálen (odst. 21 a 22.) duchu a zásadám mistra Jana. Národ Husův rozbíjel sochy svatých, vyházel kříže ze škol, loupil kostely, tupil vše, co jiným jest svato. (Odst. 23.) Dobré to ovoce?

21. O nevěře

takto napsal (Výklad víry u Erbeny): „Prvý blud a tak hřích jest nevěra. A ten hřích, jenž slove nevěra, nad jiné hříchy veliký a jest kořen všech hříchů. Nevěřec jest žák ďáblův!“ Slyšíte to, nevěrci čeští, kteří navádíte lid, aby vystoupil z církve k bezkonfesi, ve jménu Husově?

22. Byl ctitelem Mariáuským,

jejíž důstojnost jako Matky Boží tolik velebí a naši pomocníci prvo po Jejm Synu nazývají. (Výklad víry 16, 352, Postila 24.)

23. Jeho oslavovatelé

charakterisování jsou mistrně F. X. Saldou v „Kmeni“ 1919: „V ústech obracejí farizeové neustále jméno Husovo, Jeronýmovo, Chelčického, a jiných heroů národních, ale jest to jen plané pohrávání větru s prázdnou plevou. To, o čem shodli se všichni Tito geniové, poslední obsah jejich tvorby a smysl jejich poselství, že toto mravní a ideové oprávnění k existenci má jen národ spravedlivý, to jest bratrský k sobě, v němž každému jest práno jeho vnitřní svobody — jest zcela cizí farizejskému plemeni ještěřčímu, které vylézá ze svých

úkrytů a děr, nyní po válce nezměněno, neporušeno, neobrozeno strašnými ději posledních let.“ Lidé beznáboženská vemlouvají se v náboženské nadšení vždy v den 6. července každého roku a zapomínajíce na Husovo: „Milujte se — pravdy každému přejte!“, tupí vše, co jiní ctí. Mezi Husem a pokrokářem českým jest ohromná propast: nejčistší náboženský život a nejvyšší pokus o uskutečnění křesťanství (Hus) — nábožensky mrtvý, neplodný, materialisticky založený, většinou protináboženský člověk (pokrokář).

24. Úcta jeho nevede k nábož. vroucnosti, neboť mnozí pro Husa nevidí Krista, ani sv. Cyrila, Metoda, Václava, Prokopa a j., jež Hus tolik miloval.

25. V našem názoru.

Vážíme si Husa, co národního hrdiny, co muže zasloužilého o naši literaturu a co spravedlivého křesťana. Jeho mravní úsilí a jeho vlastenecké snahy dovolují nám přejíti jeho vady a chyby lidské. Nebudeme jej však také přeceňovati, neboť máme řadu velikánů dějin českých (sv. Cyril a Metoděj, sv. Václav, opat Božetěch, Kosmas, Karel IV. a j.), již před ním, kteří v těchž ohledech literárních, náboženských a vlasteneckých se daleko více zasloužili a přece nejsou slaveni dnes. Nikdo nás však nepřinutí ctíti jeho vzdor a oslavovati jej způsobem tak prázdným, jako to činí dnešní jeho oslavovatelé.

24. Husitství.

1. Úpadkem státního života,

neboť, co vybudovala pět století Přemyslovců, Lucemburků, kteří učinili z Prahy střed Evropy, to zničila bratrovražedná válka učinivší z Čech poušť, zeslabivší národ mocensky, udělávší za pochybnou slávu kacířů národ otroků.

2. Zavolalo Habsburky do Čech (čl. 20/1).

3. Zničilo řadu památek.

Z celé nekonečné řady požárů, rabování, ničení, jen malé příklady: Zbořili koncem dubna 1421 Sázavu i klášter Sedlecký, pomníky to slavné kultury české, mnichy Benediktiny sázavské pobili. (Tomek: Děj. města Prahy 147, díl IV.) R. 1420 dne 22. května zapálili klášter Břevnovský a mnichy upálili na Pohořelci. (Dr. Podlaha, Posvátná místa V. 16.) Klatovy, Strahov, Zderaz, Domažlice atd. stíženy byly stejným osudem.

4. Smutným vrcholem českých dějin,

neboť tento „vrchol“ trval pouze jediné století a na konec zanikl v německém protestantismu. Národ ceníme ne dle dovednosti zabíjení, vraždění, pálení, nýbrž dle kulturní vyspělosti, stavitelství, věd a umění. Katolicem stavěl, husitism bořil a toto porovnání nejlépe ukazuje, kde byl vrchol našich dějin.

5. Jeho ovoce bylo hrozné,

neboť sám Denis (Konec samostatnosti české, 408) píše: „Za středověku byly Čechy (roz. katolické) velkým střediskem průmyslu a obchodu. Válkami husitskými byly přerušeny jejich styky s národy okolními a všeliký ruch průmyslový zdržován neb potlačován spory občanskými a vlivem učení asketických. Ohromné ztráty, způsobené válkou husitskou, nahraňují se jen velmi zvolna. Počet obyvatelstva jest menší než za Karla IV., zdravotní poměry jsou špatné, bezpečnost velmi malá, policie špatně zřízena, zákony ukrutné a nedostatečné k udržení pořádku.“

25. Charita.

1. Základ její v křesť. lásce,

již vzorem byla láska Kristova, jenž tolik miloval lidstvo, že potupnou smrtí zaň zemřel.

Láskou touto vedeny milosrdné sestry a bratři, konají divy na poli sociální činnosti ve prospěch celého lidstva. Nekonají tyto skutky na odív lidem, aby vydávali statistiky a chlubil se před světem, jako to dělají jiné instituce, nýbrž ve skrytu a za to tím účinněji z lásky k Bohu.

2. Pojem milosrdenství

„misericordia“ neznala stará antika (čl. 4/1), ten vynalezlo teprve křesťanství. Církev na tomto poli vykonala tolik, že žádná jiná instituce se jí nevyrovná. Kristus spasil, co hynulo a v duchu Jeho šla i Církev.

3. Vedena církví katolickou,

jež zakládala sirotčince, chorobince, opatrovny, opatřovala misie zámořské, rušila otroctví (čl. 13/15). Papež míru Benedikt XV. daroval 17 milionů lir (z toho 3 miliony Kč Čechům) hladovícím dětem Evropy. (Toť se ví, že nikdo asi nepoděkoval a po smrti tohoto papeže requiem za něj bylo ignorováno, kdežto Turci staví šlechtnému papeži pomník! To jen jako ukázka vděčnosti!) A jak kníže český svatý Václav prakticky charitu prováděl, jest obecně známo (čl. 88/5).

26. Index.

jest seznam knih, jichž čtení jest katolíku zapovězeno.

1. Účelem jeho

jest zkoumati knihy, neobsahují-li věci proti víře a mravům. O věci tyto musí se církev starati a od křesťana bezpečí oddalovati jako vzdaluje matka od dítěte nůž. Jisto jest, že knihy špatné škodí a lidé proti Duchu svatému jsou všichni dětmi.

2. Knihy jim vyloučené

nejnověji roku 1900 jsou knihy obsahu, „jenž nikterak nepovznáší a neuschleňuje člověka“. (Encyklika Lva XIII., „Officiorum et munerum“.)

3. Povinností církve,

neboť každý, kdo má zájem o své svěřené, pečuje o to, aby dostali do rukou jen četbu dobrou. Známo, že četbu špatnou odstraňují již staří národové. Tak Plato má za to, že „nutno ničiti knihy neřeš šífíci“, Athéňané vyhnali Protagoru ze země a spálili jeho knihy. Aristofanes šlehal spisovatele, kteří podkopávali víru v bohy a volá: „Na takových spisech se nevzdělávali hrdinové marathonských!“ A tak zřízení toto všude se nalézá.

4. Má její svobodná republika,

neboť dle zákona č. 607 r. 1919, Sb. zák. a nař. ministerstvo školství a národní osvěty vyhrazuje si uveřejňovati seznam spisů, které jest nutno z veřejných knihoven vyloučiti.

27. Inkvisice.

Instituce tato byla dvojitá, což nutno pečlivě rozeznávati. Inkvisice církevní rozsuzovala přestupky proti víře, kdežto španělská byla institucí politickou. Námitky zaměňují tyto pojmy a tak krutosti inkvisice španělské přičítají se inkvisici církevní.

1. Španělská jest institucí státní,

jež byla zavedena r. 1481 za Ferdinanda a Isabely a byla namířena proti snahám židů a Maurů, křesťanství na oko přijavších, kteří domohli se vysokých důstojenství a hrozili Španělsku zkázou. Povaha instituce státní jest zřejma z toho, že král jmenoval velkoinkvisitora, dával soudu pravidla a jeho jménem vyhlášován byl rozsudek.

2. Hanebné zprávy o ní jsou přehnané,

neboť čerpány jsou ze spisu Juana Florenta (1756), odpadlého to kněze, jemuž nešlo tak o historickou pravdu jako spíše o dobrý obchod. Historicky jest dokázáno, že na příklad

velkokvistorií Torquemada a Petr Arbuer byli muži mírní a vážní a poslední ani žádného rozsudku smrti nepodepsal.

3. **Papežové proti ní vystupují,** zvláště to byli Sixtus IV., Inocenc VIII., Řehoř VIII. a Pavěl III. Lev X. dokonce vyloučil inkvisitory toledské z církve
4. **Protestantská byla daleko horší,** neboť dosvědčují to a) v Německu: Zříceniny a krev prolitá ve 30leté válce a soudy čaroděnic. Církev katolická však vystupovala proti nesmyslnému útrpnému zřízení. (Řehoř VII., Alexandr IV. a Bedř. Spee, jesuita.) b) Ve Švédsku: Známý jsou ukrutnosti neihanebnějšího z tyranů, Kalvína. V zákonníku vymyšleném touto obludou — praví Audin — slyšíme pouze jediné slovo: smrt! Není to jediný Servet, kterého stálo život, že smýšlel jinak než on, — praví J. J. Rousseau. c) Ve Francii Hugenoti roznítí krutou válku občanskou. V jediném roce 1562 dle vlastního doznání pobili na 4000 kněží nebo mnichů. Co se dalo na jih, jest strašné; jest třeba pouze čísti knihu „Obnoveň fanatismus“ anebo „Dějiny rouhání a vražd spáchaných v Cesennách od Calvinistů“. d) V Anglii Alžběta, „dobrá panenská královna“, páše ukrutnosti, které vzbuzují hrůzu; ta — praví protestant William Cobbett — usmrtila více lidí za jediný rok, než španělská inkvisice za celou dobu svého trvání.
5. **Husitská předčila všechny ostatní** (čl. 24).
6. **Moderní ve XX. století,** prakticky prováděna v Rusku (čl. 10/5). V červnu 1924 z Moskvy došla zpráva o popravě profesora Izmajlova, který byl revolučním soudem odsouzen k smrti pro podezření z krádeže 11 kapitol Leninova deníku, jejichž uveřejnění sovětská vláda uznala za škodlivé.

28. Jan Nepomucký Sv.

1. Kdo byl?

Byl to syn Velfina z Nepomuka. Narodil se v polovici XIV. století, po studích v Praze a v Padově stal se doktorem práv, později pak posvěcen byl na kněze a stal se konečně gen. vikářem a kanovníkem u sv. Víta. Zemřel, shozen byv na rozkaz krále Václava IV. s mostu do Vltavy dne 20. března 1393.

2. Příčina jeho smrti.

Král Václav IV. zanevřel na něj, protože nechtěl prozradit zpověď manželky krále. Bylo třeba jen příležitosti, aby se král mohl pomstít. Ta se naskytla, když arcibiskup potvrdil nového opata kláštera kladubského, zmařiv tím plán králův, neobsaditi opatství, z něhož chtěl zřídit nové biskupství pro svého milce. Král dal přední ráde arcibiskupovy mučiti a mezi nimi i sv. Jana.

3. Mučednická smrt jeho

dokázána četnými svědectvími: a) V žalobě papeži arcibiskup Jan z Jenštejna napsal: „Ctihodný doktor Johánek, můj vikář, byl po ukrutném mučednictví . . . utopen.“ b) Řada kronik souvěkých svědčí o násilné smrti sv. Jana. Jsou to zejména: Kronika lipská, falcká, pražská a j. c) Řada učených, věrohodných mužů smrt dosvědčuje. Tak Ebendorfer, rektor vídeňské university, jenž byl r. 1433 v Praze, Pavel Židek ve své Správoavně r. 1470 a j.

4. Proč mlčí dějinné záznamy z doby Václava o příčině smrti?

Král Václav IV. byl člověk nesmírně prchlivý, což o něm bylo obecně známo. Nikdo se proto neodvažoval za života krále a takových věcech, kde král by byl přímo obviňován, psáti. Přece však již r. 1409 pořídský farář Protiva mluví o utopení „P. Jana zbožné paměti“. —

A kapitula svatovítská má z doby kol r. 1480 kalich s latinským nápisem: „Ku cti blahoslaveného Jana z Nepomuka“.

5. Není osobou vyňšlenou,

neboť má známý hrob, kosti a jazyk. Za svatého prohlášen byl ten, jehož hrob od staletí v chrámu svatovítském mříží obehán, kamenem náhrobním a nápisem opatřen a vždy 20. III. uctíván a jehož jazyk při úřední exhumaci neporušený byl nalezen. Svatořečení neplatilo roku úmrtí, ale osobě a zajisté jest věci dějepisu, zda to bylo 1383 neb 1393. Bulla Benedikta XIII. obsahuje legendární životopis a upozorňuje na ten rok, nečiníc nároků na správnost dějepisnou. Příčinou svatořečení není životopis, ale pradávná úcta, mučednictví a zážrak.

6. Mylný rok v bulle kanonisační.

V bulle uveden r. 1383 místo správného r. 1393. což zavinił nespolehlivý historik Hájek z Libočan, udělav z této okolnosti bez dlouhých rozpaků osoby dvě stejného jména. Tím však nestal se omyl v osobě, jak z odst. 5 patrnó.

7. Nebył mnohoobročníkem.

Svatý Jan neměl více obročí za svého života současně. Když jako farář svatohavelský stal se r. 1389 kanovníkem vyšehradským, vzdal se kanonikátu u sv. Jiří; stav se konečně arcijáhnem žateckým, vzdal se fary u sv. Havla. Výtka mnohoobročnictví jest tedy nespravedlivá.

8. Nelichvářil.

Bohatství není krádeží a pomáhati půjčkou jest příkazem křesťanským i při použití zákonů, přidržujících dlužníka ku splacení dluhu. Církevní klatba uváděná při půjčce, byla obyčejně hrozbou, již bylo tehda při každé půjčce užíváno. Jestliže tak jednal sv. Jan, jednal spravedlivě. Ostatně dle soudních aktů kon-

sistoře pražské (vydáno Ferd. Jandrou roku 1892—1900) bylo těch půjček pouze 14 v celku 23 kop dluhu. Nebylo to tedy veliké bohatství. A mezi dlužníky nebyly vdovy ani sirotci, neboť bylo nutno řídití se stanovami Karla IV. O úrocích pak při žádném zápisu není zmínky, pouze o taxách. Úrok bráti bylo co lichva přísně trestáno soudem církevním a pouze byly stanoveny taxy notářské při půjčce. Také Hus půjčoval a požadoval předepsané taxy.

9. Není náhradou za J. Husa.

Ten duchaplný objev učinil německý spisovatel Abel ve své studii r. 1853, jež česky vydána byla známým vydavatelem krváků Bambasem. Lid dobře rozlišoval oba Jany. Ostatně kult Husův ochabl sám sebou již dříve jako všechny věci lidského původu a nebylo třeba jej vytlačovati zaváděním jiného svátku. Prof. Pekař praví: „Třeba vyznati opětně, že ani doba pobělohorská u nás o Husovi vskutku mnoho nevěděla, spisů jeho takřka neznala, měla ku podivu nedokonalou představu.“ — Ostatně sv. Jan uctíván byl již před Husem.

10. Úctu jeho nezavedli Jesuité.

Řád Jesuitů založen byl r. 1540 a do Čech přiveden 1556. Sv. Jan však uctíván byl již před Husem, třeba nebyl ještě za svatého prohlášen. Nemohla tedy úcta jeho zavedena býti Jesuity. Prof. Pekař praví: „Je zřejmo nade vši pochybu, že vrstevníci Janovi spatřovali v něm od počátku mučedníka, jenž má nárok na titul svatosti.“ Jesuitům jen náleží zásluha, že rozšířili úctu sv. Jana nejen po vlasti naší, ale i po celém světě. Při příchodu Jesuitů do země bylo již zde kališníků velmi málo, neboť většina přestoupila k luteránům, u nichž úcta svatých bylo modloslužbou. Nebylo tedy možno utlačovati něco, co vůbec nebylo.

11. Ochráncem vlasteneckého nadšení.

Pouti svatojanské za útlaku státního a národního byly dostaveníčkem všech vlastenců, a jak Třebízský krásně napsal: „po celé XVIII. a XIX. století nitkou zlatou vinoucí se naší minulostí.“ Kultem svatojanským začíná naše národní obrození. Na svátek sv. Jana byly pořádány různé slavnosti a důležité kroky podniknuty. Roku 1862 Hlahol nese v ten den prapor na Štřelecký ostrov, r. 1863 koná se I. sokolský slet, roku 1870 položen základní kámen Národnímu divadlu.

12. Proč vypovězen boj účtě svatojanské.

Lidé proniknutí hmotářskou filosofií, jichž ideálem jest jen mamon a kus chleba, nepotřebují světců, zvláště ne katolických. A církev katolická v Čechách oslavena byla tolik mučednictvím sv. Jana Nep. Proto ten směšný, maličerný boj proti účtě národního světce, proto ta nenávisťní agitace pokrokového člověka. Dnes však dr. Pekař s vědeckou určitostí a úctyhodnou rozhodností učinil konec pochybám u lidí vážných, zdravého rozumu, kteří uvěří raději povolanému nestrannému vědci, než zběsilým štvárcům a nedoukům. A na těchto vážných lidech nám záleží, neboť na nich je budoucnost našeho národa, který přes všechny agitace v jádru zůstal a zůstane svatojanským.

29. Jesuité.

nejvelikolepější řád Církve, založen sv. Ignácem z Loyoly r. 1540. Proti němu soustředěny jsou útoky nepřátel, což jest pochopitelné, neboť jen do vysokých stromů hrom bije . . .

1. Učení jejich, že „Účel posvěcuje prostředky“ jest ničím nedoloženou pomluvou, neboť P. Rich vypsál cenu 1000 zl. tomu, kdo dokáže tuto po-

mluvu a po 20 let ohlašoval tuto cenu a vybižel k ucházení se o ní, ale nikdo se nepřihlásil.

2. Poslušnost členů řádu, „i když se jim příkazuje hřích“, jest pomluvou založenou na omylu, neboť slova „obligationem ad peccatum inducere“ značí „zavazovat pod hříchem“ a nikoli „ke hřichu“, jak o tom svědčí spisy sv. Tomáše Akvinského.

3. Zrušení

r. 1773 na nátlak některých vlád světských a zvláště jednotlivců, jako byl násilnický ministr Pombal ve Španělsku, který řád krutě pronásledoval nebo známá paní de Pompadour při dvoře franc. krále Ludvika XV. Sám Bedřich II. napsal d'Alembertovi (Ouvres posthumes XI 75), že úklady proti řádu „z marnivosti, tajné pomstychtivosti a zvláště prospěchářství“ způsobeny byly, a poskytl řádu ochranu, neboť uznával jeho prospěšnost. A dále Chateaubriand napsal, že zrušením řádu učená Evropa utrpěla škodu nenahraditelnou . . . Zvláště příjemni byli mládeži, kterou dovedným způsobem vychovávali“. (Magazin für V. A., s. 223, roč. III.) Ze příčin jiných ke zrušení nebylo zřejmo i z toho, že nevinnost řádu odůvodnil generál řádu P. Ricci před svojí smrtí na Andělském řádu.

4. Příčina pomluv o nich

jest jednak neznalost, jednak zlomyslnost, jak z odst. 1. a 2. zřejmo. Ale také působil zde strach před jejich úsilivnou a účinnou činností misionářskou zejména v zemích protestantských. Konečně i jak sám Voltaire píše Pascalovi (Siège de Louis XIV.). „Mylné názory několika španělských a holandských Jesuitů jsou zlomyslným způsobem celému řádu připisovány“. (Magazin f. V. A., r. III., 224.)

5. Čím byli světu,

naznačuje slovy: „jich život na světě neměl jiného účelu, než všem lidem býti užitečnými“. Král Jindřich IV. franc. v odpovědi deputaci sněm. r. 1606. (Magazin f. V. A., III., 221.) A dále o nich píše Denis ve spise „Konec samostatnosti české“ na stránce 459.: „Nadšení, kterým byli prodechnuti, podporovalo je proti mdlobám, a co ještě zvláště chránilo je od všelikých chyb. Jesuité přinášeli dvojí přesvědčení, které činilo je nepřemožitelnými: byli jisti, že se drží pravdy, a jisti, že jim budoucnost náleží; příkoří neodstrašovalo jich, hojnost žně vynahradí zdlouhavou práci. Vrzení jsouce do země, které neznali a jejíž řeči nerozuměli, měli proti sobě mimo předsady kacířů, zářlivost ostatních řádů a nedůvěru skoro všeho kněžstva katolického, jehož pokoj kalili. Žádný jiný řád ve službě věci nepřinesl podobného souboru vlastností jako oni; byli mystiky čilými, politicky nadšenými, apoštoly diplomatickými. V žádné době při jednom sboru nepodivováno se podstatnému sdružení vědění dostatečně hlubokého a prostoty sdílné, odříkání a ctižádosti, pokory a nádhery, nezlomnosti a ohebnosti. Nebylo duše, k níž by nenalezli klíče.“ Mimo to dali světu řadu vynikajících učenců a vědců všech oborů jako n. př. nejslavnější hvězdář světa P. Secceli a i. mnozí. U nás na př. P. Klein († 1634), ředitel matematické komory a vynálezce četných mechanických strojů.

6. Nejvíce přispěli k záchraně národa českého, neboť po válce 30leté, která ukázala, jak protestanté byli mravně spustlí, lid schátralý, schopen zvěrstva, ujali se zbědované země, práci zavedli pořádek, povznegli mravné sektami a pověrami zmatený lid, doдали mu novou sílu a z řad jejich vyšli slavní misionáři Plachý,

Balbín (čl. 88/4), Češi to rodem i duchem. Latinský jazyk dával jim možnost, že vyhnuli se germanisaci.

7. Za protireformace

jich počínání vylučuje historik Denis: Když ocenil přednosti organisace řádové, píše ve svém spisu: „Čechy po Bílé Hoře“ díl I., str. 6.: „Neublížíme jesuitům, tvrdíme-li, že v Praze, jako téměř v celé Evropě, shromáždili a kázní vyučili věřící — aniž snížíme je, řekneme-li, že si vše přáli obnovení jednoty křesťanské. Nelibovali si zajisté v popravách, spoléhali spíše na politiku než násilí.“ Na str. 24.: „Jest opravdu neštěstí, že smířlivé záměry jesuitů byly tak málo pochopeny . . .“, na str. 60.: „Spravedlivě jen dlužno uznati, že jesuité v provádění svých úmyslů projevovali podivuhodně ducha správně soudícího a stejnou dovednost jak obětavost. Porozuměli, že bývá-li často síla užitečna ke zřízení panství, nestačí k zachování jeho . . .“

8. Neničili knihy české,

nybřž „ukládali je v černé vazby a chovali ve své klementinské knihovně“, jak píše Časopis českého musea, roč. 1909, 1912. O Jesuitovi Koniášovi (čl. 35.).

9. Obnovení

papežem Piem VII., bullou „Sollicitudo omnium Ecclesiarum“ ze 7. srpna 1814. Tím dostalo se jim zadostiučinění a řád rozvíjel ihned velikou činnost. Dalšího zadostiučinění dostalo se jim v poslední době tím, že zákaz přístupu do protestantských zemí byl zrušen a to v Německu během války světové a v Norsku r. 1922 co „kulturní přezítek“. A tak řád veden heslem „Omnia ad maiorem Dei gloriam“ (Vše k větší cti a slávě Boží) slouží dále obětavě a účinně Bohu a všemu lidstvu i národu českému.

30. Jméni církevní.

1. Jeho účel.

Jméni to spočívající zejména ve statcích, není cílem, nýbrž prostředkem ke konání díla svěřeného Kristem. Ze půda nejhodnější, nejtrvalejší rentou jest, o tom nelze pochybovat. Nevzniklo z keřasování, loupeže a bankrotu, nýbrž z darů, zbožných nadací a poctivé práce.

2. Bohatství biskupů a kanovníků

stále omýlané a zlomyslně zvětšované jest frází hodnou na rozum chudého pokrokáče. Proč mluví jen o tom, co dostanou tyto hodnostáři a proč současně nepovědí, kolik dobrodiní ze jmění toho se vykonává? (čl. 25/3). Proč nepovědí, kolik ústavů dobročinných hodnostáři tyto vydrží? Kolik stipendií studentských z něho bylo založeno a k jakému účelu? (čl. 13/11).

3. Chudoba apoštolská

nezáležela v tom, aby apoštolové trpěli nedostatek v jídle i oděvu, nýbrž dopřála jim, aby hlasatelé víry slušně žili. Připomínky, že kněží dnes také bosí na ryby mají choditi a žiti tak, jako apoštolové, jsou hloupou frází. Ostatně, kdyby tak činili, řeklo by se, že ubírají rybářům výdělek a tak naši pokrokáři nikdy nebyli by spokojeni.

4. Důležitost,

neboť u nás slouží k vydržování služeb Božích asi v 10 tisíci farnostech, kněží, varhaníků, sborů kostelních, potřeb chrámových a k vydržování seminářů bohosloveckých i chlapeckých. Dále k pěstování vyučování, neboť v r. 1912 obstarávaly řehole mužské 19 gymnasií a 5 učitelských ústavů, řadu řemeslných, rolnických, obchodních, občanských a národních škol. Řeholní sestry spravovaly 3 dívčí gymnasia, 12 vyšších dívčích a obchodních škol, 20 ústavů učitelských, 286 výchovných a vyučovacích ú-

stavů, 56 měšťanských a 714 obecných škol, 595 hospodářských a odborných škol a 60 dětských zahrádek a opatroven. Dále pak takto přispělo ke zmírnění bída: V roce 1912 ošetřovali Milosrdní bratři sami ve 20 nemocnicích více než 20.000 nemocných, řeholní sestry byly r. 1912 činnými v 566 nemocnicích — jen ve Vídni samé ošetřovaly ročně 50.000 nemocných — ve 12 sirotčincích, 95 asylech dětských, 267 chudobincích atd.

5. Stát nemá na ně práva,

neboť nic církvi nedal, ba naopak od Josefa II. církev ochuzoval. Těch 48 milionů ve státním rozpočtu, jež stát na kultus dává, jsou tak nepatrným obnosem, že nezaplátí se jim ani z malé části práce, již vedením matrik duchovenstvo pro stát vykonává.

6. Smutné zkušenosti konfiskace ve Francii.

Pověstný nepřítel církve Combes, původce zákonů konfiskačních, sám chtěl ve své poslední nemoci býti obsluhován od řeholnice. Desetitisíce sirotků ztratily svědomité duchovní matky, a nepočetný zástup chudých byl na ulici vyhozen a poplatníci musili všecko vydržovati zvýšenými daněmi. Město Lille ve Francii po zrušení klášterů samojediné platilo ročně o 170 tisíc franků více daní. Bylo to tedy do nebe volajícím zločinem, páchaným na ubohém lidu, zvláště na chudíně, že stát církevní jmění zbral. Tvrději nemohl by chudás býti zasažen.

31. Kláštery.

1. Úkol

jich v obrození světa bývá přezírán, ač „tato místa odloučenosti a askese mají význam ohromný, poněvadž uprostřed shonu světa po majetku, rozkoši, sobectví, jsou stálým představitelem askese a sebezapření“ (Warglia, moderní kriminalistický svobodomyšlný spisovatel).

2. Potřeba

jich vyplývá z potřeby základní idee askese pro svět, která volá po ztělesnění jako protiváha materialismu. Zůstati uprostřed světa čistými a zcela svobodnými jest dopráno jen několika silným povahám; svět potřebuje konkrétního pojetí (Foerster), t. i. chce viděti vzory čistého života, aby je mohl napodobiti, přesvědčiv se o jejich existenci.

3. Jsou významu velikého pro celý svět

a nazývány jsou proto jistě právem „korunou církve svaté“. Jsou velikolepým útvarem jejím, působily v dobách starých i nových ve prospěch církve i národů (Ruville). A jako kdysi, tak dodnes jsouce tichými sídly umění a věd, dávají dosud světu celé řady umělců a učenců (Jesuité. čl. 29/5). Jsou ochranným přístavem duším zklamáním, jež zajisté právo na útulek také mají.

4. Uskutečňují rovnost a bratrství pravé,

kteří nepřátelé jejich mají jen na rtech. Nikdo nejmenuje nejmenší věci svým majetkem, šlechtic roven jest rolníkovi, cela pro všechny je táž, není titulu, i rodné jméno pominulo, říkají si „bratři“ (Hugo).

5. Nejsou středověkým přežitkem,

neboť právě dnešními poměry hmotařství a sebeckosti jest jejich nutnost nejlépe odůvodněna. Nutno jen pochopiti ideu života odříkavého, odloučeného, věnovaného modlitbě, studiu a sebekázni. Odříkavý život se mnohým nelíbí, protože nevidí a nemohou zvážiti jeho výsledky, chválíce jen horečný chvat po penězích, limotě (Žák). Jako z nitra Alpských ledovců prameny ovlazují údolí, ženou stroje, tak i právě ony jsou kolébkou ušlechtilosti, trpělivosti a poučují i pozvzášejí celé okolí.

6. Nejsou v nich lenoši,

neboť nikdy jsme neviděli mladého, zdravého řeholníka, jenž by nic nedělal, ale zato denně vidíme celé řady povalečů, rozhazujících jmění rodičů. A jestliže v některých kláštěrech se „jen modlí“, tu pěkně odpovídá Hugo: „Není zvláštěnějšího skutku a užitečnějšího díla než modliti se za ty, kteří se nikdy nemodlí“.

7. Vstup do nich děje se pouze z přesvědčení

a příslušný představený má se dle církevního práva (Can. 552) o tom do 30 dnů před sliby přesvědčiti.

8. Mají právo na život

z důvodu práva svobodného sjednocování. Veliký nepřítel církve katolické kancléř Bismarck sám doznal v debatě o „otázce řádové“ ve sněmovně dne 26/4 1887, že „nejdůležitějším a rozhodujícím jest, že katolický lid má na ně právo a že je chce.“

9. Za činy jednotlivců není zodpověden celek,

neboť řeholníci jsou jen nositeli ideí, nikoli živoucí ideje. Stíny jsou všude i v té nejideálnější společnosti, ale jest zajisté naivností, pro klesek jednotlivce bojovati proti řeholím. Je to právě tak hloupé, jako by někdo chtěl pro klesek lékaře bojovati proti celému stavu.

10. Pramenem nepřátelství proti nim

jest — jak vždy a všude tomu bývá — neznalost jejich činnosti, nepochopení jich sociálního významu, často plynoucí z nenávisti protináboženské, ze lži a výmyslů nejfantastičtějších. Konečně je to i gloriola vyššího vnitřního života klášterů, jež rozčiluje lid života nižšího, vášnivějšího (Žák), který nechce vedle sebe míti někoho, kdo jest lepším, ušlechtlejším a ilavně, kdo připomíná mu věčnost, Boha - Soudece, trest . . .

32. Klerikalism.

1. **Není nepřitelem,**
jak o něm pronesl ponejprv iranc. žid G a m b e t t a a po něm to opakují všichni židozedenářstvem načichlí pokrokovci. Frází tou ohání se řečníci, když jsou v úzkých neb když posluchačstvo při řeči začíná usínat, neb když nedostudovaný redaktor neví již, co dál říci. Při zaslechnutí slova „klerikalism“ ulice se zvlní, oči se rozšíří a vlasy se zježí a situace zachráněna. Tv r z e n í o n e b e z p e č í vychází z prostředí bolševického nebo jemu cestu klestícího. Pro toto jest ovšem vždy nebezpečím největším, neboť zásady křesťanské staví nejpevnější hráz rozvratu i zkáze (čl. 13/5).
2. **Nezmemravňuje,**
neboť klerikály nejsou ti různí defraudanti a koprněníci českých socialistů a soc. demokratů, oni pozavírání starostové, kteří tak socialisticky začli hospodařiti s obecním majetkem, ani karbaníci, ani nemravové, kteří i v politickém životě drze se ukazují, a ač usvědčení, z politického života se neuchylují.
3. **Není systémem využití náboženství k účelům politickým,**
neboť: a) náboženství není jen pro parádu. Jeho zásady nutno uplatniti v životě veřejném jako v soukromém. Jestliže socialisté budují na socialistickém názoru politické strany, mohou zajisté i katolíci budovati na křesťanském názoru. b) náboženství nemůže být nikdy prostředkem, nýbrž cílem. Strženo-li do kalných vod, pak neučímili jsme to my, ale ti, kteří o klerikalismu mluví. My nechceme dobývat, ale hájit musíme.
4. **Název jest nadávkou,**
kterou tak rád používá pokrokář český. V Americe nikdo tak nenazývá katolíky a žije se tam církevněji než si myslíme (Zlámal), v Německu

mluví se vždy o katolickém centru a jen u nás, každý, kdo víru nezapřel, každý skutek clarity, to vše jest „klerikální“ . . . Jen brát katolické peníze — to není klerikální!

33. Kněží.

1. **Nejsou „špatnými lidmi“,**
jak dosud někteří pokrokáři se domýšlejí, neboť a) již jejich vzdělání nedovoluje jim, aby byli špatnými. Zvláště pak denní obět mše sv. posiluje je zajisté silami dostatečnými, aby dobrými zůstali; b) z nepatrného procenta výjimek nemůžeme pak souditi na celek. Každý stav má své špatné lidi a přec nemůžeme dle toho odsuzovati celý ten stav, nýbrž přičítáme onu špatnost pouze dotyčným jednotlivcům. A tak je tomu i u kněžstva; c) že snad to tvrdí odpadlí kněží, to není zárukou pravdivosti. Ba právě naopak. Chápeme, že špatný člověk vidí kolem sebe jen špatnost, neboť chce mít omluvu pro svoji špatnost. Ti kněží, kteří žili v nějakém nedovoleném poměru, ti již dnes odpadli a přešli vesměs do sekty československé. Zapřeli svoji víru, odpadli, a tím dokázali, že nejsou hodnými lidmi a není tedy jejich svědectví nestranné a tedy pravdivé. d) Pověsti o špatnosti některých kněží jsou přehánány a nebo jsou právě jen p o m l u v a m i. Důkazem jest řada odvolání urážek, jež z přinucení soudního musí velmi často otisknout listy nepřátelské. Mají ovšem určití živlové zájem, aby kněžstvo špatné bylo a poněvadž tak špatné není, musí různí „čestní a pokrovní“ lidé vynalézat tyto pověsti dle známých receptů (čl. 1/7b).
2. **Národovci,**
neboť a) normální člověk z české matky narozený, české řeči vyučený nutně musí být Čechem, musí milovat půdu, na níž stála jeho kolébka, musí milovati zemi, v níž se zrodil a

v níž byl vychován, musí milovati lid, mezi nímž vyrostl. Toto obecné pravidlo platí i pro kněze, neboť on je také normální člověk. Méně normální jsou však ti, kteří češství představují si jen v projevech, vzdálení jsouce od něho činy nekonečně daleko (čl. 93/1); b) **b u d i t e l é** národa našeho, nejlépe dokázali, čím byl vlasti v dobách nejhorších katol. kněz (čl. 13/11). O nich píše Fr. Bílý (Otův Naučný Slovník, VI, 304): „O uvědomění lidu jmenovitě kněžží získali si nesmrtelných zásluh, kterých jim bude vždy vděčně vzpomínáno.“ A dále píše o nich Karel Havlíček ve „Slovanu“, svazek 6., str. 873: „Zná má věc jest, že naše duchovenstvo katolické bylo vždycky nejhlavnější silou českého vlastenectví, ba může se zrovna říci bez pochybnosti, že vlastně duchovenstvo katolické bylo počátkem a zakladatelem našeho vlastenectví. Největší část těch pokroků, které náš národ v životě vzdělanějších tříd učinil, jest jen zásluhou duchovenstva.“ c) o samostatnost naši se zasloužili. Oni povzbuzovali lid ku klidné myslí, čímž zamezili ještě horší persekuci rakouskou, oni povznášeli skleslé mysle lidu, zastávali se jej, obstarávali mu písemnosti nejruznější. Oni zachovali si pevnější páteř než rejpřednější pracovníci soc.-demokratičtí a byli-li jednotlivé případy exponování u kněží pro věc válečnou, pak je to nepatrné procento proti těm, kteří z jiných radikálních táborů daleko hůř si počínali (čl. 90).

3. Nejsou boháči,

neboť: a) snad několik jednotlivců má větší příjmy neb majetek, ale ti mají na to právo, neboť jsou také lidmi a občany jako „preletářští“ vůdcové, kteří jim majetek vytýkají a sami jezdí v automobilech a mají statistické příjmy, sami ani nevědouce zač. Z těchto výjimek

však nelze dělat pravidlo. b) Velká většina kněžstva jest ve finančním ohledu velmi ubohá. Z á b o r o v é zákony velmi ztenčily farní majetek pozemkový a příjmy duchovenstva jsou směšně malé, zvláště ještě, když přirovnáme je k platům jiných vrstev společenských. Takový kněz po 12letém studiu na gymnasiu a vysoké škole (universita, seminář) dostává měsíčně 384 Kč. Srovnajte s platem průměrného učitele, který studuje pouze 4—6 let na učitelském ústavu, nerovnajícimu se ani střední škole, a běže měsíčně 1200 Kč, tedy třikrát tolik! c) Tak zv. št o l o v é poplatky nevynášejí mnoho, zvláště když přijde na faru „pokrokář“, který odvolává se na josefinskou štolu (jest tedy jen o 2 stol. nazpět ve své pokrokovosti!) a zaplatí faráři za funkci 14 haléřů!

34. Komunisté.

1. Stranou státu nebezpečnou,

neboť vůdčí ideou jejich jest bolševism, jenž, jak vidno z čl. 10., jest ideou zvrácenou, pletoucí pojmy i hesla: „Strhněte chrámy, vyhladte rozdíly třídní, rozdělte statky, usmrťte boháče.“ Chaosem myšlenek svádí neprozřetelné, neuvědomělé masy do svých řad.

2. Stranou protináboženskou

nejen prakticky, ale i programově, řídíce se podle „vzorného“ příkladu Ruska (čl. 10/2 a 10/4).

35. Koniáš.

V něm stělesňuje se u lidu všechna kulturní činnost církve katolické v Čechách ve smyslu zlém a neprávem.

1. Nepálil knihy české,

nybrž „plody náboženské zhýralosti předešlého století“ dle historika Tomka (Děj. král. čes. 1885, str. 301) a nebyl tedy nepřitelem knihy české, nýbrž jen knihy bludařské, pově-

rečné a nemravné, ať české, německé nebo francouzské. (Čl. 66/7-)

2. Nebyl ukrutný,

nýbrž naopak byl mužem, jakých málo, neboť tak jej líčí franc. historik A. Denis ve spise „Čechy po Bílé Hoře“, díl II., str. 233: „Jakožto poslušný žák T. J. byl velmi prostý, zbožný; ač zdraví chabého, konal po 37 let své dílo evangelisace uprostřed všemožného strádání, ústrků i hrozeb, lhostejný jsa k nebezpečnostem, neschopný záští osobního; stávalo se, že proseděl za nekrutějších mrazů 7—8 hodin ve zpovědnici a že kázával až pětkrát denně. Nebyl ukrutný, snažil se jen přesvědčiti zatvrzelé.“

36. Kordač Dr.

nynější arcibiskup pražský.

1. Čím jest i v očích nepřátel,

dosvědčují tato místa z denního tisku. Tak Dr. Mareš v „Nár. Politice“ dne 17. ledna 1920 napsal, že jest to „muž vynikající jistě učeností a osobním charakterem“. A „Právo Lidu“ z téhož dne, že jest to „kněz puritán, do hloubi duše nábožensky založený, pevně věřící, úctyhodný i tēm, kdož při nejlepším vůli nepochopí jeho duševní život.“ Konečně gen. inspektor českoslov. armády Machar nazval jej příležitostně „českým nadvlastencem“. Dále pokládán za „nejslavnějšího řečníka sněmovny“ dle úsudku listů všech.

2. Katolíkům českoslov. republiky

jest pastýřem samotnou Božskou Prozřetelností zeslaným v dobách nejhroších, kdy rozpoutávaly se boje na všech stranách, uvolňovaly se svazky tradic a povinností. Tu vůdcem musil se státi kněz nadšený, nekompromisní, pověsti bezvadné, aby udržel pořádek a smysl pro povinnost a čest.

3. Pro systém republikánský,

jak sám prohlásil, „že již na základě svého filosofického a náboženského bádání jako katolický kněz v důsledcích zásad zákona mravního uznává republikánský systém.“

37. Kostely.

1. Majetkem církve katolické,

a jest to pro normální lidi právní samozřejmostí, že, když někdo opustí nějakou společnost, ztrácí nároky na užívání jejích věcí a tedy i když určití lidé opustili církev, ztrácí právo na její kostely. Tato právní samozřejmost není ovšem pochopitelná pro fanatické sektáře.

2. Svoboda jejich zaručena,

neboť jest částí náboženské svobody, iež zaručena jest mírovými smlouvami.

3. Násilné zabírání

kdežto se lidmi bez víry, kteří „modlili se“ v přírodě. Systém zabírání byl organisován sektou, takže výsledek byl vždy ten, že důvěřiví nastrčení lidé byli odsouzeni, kdežto vlastní původci zůstali beztrestní. Pověst o loupení chrámů poškodila nás značně v cizině.

4. Postavili si katolíci sami,

kdežto Husité, ti je oloupili a pálili, sami pak nestavěli, jak dosvědčuje sám protestantský superintendent Dr. Hrgisa v „České reformaci“ (str. 501), jak se v Čechách „zmáhala“ evangelická církev: „R. 1613 mohl Dr. Hoë z Hoëneggu (dvorní kazatel saského kurfiřta) v Drážďanech při pohřbu dra Marka Gerstenbergera, tajného rady kurfiřta saského, jenž jako saský vyslanec si získal nemalých zásluh o povolení Majestátu, vědčně dosvědčiti: „Kdežto dříve v celém království sotva v pěti kostelích mohlo slovo boží bezpečně a směle býti zvěstováno, nyní se tak děje veřejně beze vší překážky již

v 500 kostelích, takže i v Praze nejen snad v jednom, ale dozajista ve 30 kostelích česky i německy exercitium evangelického učení se koná.“ Protestanté tyji tedy z. loupeže katolických chrámů. Jen dva chrámy pražské (sv. Salvátora a nejsvětější Trojice) si vystavěli Lutheřáni sami.

5. Sespolečnění nemožno,

neboť kostely katolické nejsou nějakým shromažďovacím sálem jako modlitebny protestantské, nýbrž jsou místem, kde ve svatostánku sídlí Nejsvětější podle učení katolického. Jakékoliv spolužívání s odpadlíky, rouhači, bezvěrci, sektáři bylo by dle církevního práva violatio, t. j. znesvěcení. (Can. 1178.)

38. Kristus.

1. Na světě žil,

jak dokazují:

- a) pohanský spisovatel Plinius mladší, který byl v letech 111—113 po Kr. místodržícím v provincii Bithynii, píše v listu k císaři Trajanovi, v němž táže se o radu, jak si počínat vůči křesťanům, „před svitáním schází se (křesťané) a jakémsi Kristu jako jejich Bohu chválu zpívají“.
- b) Římský dějepisec Tacitus v letech 115—117 ve spise „Annales“ píše o pronásledování křesťanů za císaře Nerona a vysvětluje takto název křesťan: „Toto jméno pochází od Krista, jenž za vlády Tiberia správcem země Pontským Pilátem smrti potrestán byl.“
- c) Římský životopisec Suetonius, jenž žil r. 70—121 po Kr., píše v životopisu císaře Klaudia, že tento císař židy a s nimi také křesťany vykázal z Říma „pro nepokoje, které mezi nimi k vůli jakémusi Chrestu (t. j. Kristu) nastaly“.
- d) Židovský spisovatel Josefus Flavius ve spise „Židovské starožitnosti“ píše mnoho o vy-

stoupení Krista, jenž divy činil a mnozí ze Židů i Reků k němu se přidávali.“

e) Obrat v životu farisea S a u l a dle svědectví apoštola sv. Pavla 3 léta po smrti Kristově.

f) A konečně nehledě k Evangelium jest to k ř e sť a n s t v í samo, neboť vznik jeho v době historické byl by nevysvětlitelný, kdyby Kristus nebyl osobou historickou. (Dr. Kašpar.)

2. Jest Bůh,

neboť dokazuje to jasně: a) „Bez divu, že svět obrátil se hravě ku křesťanství ten zázrak pouze stačí, že jiné stý díl jen jsou v jeho slávě . . .“ (Dante: Ráj XXIV., 106, Překlad Vrchlického.) b) Na N ě m splnila se všechna proroctví starozák. až po poslední Malachiášovo „vyplnění všech proroctví jest div ustavičný a není třeba jiných důkazů, abychom poznali božskost křesť. náb.“, Pascal (Devivier Cours d'Apologie. Vyd. XVIII, 255). c) O sobě tak mluvil, božské pocty lidem mu prokazované neodmítl. d) Z á z r a k y důkazem. Ignatius, učedník svatého Jana o největším zázraku z m r t v ý c h v s t á n í „Kai aléthos anestēsen eaúton“ (a v pravdě sám vstal) a pro pravdivost této události zemřel. „Činy Kristovy jsou veřejné, jsou živí svědci sami uzdravení; někteří někteří z nich dočkali se i našich dnů“. (Quadratus, nejstarší apologeta v apologii k císaři Hadrianu r. 126. e) dále pak tolik nádherných, přímo božských vlastností v jeho osobě shrnuto bylo, jak líčí jej ve spise „Nástin filosofie náboženství“ Sabatier takto: Kristus, (je) největší reformátor mravní lidstva, věčný vzor neskonale lásky, příkladné pokory, obětivé trpělivosti, heroického sebezapření, tichého utření za viny cizí . . . Kristus nepůsobil písmem, nýbrž živým slovem, životem svým, prostým a trpělivým, smrtí svou . . . Idea bratrství a rov-

nosti byla v nauce Kristově skutečněna měrou nejdokonalejší.“ (Přeložil V. Kybal u Laichtra, Výbor 24, str. 320 a násl.) f) A konečně velikým důkazem božství jsou dějiny křesťanství z perspektivy 2000 let, neboť: a) účinek Jeho na mysle lidstva všech vrstev a generací jest veliký; b) On jest centrem duševního života národů a osou bojů a zápasů. Svět buď jest při neb proti Kristu, bojuje pod praporem Kristovým neb proti, mluje Jej neb nenávidí, nazýváje Jeho učení „zhoubným jedem, jež nutno vypáliti z těla národa“. Národ odtržený od Krista propadá rozumové i mravní anarchii.

3. Neměl bratří ani sester,

neboť to, co čteme příkladně v Novém zákoně o „bratřích Ježíšových“, znamená za dob Kristových ne bratry a sestry v našem smyslu, nýbrž všechny členy k některému rodu patřící; a tedy i bratřici, strýcové, tety atd. nazývali se mezi sebou bratry a sestrami na místě „krevními příbuznými“. Tak na doklad Abraham byl strýcem Lota, čili bratrem Lótova otce Arana; a přece, když povstaly rozepře mezi jich pastýři, řekl Abraham Lótovi: „Prosím, ať není svárů mezi mnou a tebou . . . , neboť bratří jsme!“ (I. Mojž. 13, 8.)

4. Jeho vliv na moderního nevěrce

potvrzují různí filosofové a dokazuje to samo lidstvo. Nemůže totiž žít bez Krista, což zejména pozoruje se tehdy jen, když široké kruhy se od Něho odvrátí. Články víry již odhodily, ale mravnost křesť. podržely. A filosof Nietzsche volá: „Vy žijete na dluh“ a dále: „Nejlepší, co v nás jest, jest dědictvím dřívějších časů. Slunce již zapadlo, ale nebe našeho života ještě má žár a světlo od něho, ač my ho již nevidíme.“

39. Křesťanství.

1. Základem života vznešeného, účelného a mravného,

neboť jaká vznešenost jest v něm! Člověk není hrou a kořistí slepého osudu, nýbrž v rukou Prozřetelnosti Boží. Jaká mravnost! Není pro chvilkovou rozkoš vlastní neb cizí na světě, jeho účelem je právě věčné blaho. Jaká útěcha! Není třeba heroických činů, každý může býti spasen a nikdo nesmí zoufati. Jest pochopitelné i pro dítě a filosof — chce-li proniknout do hloubky — nalézá hluboké zdroje přemýšlení. Ono nás učí, abychom na světě plnili své povinnosti, pracovali o pokroku svém i bližního a touto poctivou snahou došli cíle.

2. Rychlé rozšíření důkazem nauky Božské,

neboť ze židovské opovržené Galilee, ač zdá se býti bláznovstvím tehdejších moudrým pohanům, přece vniká až do paláců římských. Přes všechna pronásledování najednou křesťané jako hvězdy na temné obloze prozírali jasným okem k nebi a přibývalo jich, neboť šlechetnější pohané vidouce jejich bezúhonnost, přidávali se k nim. Obce křesťanské rychle rostou: Řím, Jerusalems, Antiochie, Efes, Korint. Marno veškero pronásledování, neboť za 3 století „největší myšlenková revoluce, kterou kdy evropská kultura podstoupila, jest dokonána“. (Paulsen.)

3. Ráz jeho jest radostný,

a kdo mluví o křesťanství co negaci vši radosti, příkazu ustavičné kajícínosti, vzdechů a básně, ten učení Kristova nepochopil. Sám Ambrož z Lombezu, kapucín (člen přísné řehole) jal se hájiti radostný ráz křesťanství v XVIII. století proti poblouzení jinak bystrých hlav rázu Pascalova. Vždyť ono učí radosti každou duši, která je nezatižena vinou, a pokud jest, ukazuje jí koupel vyznání a ulehčení. Tisíce srdcí za

všech okolností jest plno duševní rovnováhy, klidných v době štěstí a silných v utrpení, nad nimiž musíme se zamyslíti. Životy svatých „lidí veselých“, na př. sv. Bernarda, Františka, Terezie a j., plné duševní radosti, jejich jasný, otevřený pohled jest nejkrásnější apologii křesťanství v tomto ohledu.

4. Pozdvihlo duši nad hmotu

učením svým ušlechtilo a vchovalo lidstvo láskou nebeskou a obdařilo život jemnějšími a hlubšími pocity.

5. **Nedosáhlo-li plných výsledků po 2000 letech,** tu nutno uvážit, že poměry dnešní nejsou výsledkem náboženství křesťanského, neboť ono bylo vytlačeno osvětou bez ušlechťující síly a jasnosti. V kruzích opravdu věřících však vidíme výsledky znamenité.

6. **Bude vždy základem a udržovatelem života,** neboť jen kráčíme-li v duchu a stopách Syna Božího, porozumíme, že život jest příležitostí bohatou jako země, širokou jako nebe, hlubokou jako duše. Všeho se nabažíme, práce, klidu, rozkoše, úspěchu, přátel, i sebe, ale nikdy Boží přítomnosti, projadřující se v naději, lásce, míru a radosti, neboť ti, kdož žijí smyslnými myšlenkami, shledají je břemenem, ale čistí srdcem, obírající se všemi pravdivými, krásnými, cítí se býti v jasném světle, kde býti jest vždy rozkoš. Chápeme-li, že vše jest od Boha a obrátíme-li svou vůli úplně k Bohu, odumírá pochybnost, úzkost, duše odpočívá v klidu a míru. Ono jest skutečně „nejlepším pravidlem života“. (Napoleon I. na kongresu v Erfurtě.)

7. Nelze nahraditi ničím,

jako nadčlověk, tato směs prosy i bezmoci, nemohl nahradit duševní silu z Krista prýstící, neboť lidé cítí, že jim schází život vznešených ideálů. Kristus kráčel cestou utrpení na samé

témě Golgoty, proto pne se k Němu duše lidská a v tom jest právě základní nedostatek náhražek filosofických, že nemohou ukázati ránu v boku jako Kristus.

8. Záchranou Slovanstva,

neboť „v pokřesťanění záležela oné doby životní otázka všech národů slovanských. . . . Že Čechové osudu Obodritů, Luticů a j. pokrevenců unikli, za to nejvíce děkovati mají včasnému a upřímnému pokřesťanění svému. (Palacký: Děj. III., 56.)

9. **Základem a ochráncem kultury lidské.** (Čl. 41/1, 2).

40. Křížové výpravy

pořádány byly k osvobození Svaté země od sverepého panství arabského. Hlavních výprav bylo v letech 1096—1270 celkem sedm.

1. Nebyly podnikem špatným,

neboť právě naopak ukazovaly ducha nadšeného pro víru, prodchnutého zbožností a zamilovaného láskou k Bohu. Jestliže jednotlivci byli snad špatní, nelze to říci o všech a nepadá to k pohaně všech.

2. Nebyly zbytečnými,

neboť vedle významu náboženského mají i jiné veliké výsledky. Oživeny byly jimi misie zámořské, rozšířeno vzdělání, zejména přírodopis, zeměpis, literatura, nabyty zkušenosti hospodářské, obchodní, průmyslové a zaražen postup mohamedanismu.

41. Kultura.

1. Základem jejím jest křesťanství,

neboť církev na ssutinách starého světa otevírá školy, biblioteky, musea, obětavou prací mnišské askese mění pustiny úrodné sady. Mravouka křesťanská jest zrnem horčičným světové

kultury, neboť símě její zaneseno z rozpadávající se říše do Irska, Anglie přes Rýn sv. Bonifácem, přes Dunaj sv. Cyrilem a Metoděm a objevením Ameriky do celého světa.

2. **Ochráncem jejím jest křesťanství,** neboť ono převzalo, očistilo zanikající kulturu antickou, jež ohrožena byla nárazem barbarů, ono pěstuje četbu klasiků. Vzpomeňte jen na kruh přátel sv. Tomáše Akv. a na Řím co středisko rozkvětu klasického studia. A dodnes jest to církev, jež chrání kulturu proti ničivým proudům novověkých pomatených názorů.
3. **Církev není její nepřítelkyní,** jak vidno z odst. 1. a 2. Co vše by musila nevěra zničit, aby dokázala opak! Kolik nejskvělejších listů zděim umění vytrhat, než by odstranila četné důkazy, jež jí obviňují ze lži. Kolik máme jen po naší vlasti kulturních památek! Od první školy v Budči až po universitu Karlovu, od nejstaršího kostelíčka na Levém Hradci až po katedrálu sv. Víta. (Zavoral.)
4. **Ničena Husity.** Z nescetných dokladů vzpomeňte jen na Husity zbořený klášter sázavský, jenž zbudován byl v nádherném slohu gotickém již za dob sv. Prokopa a jeho škola pěvecká, známa byla v cizině. Právě tak škola malířská, řezbářská a stavitelská zkvétala celá 4 století před Husem. (Viz čl. 24/3.)

42. Latina

v obřadech katolických

1. **Znamením jednoty církevní,** neboť jeden jest Bůh, jedna církev (pravá), jedno náboženství a jeden jazyk, jímž po celém světě mše svatá se zpívá. Kdo v cizině cestoval, poznal, jak krásné jest, když v kostele v Irsku jako ve Francii, v Americe jako v Německu slyší tutéž řeč. Kolik chvilék příjemných bylo

způsobeno vojínům v poli, když cítili se aspoň chvilku v tom kterém cizozemském kostele jako by byli v kostelíčku doma ve své dědině.

2. **Kdo chtěli její odstranění** jest dnes již známo. Byli to ti, kteří nejméně do kostela chodili, jako právě kostely zabírali ti, kteří vždy tvrdili, že jim stačí pro pobožnost lesy, luka, pole . . .!
3. **Není proti národnosti české,** neboť účel její jest jiný, jak z odst. 1. zřejmo. Jiní národové také zpívají mši sv. latinsky a přec v tom nevidí osten proti své národnosti. Ostatně na staroslavné universitě Karlově obřad t. zv. promoce (t. j. povýšení na doktora) děje se také latinsky a přec nikdo neviní universitu z nepřátelství vůči národu českému.
4. **Husité nebyli jejími nepřáteli,** neboť sám Hus sloužil v kapli betlemské mši latinsky. Různá svěcení a zpěv liturgický byl latinský a do r. 1412 psal výhradně latinsky; teprve v posledních letech z důvodů agitačních psal česky. Česko-bratrský biskup Augusta r. 1543 vytýká, že „kališní mají v kostele zpívání více latinsky než česky“.

43. Lidovci.

1. **Stranou politickou** a nikoli náboženskou (těmi jsou jiné organizace jako Rady katolíků, Skupiny mládeže, Sdružení přátel křesť. výchovy a pod.), ani kněžskou (kněží někteří jsou i v jiných politických stranách), založenou na křesťanském názoru světovém s programem zásad křesťanské lásky k bližnímu, úcty k právu a spravedlnosti.
2. **Nejsou klerikály,** neboť slovo toto jest vždy příhanou a odmítněte je vždy ve veřejnosti i soukromí. Jako my jmenujeme strany ostatní jejich oficiálními názvy,

tak i vyžadujeme, abychom byli správně nazýváni. Klerikály jsou sektáři, kteří využívají náboženství k politickým účelům. (Čl. 32.)

3. **Kvaselem zdravého politického života,** neboť strana lidová jest stranou politického pořádku, správného sociálního nazírání, jež tvoří střed mezi výstřednostmi socialismu a liberalismu. Dále jest stranou poctivosti, což zvláště zřejmo v době korupcí a afér, že ani jediný lidovec žádného nečestného skutku se nedopustil s vědomím strany. Sám německý časopis „Kölnische Volkszeitung“, roč. 1924, č. 118, píše o lidovcích, že „nesou čest politického čestství, odkrývajíce bezohledné škandály . . . získávají zvýšeného uznání v celém národě.“
4. **Stranou vlasteneckou,** neboť tím právě, že chrání křesť. ráz rodiny a společnosti, staví a udržují nejbezpečnější základy každého státu — víru a náboženství. Udržení naší samostatnosti lze docílit jedině na základu obecné mravnosti, jež možna jest jen na podkladu křesť. zásad a nikoli chaosu moderních filosofii.
5. **Obávání,** neboť agrárníky ohrožují silnými posicemi na venkově, socialisty podkopáváním posic u dělníků, národ. demokraty korigováním jich programu zvláště kulturního a všechny nutí k poctivé práci, již mnozí se tolik obávají a všem naznačují linie, na nichž lze se sejít ve prospěch státu.
6. **Jedinou stranou s pevným názorem světovým,** jež „každá politická strana má mít vedle (vlastního) programu svého“ (Masaryk). A křesťanství jest jistě pevnou základnou, dvěma tisíciletími vyzkoušenou, nikdy nestárnoucí. Která jiná strana má cos podobného? Marx? Lenin? Svátý zákon půdy? Bartošek?

7. **Stranou sociální,** neboť staví se proti třídnímu boji a láme tak egoism jednotlivých vrstev. Jsouc stranou všech stavů, dovede nejlépe sledovati a oceňovati přání a potřeby jednotlivých stavů a starati se o spravedlivé vyrovnání mezi nimi. Nesmí býti dělník proti rolníku, živnostník proti občanu, města proti venkovu, výbrž všichni musí se vzájemně doplňovati v duchu křesť. solidarismu, neboť jeden bez druhého jest nemožný. Ve sněmovně podporuje všechny sociální návrhy a soc. pojištění uskutečněno bude za spoluvlády lidovců, kdežto socialisté, když vládli, tak je neprovedli!
8. **Jich budoucnost zaručena,** neboť již profesor Dr. Pekař volá r. 1914: „Nepohlížejte s patra na hnutí křesť. soc.“ Dnes již všichni vážní lidé — a na jejich úsudku nám záleží! — oceňují pozitivní práci lidovců a i když nejsou ještě stoupeenci, aspoň sympaticky na lidovce pohlížejí.

44. Luther.

zakladatel protestantismu, narodil se r. 1483. Byl povahy vrtošivé, viděl všude hřích a hněv boží a zmitán byl z opaku do opaku. Brzo se modlil a hned zase svých povinností nedbal. V jeho nitru bouřili nebezpečné vášně: pýcha a domýšlivost a on pro tyto chyby a choutky hledal odůvodnění v Písmě.

1. **Jeho společnost byla špatná,** neboť náleželi do ní loupežný rytíř Frant. ze Sickingen a mravně schátralý humanista Oldřich z Hattenu. Své přívržence dále překvapil tím, že oženil se s bývalou jeptiškou Kateřinou z Bory.
2. **Špatným reformátorem mravním,** neboť život jeho byl nemravný. Častá společ-

nost žen, opjání se v pitkách, dovolení Filipu Hesenskému dvojiženství, prý „pro větší čest a slávu Boží“, jeho proslavené oplzlé „stolní řeči“ jsou s dostatek toho důkazem.

3. Špatným vzdělavatelem,

neboť ve svém učení nazval Aristotela kozlem, university sídlem ďablovým, v nichž se přednáší pohanská věda, jež jest studentům větší zkárou, než opilství a smilstvo (proto studenti nestudovali, knih nekupovali — jak nařikají knihkupci té doby — oddávali se životu nemravnému a nemravné popěvky skládali — posléze na samotného Luthera).

4. Uspíšil selskou válku.

Utiskovaní sedláci vykládali si Lutherovu „svobodu evangelickou“ dle svého a plenili, ničili, pálili kláštery a kostely a páchali hrozně ukrutností. Luther, jenž je nazýval dříve „milými přáteli“, vybízel najednou šlechtice k neúprosné přislosti vůči „loupežným a vražedným sedlákům“.

5. Nesnášenlivým (čl. 65/3).

45. Manželství.

1. Nerozlučitelnost autností státní,

neboť sám univ. profesor Dr. Henner (Církevní právo str. 279) praví, že „rozlučka jest nejtěžším úkolem státním, neboť manželství jest základem rodiny i státu a ochrana manželství jest ochranou státu a tato skutečnost vyžaduje manželství trvalé. Ostatně i zákony americké dovolující rozlučku, jsou v roce 1922 mírně nařízenými Episcopal Church (církev protest.), jež omezují rozlučitelnost a nazývají dosavadní způsob volnosti „národní katastrofou Ameriky“.

2. Rozlučitelnost škodlivou,

jak na vlastní oči vidíme u statistik. Po uzákonění zákona č. 320 z r. 1919, kde § 13 lit. i. de-

voluje rozlučku i pro „vzájemný nepřekonatelný odpor“, stoupaly rozlučky takto: r. 1919:1633, 1920:2284, 1921:2411! V samotné Praze bylo v r. 1919 rozluk a rozvodů 1354 („Čas“ II. 1923) a v době od 1. ledna do 30. června 1921 rozluk 1400, t. j. průměrně deset denně! Za 4 roky v republice rozloučeno bylo 36 tisíc manželství! Není to ono opravdové Lutherovo „weltliche Hantierung“?

3. Církev ochránkyní jeho,

neboť nedovoluje rozlučky a pokud rozvodu se týče, jen do jisté míry a za jistých okolností. Činí tak ve prospěch národů a států.

46. Mariánský kult

1. nevzrůstal až po Bílé Hoře,

neboť: a) na Hostýnu byl již r. 1241 vyspělý; b) v X. stol. postaven kostel mariánský před Týnem; c) prvý kostel na hradě byl též mariánský.

2. Hus, ctitel Mariánský (čl. 23/22).

47. Mariánský sloup

na Staroměstském náměstí v Praze, jenž stržen byl 3. listopadu 1918 poštvanými davy,

1. Nebyl postaven na potupu národa českého,

nýbrž císařem Ferdinandem III. na poděkování za osvobození Prahy od obležení švédského r. 1648, jak dokazuje nápis na podstavci sloupu: „Virgini Genitrici sine originis labe conceptae propugnatae et liberatae urbis ergo caesar pius et justus hanc statuam portit 1650.“ (Česky: Panně Rodičce bez poskvrny počaté a z Panně Rodičce bez poskvrny počaté a za osvobození města císař zbožný a spravedlivý.)

2. Jeho stržení hanbou před celým vzdělaným světem

dokumentuje, jak málo pokrokovosti jest v srdcích našich „pokrokářů“ a jak mnoho jizlivě zloby, jež nevybírá prostředky a jež bojí, reznajíc stavěti, jest v mozcích těchto „osvícenců“, kteří hodili by se nanejvýš do XV. stol., kdy světem šla o nás táž pověst, jako tentokráte o tomto nízkém činu, hodného Sokolů, hasičů atd.

48. Masaryk,

první prezident Republiky Československé.

1. Máme právo se jej dovolávat,

neboť třeba nesouhlasíme s mnohým, co před válkou napsal (nesouhlasili s ním i jiní, na př. „Pr. Lidu“ 7/6. 1914 v článku „Masarykův zločin“, když nevěřil ve vinu Švihovu), uznali jsme jeho práci o vytvoření republiky.

2. Ctíme jej co hlavu státu,

neboť jest to naší náboženskou povinností, a bylo-li by třeba, budou katolíci nejvěrnější jeho oporou. Vždyť lidovci to byli, kteří do jednoho hlasovali pro zvolení jeho prezidentem státu.

49. Monarchism.

1. Nejsme monarchisté,

neboť: a/ za monarchie habsburské katolicism hnil, služebníci jeho zpothodněli, nikde nebylo života, činnosti a práce. T. zv. „privilegované postavení“ církve bylo plnému rozvinutí života náboženského ohromnou přítěží. Byli jsme sešněrováni vídeňským centralismem a maďarským šovinismem, jak dokazuje nejlépe pronásledování Jirsíka, Brynychy, Hlinky a j.

b) v republice daří se nám lépe, neboť za Rakouska měli jsme na Moravě 7 poslanců, v Čechách žádného, kdežto dnes v Čechách 9

a celkem 33. Za Rakouska strana zkomírala, kdežto dnes vzrostla od obecních voleb za jediný rok z 8% na 14% a při posledních volbách r. 1923 dokonce o 50—100%, někde i více. (Příbram, Budějovice, Přerov a j.) Církev svobodná plní svůj úkol v zemích svobody, kde v čele hierarchie nejlepší lidé stojí jako: Amette, Mercier, Luçon, dr. Kordač;

c) konečně forma republiky se nám nejlépe zamlouvá. (Čl. 69/1.)

2. Z „boží milosti“

některými nejasně stále omýlané neplatí jen pro monarchii, nýbrž plyne z učení o božském původu moci státní a platí i pro republiku, kde zdrojem moci jest lid, jemuž dal Bůh pud státo-tvorný. Pochází tedy moc od Boha prostředně v republice, kdežto v monarchii bezprostředně. (Jest to podobně jako, když lékař konstatuje příčinu smrti mrtvici, ale vlastní příčina jest Bůh u křesťanů nebo „osud“ u nevěrců.)

3. Nezáleží ostatně na formě,

jak sám Dr. Kramář dne 22./1. 1920 v Národním Shromáždění pravil: „Hádáte se o monarchii a republiku jako o článek víry. To není článek víry, to jest věc politické opportunity (prospěchu), nic jiného. Poněvadž vím, že dnes pro náš národ je to nejlépe, že musí býti republika, proto jsem republikánem. Kdybych věděl, že mu více pomohu — národu, nikoli sobě, nebo straně, nebo někomu druhému, — budu monarchistou. To je mi docela lhostejno. Já v tom nevidím žádného principu, není potřebí se o těchto věcech hádati.“

50. Mravnost.

1. Bez Boha nemožna,

neboť bez Něho není absolutní normy k rozeznání dobra a zla a co dosavadní kultura na-

zývá hříchem, to stává se důsledným jednáním později, zvláště, přináší-li to užitek a požitek. Nevěra na příklad dobře cítí svoji slabost a proto uléhčuje ve všem, co by žádalo sbezpečnění a oběti. Ona uvolňuje svazek manželský vědouc, že při jejich zásadách trvalé spoluzítí jest nemožno. Ona dává právo k plnému užívání, neboť vidí, že nemohla by k boji s nízkými vášněmi dodat ani síly, ani chuti, ani odvahy. (Zavoral.) A republikánský státník Deherme volá: „Bez Boha nepodařilo se nám mravnost založit“.

2. Uskutečněna prakticky křesťanstvím,

neboť křesťanské matky — jež Julian Apostata nejen obdivoval v tomto ohledu, ale i marně humanitou státní moci chtěl napodobiti — odchovaly světu heroické charaktery Athanasíů, Basiliů, Řehořů a vodnes prosté venkovanky vychovávají křesť. ctnostmi národu vědce, učence, muže šlechtné a poetivé, bez nichž by veliká města se svou morálkou bez Boha zahynula. (Zavoral.) A nemusíme se diviti této výsledkům, když „uvážíme rozdíly mravouk: křesťanská učí: „náklonnosti k dobrému buditi, vyvinovati, ke zlému tlumiti“ a moderní: „kdo neumí hřešiti, není mužem, charakterem“; „ctnosti je, uměti haně vzdorovati“ (Georg Sand, Lelia 34), nebo „hřích je nutným průchodem lidského vývoje, příznakem moderního muže“ (Katechism Volné Myšlenky).

3. Rozvrat jí hrozí

moderní etikou, neboť dle filosofa Euckena („Grundlinien“ r. 1907) „bezcharakternost stále jest rozšířenější a není pevných zásad k vypěstění charakteru“. A dále tvrdí monista Drews, že „moderní mravnost visí ve vzduchu“. A není tomu divu, neboť dle Müntbergera prý jest „mravnost zjevem zcela nahodilým, který časem

zmizí“. Zda k prospěchu lidstva či nikoli, o tom filosof ten ovšem nemluví.

4. Potřebným základem Republiky,

jak v Poselství presidenta Masaryka r. 1919 čteme, „Bez charakteru jedinců, zdravých rodin . . . loyality k různým společenským organizacím, . . . bez uznání mravní autority . . . silná republika nemožna.“ Dobří političtí spisovatelé Tocqueville, Bryce upozornili na Ameriku, která známa je velkou úctou k náboženství a mravnosti.

51. Náboženství.

1. Potřeba jeho zřejma

z dlouhé řady důvodů politických, mravních, kulturních a společenských. Bez něho jest nebezpečný každý člen společnosti a nevěrec dnes žije snesitelně jedině tím, že ještě druzí věří. Ono stálo vždy u kolébky národů, kdežto bezvěrecké filosofie u jejich hrobu, což vzhledem k minulosti nelze vyvrátiti. (Čl. 83/2.)

2. Otázka jeho vždy tu byla a bude,

žádajíc, aby uspokojivě a věcně byla vyložena, nikoliv však lehkomyšlně a polovičatě odbývána, jak činí s ní nynější svobodomyšlnost a osvěta spokojující se podezříváním, nadávkami a praktickou nevěrou a nemajíc nic dobrého, čím by nahradily ztracenou víru. (Masaryk: „Naše doba“, IV.)

3. Není věcí soukromou,

neboť rys náboženství jest vepsán do přirozenosti lidské; má-li jednotlivec náboženské povinnosti, má je i společnost a stát. — Všecky zákony lidské mají závaznost ve svědomí, pokud jsou výrazem zákona přirozeného, který utvrzován jest zákonem božským. — Církev zabírá celého člověka, všechny síly, rozum, cit, vůli, život soukromý, veřejný. Srdcem křesťan, hlavou pohan, ve skrytu křesťan, na ulici po-

han, jest nesnesitelný vnitřní rozpor. — Jest frází ryze „pokrokovou“ říkati, že náboženství jest věcí soukromou a současně tiskem i slovem na ně útočiti.

4. Důležitost v podvědomí

jest veliká, neboť pojmy a představy klesnou pod prah vědomí hluboko mezi tlumy dole uložené a tak jsou bezděčnými nositeli mravních názorů i dospělého muže-nevěrece, jsou pružinami tajnými jeho činnosti, jich světlo polaslo, ale teplem žije srdce a citem vyznačuje okolí. Renan napsal: „Cítím, že můj život do jisté míry určován jest věrou, kterou již nemám“. Náboženské dojmy v mládí získané provázejí i věvěrece asi tak jako vedle základního tonu zní i vedlejší, kerý dodává hlavnímu tonu charakter (psychologicky dokázáno). Člověk slává se teprve tehdy bezradným, strašně prázdným, bez základů pevné a jasné morálky, když v mládí neprošel školou náboženské výchovy (otec měl v mládí náboženskou výchovu, dětem ji ale nedal a nemá z nich radosti). Vidíme tedy, že víra zůstává své stopy v každé duši, kterou kdysi kráčela. Jako v moři jsou „spodní proudy“ a mají zcela jiný směr než vody na povrchu, tak jest to i s náboženstvím.

5. Požeháním lidstva,

neboť vyzdvihlo člověka z bahna neřestí, ukázalo cestu pro časné i věčné blaho, křesťanství rozeznalo tmy pohanské nemravnosti, přivedlo člověka na stupeň důstojnosti a povzneslo nad jiné tvory. Vezměte člověku náboženství a bereťe mu vše, zbavíte jej ušlechtilého snažení, učiníte z něj tvora neschopného vyšších cílů.

6. Základním kamenem republiky,

neboť sám Washington, odcházejce z úřadu presidentského, pravil: „Náboženství a mravnost jsou dva základní pilíře každé společnosti, a

špatný vlásti syn, kdo by tyto dva pilíře podkopával.“ Opakoval tím jen starou pravdu, naznačenou slovy: „Nebude-li Hospodin ostříhati města, marně bdějí, kdož ostříhají je“. Z tohoto důvodu také musí býti základem vyučování školního. (Čl. 83/2.)

52. Národní církev.

1. **Odporuje výslovnému Kristovu přikázání,** naznačenému slovy: „Jdouce tedy, učte všechny národy . . .“ (Mat. 28, 19 a n.) a jest tak odloučením od světové jednoty křesťanstva, od Petra a Říma.
2. **Nemůže býti pravou církví Kristovou,** neboť a) pravá církev nesmí býti majetkem jednoho národa neb dokonce zbraní proti národům jiným. Taková byla by hrobum a né záchranou národů, jak dějiny ukazují: Baltičtí Slované zanikli lpíce na svém náboženství a Velkomoravští se udrželi přijavše křesťanství. b) Kristus nezakládal novou společnost k vůli politickému rozvoji národa židovského, neb na výboj proti národům jiným, nýbrž snažil se novou církví osny národních nesvárů ulomiti a národy sbratřiti.
- c) Není světovou a tak odporuje svojí podstatou podstatnému znaku pravé církve — všeobecnosti.
3. **Nikdy v Čechách neexistovala,** neboť a) myšlenka slovanské liturgie nevznikla v hlavě Rostislava, ale Konstantína a měla býti podporou k emancipaci od živlu germánského a těsnějším spojením s Římem. b) Hus nechtěl Wiclefismem izolovati národ, nýbrž chtěl, aby zásady ty prokvasily církev obecnou. On odvolával se né ke králi, národu, nýbrž k arcibiskupovi, papeži, koncilu, on před odchodem do Kostnice neuspřádal organisační

sí, neustanovil nástupce a jistě by byl hejdel do Kostnice, kdyby byl chtěl založiti nějakou národní církev.

- c) Husité činili náboženskou propagandu v cizině na př. v Německu, Uhrách, Polsku, Nizozemsku listy latinskými a německými.
- d) Mírní Husité vyprošovali si svěcení olejí na vzdálených biskupech katolických, cítíce platnost svěcení poslušností apoštolů a husitská konsistoř posílala svěcence do Itálie na studie. (Dvojí formální odpad „zapření kalicha“).
- e) Táboři přijímali do řad vojenské dobrodruhy všech národů, kteří přidali se k víře. R. 1341 vydali náb. manifest k Němcům. Také v hymně „Kdo jste boží bojovníci“ není o vlasti a národu ani slova.
- f) Václav IV., nejmocnější ochránce Husa chce zachovati jednotu s papežem.
- g) Ani Čeští Bratři jí nebyli. (Čl. 15/1.)

4. Nemá budoucnost

právě svojí nacionální povahou, jsouc předurčena k zániku, jak ukazují dějiny nejrůznějších takových společností. Jen z doby nejposlednější vizte příklady. R. 1830 založil Ferd. Chabel národní francouzskou církev, která po 12 letech zašla, podobně něm. národní církev Rongeova za 17 let po svém založení r. 1850 se rozpadla. Bismarkem podporovaná r. 1870 církev starokatolická živoří, jakož i Dom. Panelliho ital. církev. U nás roku 1920 vytvořila se nár. církev československá, která dne sjíž zvolna, ale jistě se rozpadává (čl. 72).

53. Národní demokracie.

1. **Zaujata protikatolicky,** neboť dokázala to při každé příležitosti. V Nár. Shromáždění podepsali zástupcové její vyslo-

vené protináboženské návrhy Boučkovy, hlasovali pro kazatelnický paragraf. Dále byli pro zachování § 123 ústavy, což znamená úplné zotročení církve v republice. V orgánu „Národní Listy“ propagován byl, zvláště dříve, protestantism a sekta českosl. Jména dopisovatelů jako Stránský, Herben, Machar a j. jsou v tomto ohledu smutně proslavena. Na pražské radnici hlasovali pro odstranění křížů i z mateřských škol.

2. **Není jedinou stranou národní,** neboť jsou zde i jiné strany, které ne sice pokřikem, ale tichou prací dokazují svoje vlastnictví. Ostatně bylo by to opravdu k zoufání, kdyby nejmenší strana v republice byla jedinou ochránčyní zájmů národa!
3. **Strana kapitalistů,** jež dosud pro drobný a chudý lid neudělala nic.

54. Neomylnost.

1. **Církev** jež zvláštní milost Boží, se kterou Bůh chrání ji ode všech bludů, aby zastávajíc úřad učitel-ský, pravdy zjevení Božího mohla neporušeny zachovati a hlásati. Kristus milost tuto své církvi přislíbil a udělil, a také rozum sám jí žádá, neboť zbytečně by ji byl Kristus založil, kdyby chybovala, nejsou pak bezpečnou a jistou cestou ke spáse.
2. **Papeže** vyplývá ze samotného základu katolicismu, je- muž přislíbeno jest vše, co v odst. 1. naznačeno. Neomylnost papežova jest pak omezena pouze na taková konečná rozhodnutí papeže, v nichž určitou nějakou nauku ku věření předkládá, nebo, jak říkáme „cum ex cathedra loquitur“. Nevztahuje se tedy neomylnost na jiné okolnosti, zejména ne osobní a soukromé věci papeže.

55. Nevěra

jest popírání víry křesťanské.

- Bývá majetkem slabých, omezených lidí,** jak tvrdí Goethe ve *Farbenlehre* II, 4.
- Vzniká z pramenů nepěkných,** jež nám již ukazuje Písmo svaté. Bývá to zloba (Jan 3, 20), pýcha (Jan 4, 44), tělesná žádostivost (Jan 8, 44), necudnost (Efes. 4, 19). U některých také špatným vychováním, okolím, a předsudky. Zvláště však jsou to spisy nevěrecké, o jichž ceně sám Voltaire (*Ouvres*, sv. 32, 47) vyjadřuje se takto: „Vyberte z těch nesčetných spisů nevěreckých všechny spousty nadávek, co tam zbude? A z toho zbytku vyberte námitky pochodící z nevědomosti . . . — a věru nezůstane v těch knihách pak ani písmeny!“
- Neuspokojuje srdce lidské.** Zkušenost nás poučuje, že právě nevěřící stále o víře mluví a ukazují tak svoji nejistotu a svůj neklid. Podobá se pak *Erysichtonu*, synu thesalského krále *Triopa*, o němž vypravuje báje řecká, že pokácev v mladické rozpustlosti posvátné stromy v zahradě bohyně *Přítily*, byl bohyní potrestán tím, že trápen byl ustavičným hladem, až na konec pojídal své vlastní tělo. I náš nevěrec pokácev ve svém nitru posvátné stromy víry a náboženství, nenalézá klidu ani v zábavě, ani ve sportu, ani v umění, a nemaje sám klidu, znepokojuje i ostatní (Žák). Toť tedy náležitý důkaz, jak cítí se nevěrec málo bezpečným ve své nevěře.
- Příčinou anarchie,** jak na vlastní oči vidíme ze zkušenosti nové doby. Dr. Martin James, církevní hodnostář protestantský v Pittsburku, prohlásil redávno: „Selí jsme vítr beznáboženského vzdělání a nyní znepekelnou bouří anarchie a zločinů. Anarchie

a množící se zločiny v zemi jsou křiklavým důkazem, že selhal vzdělávací systém veřejné školy, v níž při vzdělávání mladých občanů není místo pro jméno Bůh.“

- Ničí kořen každé důvěry** a jest proto horší než pověra a blud a daleko horší než krádež a nemravnost, neboť jasně sv. Pavel dí, že „bez víry nelze se Bohu líbiti“ (Zid. 11, 6).
- Názor Husáv o ní (čl. 23/21).**

56. Odpustky.

- Nekupovaly se za peníze,** neboť, kdo jen poněkud zná křesťanské náboženství, ví, že ani za doby nynější, ani za dob dřívějších nikdy nebylo možno získati odpustky, dokud nebyly odpuštěny hříchy. Až po odpuštění hříchů lze získati odpuštění časných trestů. Při každých odpustcích papeží slavnostně prohlášených chodili tedy křesťané ku zpovědi, a k tomu byla předepsána zvláštní nějaká podmínka, na př. návštěva kostela, modlitba na jistý účel, udělení almužny na dobrý účel. Tedy vidno z toho, že odpouštějí se sice skutečně při odpustcích hříchy, ale ve zpovědi, dávají se peníze, ale ne na vykoupění z hříchů, nýbrž pouze na dobrý účel po odpuštění hříchů na odpuštění časných trestů (Dr. Řehák).
- Bylo jich užíváno k ledajakým účelům,** neboť to ukazuje nově uveřejněný doklad z Vratislavského diecézánního archivu. Roku 1516 zavítal do Vratislavi vyslanec apoštolské stolice *Faustus Sabeus*; přinášel hojně odpustky těm, kdož by vykonavše všechny obvyklé podmínky přispěli nějakým *milodarem* k účelu papežem vycíčenému. A který to byl účel? *Milodarů* sebraných užito býti mělo; 1. k vydržování špitálu pro chudé a nemocné osoby, zvláště pout-

níky do Říma z celého takřka světa přicházející, 2. k výživě opuštěných dítek, 3. k poskytování výbavy chudým dívkám.

57. Orel.

1. **Kulturní, tělocvičnou organizaci,** jejímž účelem jest vychovati Republice uvědomělé občany Čechy a katolíky.

2. **Příčinou jeho vzniku**

bylo zejména příklonění se Sokola ke kultu zkresleného husitismu a sympatiím s Volnou Myšlenkou. Zásady Tyršovy byly tak jako tak nepřijatelné, neboť Tyrš byl filosof materialismu naturalismu a idee jeho nemohly vésti jinam než Sokol dnes dospěl. Když pak Sokolové počali vylučovati uvědomělé organizované katolíky ze svých jednot, nezbylo jiného než založiti co nerychleji samostatné tělocvičné organizace katolické po příkladu ciziny, zejména Slovinců. Slezdová resoluce České Obce Sokolské ze dne 27/11 1910 zní takto: „... do jednot nebudtež přijímání za členy příslušníci klerikálních spolků a ti, kdo snahám klerikálním vědomě slouží... Příslušníci politické strany soc.-demokratické jsou ovšem srdečně vítáni v našich řadách.“ Výklad tohoto usnesení prakticky ukázaly mnohé jednoty, když vyloučily člena proto, že zúčastnil se Božího Těla, neboť i tím — snahám klerikálním slouží. — Ostatní podrobnosti a program Orla čsl. viz v I. a II. příručce Zem. Osv. Sboru Orla čsl.

58. Organisaace.

1. **Příkazem doby,**

neboť dnes slovo jednotlivce nic neznačí a jen v davu jest síla. Proto nechat osobních věcí a v jeden šik! „Sednocení stojíme, rozdvojení padáme“ jest heslem 113mil. národa Spoj. států.

2. **Záchranou katolíků,**

neboť v ní ochráníme svobodu přesvědčení proti útokům našich nepřátel. Kde bychom byli dnes, kdyby se bylo kněžstvo chopilo práce hned v počátcích soc. ruchu! Dělnictvo ovšem chodilo do kostela tehdy ještě, ale po 5—10 letech socialistické výchovy stali se z nich nepřátelé církve.

3. **Poučení z ciziny pro nás.**

V Německu založen byl r. 1890 Windhorstem „Katol. spolek lidový“, jehož vůdčí myšlenkou bylo: „Lide, pomoz si sám a to spojenými silami ve spolcích, moc politická ztvrdí pak státním zákonem, co obecně uznáno za dobré a nutné“ (Blafák). A výsledek? — Katolické centrum obrátilo katolíky od všech útoků kulturního boje. — Ve Francii omezili se katolíci jen na charitativní činnost a pobožnosti ve svých kostelích, organizace politické nezaloživše. A výsledek? — Byla provedena hrozná rozluka Combesova, církev připravena o všechno jmění a katolíci stáli před zavřenými kostely! Nuž, učme se z historie, který příklad následovat.

59. Papežství,

1. **Primát (popřednictví) v církvi odvozuje se od sv. Petra,**

kteřý zemřel jako hlava církve římské a nástupcové jeho převzali náčelnictví v církvi. Důležitou ovšem věděti, že sv. Petr v Římě skutečně byl (čl. 60). Primát uznáván ostatně v celé církvi, jak dokazují: a) v I. století rozhoduje Klement, biskup římský, spory v obci korintské listem, v němž je napomíná, „aby poslechli toho, co jim skrze Ducha sv. píše“. A tehdy nenáležel Korint ani k metropoli římské! — b) V II. století Ignác Antiochejský přisuzuje církvi římské popřednictví pocházející od zakladatele sv. Petra.

c) V III. st. sv. Cyprián podrobuje se výroku papeže Štěpána o křtu bludařů a nazývá církev římskou „Petri cathedram et ecclesiam principalem“ (to jest stolicí Petrovou a církví hlavní) a jmenuje ji „radix et mater ecclesiae catholicae (t. j. kořen a matka církve kat.). — d) Konečně biskupové římské konají také nejvyšší úřad, takže sv. Augustin († r. 430) napsal známé „Roma locuta, causa finita“ (t. j. Řím promluvil a věc skončena jest). — Ostatně protivníci nemohou dokázati, kdy tedy později a jak primát vznikl!

2. Nehodní!

Zprávy o nich jsou přehnané, neboť čerpány jsou většinou z díla Luitpranda Kremonského, jenž nezasluhuje víry, poněvadž se o něm dokázalo, že rád pomlouvá a často lže. Byli ovšem někteří papežové nehodní, ale to nebyla vina církve, nýbrž panovníků světských, kteří byli plni zvůle a biskupství dávali lidem nehodným, dosazující své straníky i násilím na úřad papežský. Tak na př. Alberich II. povýšil svého syna Jana XII., mladíčka 18letého, oddaného nezřízenému životu na trůn papežský. Stolicí papežská podoba se v té době nevinnému odsouzení jenž snášel potupu za jiného, jenž zločin vykonal. (Odst. 3. a 4.)

3. Alexandr VI.

vládl od r. 1492—1503. Měl mravní poklesky, ale byl vlastně panovníkem světským a jako takový měl dobré vlastnosti, neboť staral se o zachování míru a míste zámožské. Poklesky o něm vypravují lidé, kteří sami o nic lepší nebyli — to doznávají i nekatolíci! — a k tomu ještě hodně zvětšují.

4. Papežka Johanka

vůbec nebyla, neboť mezi Lvem IV. (847—855) a Benediktem III. (855—858), jenž téhož července r. 855 byl zvolen, ve kterém Lev IV. zemřel,

pro ni ani není místa. Báchorka ta vznikla teprve ve XIII. století. Současníci jako Fotius, Hincmar Reměský nevědí o tom, ač by toho velmi rádi byli využili! Dnešní nepřátelé jí sami nevěří. Tak Leibnitz (La raison du christianisme, sv. 3., str. 130) píše, že „po bedlivém hlubokém a důkladném bádání dokázal důvody nezvratnými, že celá ta věc (báchorka) jest bezdůvodná“.

5. Význam jeho stále se sesiluje,

jak v prosinci 1923 dokázal římský list „Idea Nazionale“ poukazuje v dlouhém článku na velký vzrůst morální síly a vlivu papežství. Připisuje to zvláště dvěma momentům: neutralitě papeže za války a lidumilné akci, stále Svatou Stolicí všem bez rozdílu věnované. Jako charakteristickým zjevem proti tomu jest úpadek směrů protipapežských.

60. Sv. Petr.

1. Byl v Římě,

neboť to dokazují: a) první list píše sv. Petr z města, jež nazývá Babylon vzhledem k jeho zkaženosti a takovým Babylonem byl dle Tacita Řím. — b) Četná místa ze starých spisovatelů jako: Kliment Řím; Dionys, biskup korintský (připisuje založení církve římské Petrovi), Irenaeus, biskup lyonský r. 177 (nazývá Petra a Pavla zakladateli a pořadatelí církve římské), Caius r. 180—200 (v listě proti fryžskému bludaři Prohlovi vydává svědectví o smrti Petra v Římě). — c) Různé památky v katakombách a místopisu římském, na př. žalář mamerinský.

2. Pochyby o jeho pobytu v Římě

neznal starověk, ale vynalezl je teprve protestantism, aby odůvodnil si své odtržení od stolic římské. Avšak i svědomitý protest. historikové jako Delitsch, Harnach a j. jsouce důvody přesvědčení, tvrdí, že Petr v Římě byl.

61. Písmo Svaté.

- Jest pravdivé,**
neboť evangelisté m u s i l i pravdu mluvíti, vždyť o zázracích, jež viděli a jež daly se veřejně, vypravovalo se veřejně a proti nepravdě byl by celý židovský svět protestoval hned tehdy.
- Neporušenost jeho dokázána**
v odborné literatuře církevní již od staletí a to tak důkladně, že není v celé literatuře světové knihy, jež by více kriticky dokázána byla: Filosofof sv. Justín, Origines, Tertulian, Augustin, Tomáš a j. mnozí a dodnes kněží, filosofové, lékaři, dějepiscové, umělci, všichni lidé vynikající prací svědomitou, všestrannou a ohromnou dokazují totéž. Ostatně nebylo ani možno je porušiti, poněvadž hned po sepsání rozšiřovaly se v četných opisech a překladech po celém tehdy známém světě. Učenec Kennicot přečetl 581 rukopisů a de Rossi 825 a oba dokazují, že všechny ty rukopisy shodují se navzájem a souhlasí s naším nynějším tištěným textem. (Devivier, Cours d'Apolog., vyd. XVIII. 124.)
- Nebylo v textu měněno překládáním zvláště ve středověku,**
neboť církev pečlivě vždy sřežila překladatele a neuznala překladů, v nichž bylo něco měněno. Naopak s ohromnou pílí a svědomitostí všechny překlady uznané byly sestaveny na základě srovnávání s textem originálu, jak dokazuje historie překladů. Starý zákon byl psán v originále pro židy, a jejich národním jazykem byl jazyk hebrejský. Byl psán tedy již v originále jazykem národním. Když pak byl psán Nový zákon, byla jazykem všeobecně platným řečtiná. Psány byly tedy i knihy N. Z. jazykem ne mrtvým v době tehdejší, ale živým. — Do latiny byla přeložena bible již ve 2. století, a snad již ke konci 1. století po

- Kristu, a překlad ten byl všeobecně znám a uváděn pod jménem Itala nebo Vulgata antiqua. Novější Vulgata byla porížena od sv. Jeronýma v letech 383—405, a to snad nebyl ještě středověk! Byla porížena úplně kriticky, srovnáním všech překladů latinských, pokud byly po ruce, s originálem hebrejským a řeckým (viz na př. úvod sv. Jer. k evangeliím, věnovaný papeži Damasovi). Ve středověku, r. 1592 byly všechny stávající překlady latinské znovu kriticky srovnány a vydány jako typické vydání Vulgaty. Do jazyků národních evropských byla překládána postupně — současně s rozšířením křesťanství u jednotlivých národů. Staroslovanský překlad na př. je z doby sv. Cyrila a Metoděje.
- Jest pravé,**
neboť dokazují to t. zv. apokryfy. Byly to pokoutní knihy ze 2. století, jež zabývaly se názvy apoštolů. A tyto právě tak dokazují pravost knih novozákonních, „jako padělané peníze ukazují na pravé“ (nebýti pravých, nebylo by padělků. — (Pascal: Pensées 2, 16.) A dále sám Goethe je pokládá za pravé, neboť „v nich vychází z osoby Kristovy záře takové velikosti a tak božské povahy, v jaké jen „božské“ na světě kdy zjevíti se mohlo. Skláním se před nimi jako před božským zjevením nejvyššího základu mravnosti. (Eckermann: Hovory s Goethem, III., 171.)
 - Není výplodem pozdějších spisovatelů,**
neboť líčení v něm jest tak živé, jak jen očitý svědek vypravovati dovede, a dialekt řečtiny nebo hebrejštiny v té době užívaný, přesné popisy osob, domů, krajin, citáty evangelií již ve II. stol. u Papiáše a jiných spisovatelů se vyskytující — dovede přesvědčiti každého rozumného člověka úplně.

6. Není vědeckou knihou

v tom smyslu, aby snad učilo přírodopisu, zeměpisu, astronomii a pod., neboť účel jeho byl náboženský. Má však zajisté vědeckou cenu v ohledech jiných. Sloužití má veškerému lidstvu všech národů a dob proto psáno jest lidově, přizpůsobujíc se mluvě lidu.

7. Kritika jeho od Renana jest jen románem,

jak Julius Zeyer napsal jinochu, jenž byl zachvácen pochybnostmi o víře: „Když jsem byl velmi mlád, četl jsem Renana těž. Mělo to tak silný účinek na mne jako na Vás. Podlehli jsem kouzlu jeho slova. Nedávno četl jsem Renana zase, kouzelný styl (sloh) jsem uznal zase, ale s úsměvem jsem pohlížel na ty kulhavé argumentace (dokazování). Poznal jsem, čím ta kritika (dějin a bible) je — románem! Budete-li tu knihu čísti po letech, vzpomenete na mne. Jsem jist, že budete souhlasiti . . .“ („Nový Život“, r. 6., číslo 5.)

8. Nebylo zakazováno církví,

neboť právě ona šířila známost pravd Písma sv., a když objeven tisk, nejprve byly bible tištěny. Když u nás založeno dědictví Svatojanské, především bible vydána. Ale církev chtěla, aby lid dostal do rukou bibli s poznámkami, aby nepovstávaly sekty a Písmem nebyly šířeny nesmysly jako u protestantů, jak jsme už naznačili. S volností vykládat si Písmo sv. došli protestanté tak daleko, že každý věří něco jiného a mnohým zbylo z „Creda“ (Věřím v Boha) jen Amen.

9. Nelze ničím nahraditi při výchově.

neboť děje popisované jsou prosté, dítě jim dobře rozumí, ale též vysoce hluboké, poněvadž vytryskly z hluboké znalosti lidských slabostí. Ukazují skutečné lidi v jejich jednání i činy boží,

které je osvětlují. Při tom jsou barvitě, poetické a tak krásné, že není básně, ani písně klasické, která by se jim rovnala. Malým dětem skýtá biblická dějeprava skvělé vzory, učí je znáti rozdíl mezi dobrem a zlem, probouzí v nich mravní názor, dává jim ostře vyhraněné typy k následování tak průhledné, že dítě hned jim rozumí. Biblické děje podporují fantazii a řídí ji směrem mravních zásad. Mimo to jeví se v bibli smysl pro souvislost dějů a ukazuje se tam, co při životě je trvalého a co malicherného.

10. Jest člověku směrnicí života,

neboť v něm nachází duchovní sílu a nadšení, pochopiv smysl jeho, v něm osvěžuje se vanem horského čerstvého vzduchu, jím vystupuje z mlh materialismu k jasným nivám pravého idealismu, z něho čerpá radost života a sílu v utrpení. Jen nevybírá, nekritisovat, nestavět autoritu Kristovu, chtít poznat plně a poctivě jest nutno, aby člověk cestou jeho se ubíral.

11. Jest u velkí vážnosti u všech národů,

jen „pokrokový“ Čech si jej málo váží, jak stěžuje si japonský plukovník Hirayama, který v jedné veřejné přednášce v Praze dne 9. března 1919 obdivoval vyspělost českého národa ve vědách, v umění, v národohospodářství, vytýkal však jeho zaostalost v ohledu náboženském. Jak málo si trebas váží bible! Ba ani ji nezná: ve výkladních skříních knihkupeckých kramů všude plno knih, jistě i vážných a cenných — po bibli však nikde ani památky! V tom ohledu zcela jinak to vyhlíží v krajích anglických a amerických. Tam dovedou si vážit bible a chápou, co znamená náboženská kultura biblická, že jediné odtud vychází síla obrozujícího občanstvo. Běda Čechům, budou-li dbáti jen intelektuelních stránek ducha člověka a jim se kořit — vytvoří v srdci Evropy nové Německo.

62. Pokrok.

1. **Nositelkou jeho byla církev,** jak Fr. Palacký v „Pokroku“ 1. 1873 píše: „Jen hrubý nedouk mohl by nevěděti, že veškeren pokrok vzdělanosti a osvěty po mnohá století visel, jako jinde, tak i u nás jedině na církevních ústavech, že cokoliv zjevilo se dělníkům na poli, jak naučné literatury, tak i krasoumy, odchováno bylo původně ve školách duchovenstvem zřízených a vedených, a že z lůna církve zrodila se i sama universita pražská, kterou přece jen převrácení z pouhého zpátečnictví vinití by mohli.“ (Světozor roč. III. z r. 1873 str. 514.)
2. **Moderní frázi,** neboť dnes ve jménu jeho zabírali kostely, zkrvavili naše lidi, bořili kříže, smáli se protestům, vyházel kříže ze škol, otrávil děti nevěrou, hospodařili pro sebe, zadlužili obce, republiku, uvalili daně a břemena na sténající lid, prodali by Republiku Němcům v koncentraci, ssáli do sebe pijavice čistou krev národa — lháře, pokrytce lid poznal a sčítuje.
3. **Zplesnivěl na štítu „pokrokáře“ českého,** jenž jest nenávislně zaujat proti náboženství, nedovede usuzovati klidně jako jiní národové. Jest to vina husitismu, který zakalil duševní obsah velké části národa, živen jsa po staletí systémem falešných úsudků při vrozené umínenosti. Jeho bludy brání přijít k jádru věci a hodnotiti vše objektivně. On vzal si do hlavy, že Hus spasitelem národa, po staletí opakuje tuto frázi, dává přednost romanopisci Jiráskovi před historikem Pekařem a znesváří se raději s celou ohromnou společností církve katolické, k níž národ má velké kulturní a morální závazky.

63. Politika.

1. **Poměr k náboženství.**
Kombinace politiky s náboženstvím dnes již jest pochopena a uznána její oprávněnost, neboť i když se spojí lidé téhož nábož. mravního názoru k politické ochraně svých zásad, zůstává přec náboženství od politiky odděleno. Nutnost tohoto sdružování jest zřejma z tohoto: a) církev povznesena nad měnivé a přechodné tohoto světa, nerada zasahuje do záležitostí světských; b) úpornost boje protikatolického vyžaduje semknutí lidu, aby protináboženské snahy odpůrců tříštili se o soudržnost katolickou; c) náboženství nelze omezovat na pouhé vnitřní úkony, neboť ono musí působiti i v životě veřejném. — Dělení politiky od náboženství jest vynálezem teprve doby novější, aby mohla se dělati politika s náboženstvím se nesrovnávající; dříve byla vždy snaha, by náboženství pronikalo život soukromý i veřejný.
2. **Poměr k církvi.**
Církev jsouc založena k prospěchu všech národů, nesnižuje se k lokální politice, aby nemusila dávat přednost některému národu. Válčné pokusy centrálních mocností koupit přízeň Vatikánu všechny ztroskotaly o pevnost Církve. „Politika katolických stran není mluvčím Vatikánu“, jak prohlásil svatý Otec v „Osservatore Romano“, u příležitosti znal obnovení politických styků Itálie s Vatikánem, „neboť mají společně jen vůdčí myšlenky křesťanské civilisace, jinak pracují jen k blahu toho kterého státu“.
3. **Křesťanství**
jest politikou křesťanské solidarity, restaurace ctnosti a poctivosti, ať se jmenuje jakkoliv ta která politická strana „lidová“ v ČSR., Itálii a Polsku, „střed“ v Německu, „křesť.-sociální“ v Rakousku, „křesťansko-národní“ v Uhrách.

4. Nutnosti moderní doby

a příslušnost k ní jest podstatnou částí kulturního zápasu, neboť jí se řeší velké otázky o duši dítěte, o svobodu náboženského přesvědčení, o svobodu kostelů. Nedůsledností jest, když někdo k církvi se hlásí, nebo povinnosti náboženské plní, ale politické uplatnění jejich odděluje od svého politického přesvědčení.

64. Poprava na Staroměstském náměstí.**1. Po bitvě na Bílé Hoře**

zimní král odejel s cizinci do Vratislavi a stavové čeští zůstali zrazeni a opuštěni. Byli pak povoláni Ferdinandem II. na soud pro velezradu dle čes. zřízení zemského, v němž jest stanoveno, pakli by kdo sloužil proti koruně nebo jí škodil, ať zbaven jest práva svého i cti, jakožto psanec a zemský škůdce. Dle toho byli odsouzeni a rozsudek potvrzen dne 26. dubna 1621. Jest napsán na 61 stránkách a udává jen viny politické od účasti na sjezdu v Karolinu, vyhození místodržících, odmítnutí listů Ferd. II., který po smrti Matyáše zavázal se zachovati výsady zemské a Majestát. Tak na příkl. Šlik navrhl, aby trůn český byl považován za neobsazena a daní použil k najímání vojska, čímž několikrát velezrády se dopustil. Budovec, zapomenuv na svou přísahu r. 1617, najímal vojsko a přísahu stavům učinil. Jesenský „Eques ungarus“, propuštěn r. 1618 zavázal se, že proti Habsburkům nic nepodnikne, v zemi české ke vzpouře nabádal a Betlenu Gáborovi do Uher peníze posílal. (Bílek: Dějiny konfiskací.)

2. Neradili k ní řeholníci,

neboť není to ničím doloženo. Naopak zákony církevní zakazují kněžím býti protci, aby snad nebyli příčinou smrti. Ostatně mezi popravenými

byl katolický rytíř Diviš Černín z Chudenic. Z kázání P. Sabiny nelze ničeho dovozovati, neboť on kázal na slova žalmu 2. 9 dle Vulgaty, „ovládej je holt železnou“ (nikoli „roztloukej“, neb dle Denise „mrskej“). Dále jest známo, že nezpívali Te Deum první katolíci, nýbrž první blahopřáli Ferdinandu II. protestanté u Nejsv. Trojice.

3. Popravení nebyli bojovníky za svobodu národní, neboť mnozí německy na soudu vypovídali (Bohuslav z Michalovic, Martin Frinwein z Podolí a i.). Dále pak Šlika provázal něm. kazatel Lippach, Dr. Jesenský byl dokonce Maďarem.

4. Krutost trestu byla veliká,

neboť revoluce má své právo kruté, krvavé. (Dnes poprava na Slovensku!) Ferdinand trestal jako zákonný král rušitele v právu držení moci. Jeho vedoucí myšlenkou bylo: znemožnit rebelii budoucí a proto také byla s velikou okázalostí poprava provedena. A kdyby zvítězili odbojní stavové, jak jinak by se vedlo katolickým páni budoucí? Jen vzpomeňme, jak protestant Jindřich VIII. v Anglii popravil 176 šlechticů, 22 biskupů, 513 mnichů, a jak na Moravě umučili stavové protestantští blah. Jana Sarkandra a v Košici 3 řeholníky. Jestliže pak Ferdinand konal porady o trestu a zavedení pořádku, v tom není nic zlého a jest to jen svědectvím, že jednal neukvapeně. — Že Ferdinand nikdy nebyl oddaným sluhou církve, jest věc známá, neboť zakázal biskupům odváděti anáty (t. j. poplatky za udělení církevních hodností) a zavedl placetum regium (t. j. papežův list musil před čtením býti schválen císařem). (Rezek.)

5. Úsudky autorit.

„Víme, že nešťastní popravení sami z valné části zavinili svůj truchlivý osud“. Prof. Krofta

(Bílá Hora 210). — „Vina stavů byla skutečná a neomluvitelná.“ Prof. Kybal (Denis a Bílá Hora 109).

65. Protestantismus.

1. Ovoce jeho učení:

Víra v rozkladu, z nauky Krista zbylo jen pouhé jméno, zdroj síly křesť. vyprchal, nepomohla řeč národní, neboť schází jednota a autorita odpadem od Říma. Reformace nezpůsobila zlepšení mravů nikde, neboť zůstala mravně jalovou, naopak způsobila znemravnělost, sprostotu, surovost z drsnosti zásad Lutherových plynoucí a zakladatel Luther byl dokonalým vzorem. (Čl. 44/2.) Je to samozřejmo, neboť dle Kosiakewicze („Návrat“), jelikož se přistupuje s chladnou duší k pokladům obou zákonů a přemýšlí se jen, kritizuje, filosofuje, pak není možno zastavit se tam, kde reformátoři prot. na rozcestí: 1. kratší a méně nebezpečná cesta vyvádí člověka ze všeho náboženství a uvádí na jistá pole, volná a divoká, nad nimiž sice Bůh ještě jest, ale kde náboženství stává se věcí soukromou a tím, čím si je člověk učiní (nábož. individ.). 2. vede tam, kam bezohledná kritika rozumu, té „jedné části člověka“ stranicky a násilně celého člověka táhne — do propasti skepticismu.

2. Jeho ráz jest destruktivní,

neboť jest „neustálený a polovičatý, nedůsledný a nejednotný, právě jako dosavadní filosofie“. Mašaryk. (Zákl. konkr. log., str. 169.) Vyvěrá ze středověkého sektářství, není počátkem nového ideového nazírání ani bojem za náboženství subjektivní. Hodí se za náboženství státní, neboť „dává světským pánům rozhodovat o náb. věcech a dá se ke všemu zneužít“ (dle prof. Šusty a Pekaře). Dále to dokazuje jeho roztržitost, na venek jest sjednocen jen státní mocí, odporem proti Římu, odevzdáním

se do hříchu, učení, že „víra živá bez skutků zajistí spásu“. Lehkostí povinnosti jest „moderním náboženstvím“, protože od věřících říci nechce. Jest tedy v každém ohledu opakem katolicismu.

3. Nesnášenlivost jeho

dokazuje a) Irsko, jež v rozkvět přivceno bylo sv. Patrikem, a zničeno smilným, cizoložným, krvežíznivým odpadlíkem králem Jindřichem VIII., který Iry mučil, vraždil, olupoval o víru i statky.

b) Sám Luther r. 1530 nabádá vrchnosti, aby trestaly nevěřící v Krista Boha jako rovače, aby v zájmu veřejného pořádku netrpěli jiné, leč luter. kazatele. (Prügelpatent.) Tak zabezpečuje se proti sektářství, jež sám zavedl učení, že „Písmo jest jedinou autoritou ve věcech víry“ a tím, že r. 1531 píše, že „trestné jest vykládati Písmo dle své hlavy a dělati vlastní náboženství. Světské vrchnosti jest svěřen meč, aby tyto změtence u víře trestala“. Vystoupil proti druhému proroku evang. Kalvinovi, jehož učení prohlásil za horší než papeženství. Proti sedlákům, které vešval do povstání, radí pánům: „Bodej, bij, škřf, kdo můžeš. Je na čase, aby sedláci utracení byli jako vteklí psi.“ (6000 sedláků pověšeno bylo tehdy.)

c) Kalvín dal Servala pro „rouhání“ upáliti a Melancthon napsal o tom, že tak dal ženevský magistrát celému světu „ein frommes und denkwürdiges Beispiel“ r. 1557. (Upálení Husa zločinem!)

d) O dnešní s v o b o d ě protestantské napsal Karl Jentsch („Zukunft“, s. 256) toto: „My protestanté máme libertatem (svobodu) v ústech a na štítu a mezi námi in praxi (to říkám se slzami) jest pravé Gewissenshenker.“ (Magazin f. voikstüml. Apologie, III. roč., str. 34.)

4. Poněmčuje,

jak napsal F. A. Slavík (Pruské usilování o země české, Šimáček, 1901): „Němci snaží se zmocnití se vlasti naší tím, že chtějí z katolíků udělat protestanty. Zvolení Fridricha Falckého mělo být základem budoucího vpádu do Čech. Prusové podporovali nespokojené evangelíky v Čechách, slezsko-pruští agenti podněcovali lid a nepokoje spory se vzimáhaly. Bedřich II. situace pak použil pro své sobecké záměry a 16./12. 1740 vtrhl do Slezska proti všemu mezinárodnímu právu a s vojskem přivedl predikanty. Bedřich II. „Corpus evangelicorum“ s pomocí protestantů a rozkošníků (Kateřiny II.) zničil Polsko, a když vtrhl do Čech, vstoupili s ním tajní protestanti ve styk. Usilování trvá dodnes. Na propagaci „Los von Rom“ pruský prot. spolek „Gustav Adolf“ vynakládá statisíce marek a evang. duchovními čes. propagují heslo ku škodě národa, neboť vnáší do národa rozklad nenávisť ke katolicismu, což jest vlastností židovskou. (Dr. Rieger.)

5. Byl ná škodu našemu národu,

neboť přispěl k dalšímu zbahnění české společnosti. Z chudých německých polí vanulo k nám jen sobectví, mdloba náboženského liberalismu, ba nevěry. Čteme o píanství, rváčství, hrách v kostky, nevázanosti mravní, sňatech pro peníze, nevěře manželské, dovidáme se, jak se obohacovali v osudné válce plukovníci cizí i domácí na úkor státu, jak lehkomyšlně vedli revoluci, jak zbaběle vzdávali se dalšího odporu, když nepatrná bitva na Bílé Hoře sklonila vítězství na stranu protivníkovu. Jaký slaboch byl i zinní král. Dal si odňati právo kontrolovati důchody zemské, „protože králi nenáleží, aby se na důchody zemské ptáti ráčil“. Dvůr jeho je víc než úpadkový. „Falcká politika byla od po-

čátku založena na klamu, pokrytectví, ziskuchtivosti a zbabělosti“, doznává Kybal.

6. Jest dosud na škodu českého národa,

neboť má dodnes stejné metody jako za Luthera: pustými štvanicemi zostudit Řím, slibit kněžím ženu, pánům statky. Válka ukázala, jak státy vychovává protest. heslo „Macht geht vor Recht“ dokonale.

7. Není pravým náboženstvím Kristovým,

neboť schází mu první podstatná známka církve Kristovy — jednota (čl. 13/1a). Dokazuje to nejen skutečnost roztržičnosti (odst. 2.), ale i sami protest. spisovatelé: Kalvín (Epistola ad Melanctonem) píše: „Je nanejvýš směšné, že my, kteří stavíme se na odpor celému světu, od samého počátku reformace odporujeme sami sobě.“ Dále Schleiermacher (Systema dogmaticum) „Nesvornost v církvi protest. je taková, že, co jedni považují za podstatu křesťanství, to mají druzí za pouhou formu . . .“ A A. de Gasparin (Intérêts généraux du protestantisme français. Vyd. r. 1843, str. 314) „My vypínáme se proti ustanovení samého Boha, kterýž církví své prvotní při jejím rozšíření se po všem světě vtiskl známku jednoty v učení.“ — A tak „jednotou jednotu zachoval si protestantism v placení pastorům“! (prot. profesor Vinet: „L'égglise et les confessions de foi“, str. 41).

66. Protireformace.**1. Vlastní počátek její**

již nastal obsazením arcibiskupského stolce a zařízením katol. studií v Čechách r. 1555 a 1561.

2. Její hlavní práce

byla zakládání škol středních a vyšších (Praha 1556, Krumlov 1584, Chomůtov 1589, Jindřichův Hradec 1592). Zde byl dáván návod k bedlivému studiu. Vychovávání byli žáci katolíctví i pro-

testantští, z nichž nejlepší misionáři zemím svým byli dáni. Spolky akademické, veřejné disputace, Mariánské družiny, jež zakládány byly, zalíbily se obecně a v nich nabývali lidé rázného přesvědčení prakticky. Rozkvet náboženství, rozšíření mezi protestanty a hmotný užitek měst jsou důkazy dobré této výchovy.

3. Nebyla vedena násilím,

neboť dle návrhu tajné rady 14/I. 1627, kde zasedal Ferdinand III. a kardinál Dittrichstein, stanoveno bylo: „nežli přikročiti k prostředkům ostřejším, musí předcházeti zevrubné vyučení. Městům buď správa obecního jmění vrácena... Naši theologové radí, aby se nezapovídaly křty, pohřby, oddávky protestantům, knihy nepálily a příkře nejednalo“. Jestliže pak byla vkládána do měst vojska císařská, tu vzpomeňme jen, jak vkládána byla i vojska necísařská: zlé vojsko Mansfeldovo, stavovské, Thurnovo, pustošící Sasové a Švédové. Známý jsou stíznosti na veřejném sněmu na Mansfeldovy soldáty, kteří kradli, olupovali sedláky i o manželky je připravili, i o vlastní dcery, na výpravy lopeživých Sasíků (Dr. Čelakovský v Osvětě, Dr. Rezek v Dějinách vpádu saského), na rejthary hraběte ze Štýrům, kteří s lidem nekřesťansky zacházeli. Na veřejném sněmu Jan z Klenové 18/3 1619 naříká: „Ta-li jest správa dobrá, aby, kdo lotrem býti nechce, aby se mu statkové plundrovali, na katolické statky lidé kladli (stav. vojsko), kacíři šanovali?“

4. Neutlačovala lid,

(Fráze ta vždy působí okamžitý efekt, neboť býti obráncem utiskovanému lidu, se vždy líbí!) Lid byl daleko více utlačován inkvizicí husitskou, o níž ovšem nepřátelé málo mluví, neboť se za to stydí. (Řada mučedníků 1580—1652.) — V oněch bouřlivých dobách musili býti ovšem

odstraňováni lidé nebezpeční, na př. jakýsi Balcar, jenž se honosil, že neposlouchá vrchnosti duchovní ani světské, lidu namlouval, že jest poslem pomazaným od Boha, „andělem seslaným lidu“.

5. Dle názoru dnešní kritické vědy

nepřinesla zemím úpadek, neudupala kulturní tvořivost (baroko není přec zpovrchnění ducha), není stín vržený Španělskem na slunnou Itálii, nebyla přfkrovem dusícím individualitu, není zatemňováním života ale naopak jest radostí z něho, energií, jistotou a sebevědomím.

6. Vedena byla jezuity zbraněmi ducha,

neboť vychovanci Heideilberka a Drážďan (t. j. protestanté) tíhli stále za hranice a nevzdělávali český úhor a umožnili, že hrstka jesuitů dovedla u nás za několik desetiletí přivésti národ do lůna církve katolické. Jesuité získali mládež a před Bílou Horou měli tu již pohotové řady laické, odhodlané k výboji na život i smrt. Kybal správně podotýká, že „utvoření katolické strany bylo největší událostí v českých dějinách na konci 16. a počátku 17. století. Nebyla to strana kněžská, nýbrž laická a speciálně šlechtická.“

7. Zachránila národ český,

neboť vyvedla jej z pouště, zanechané protestantismem, Katolicism popřál při nejmenším národu dobu poměrného klidu, aby mohl sesílití vnitřně a elementární silou vybuchnouti, když osvícenství chtělo nám vzítí národnost. „Jen vědecké dítě prohlašuje dobu předbělohorskou za absolutní světlo a dobu pobělohorskou za absolutní temno.“ (Pekář.) Z ničeho téměř tvoří katolíci nové kulturní období. Inteligence protestantská opustila zemi a zbyl tu jen zanedbaný lid. Školy, ubohé již před r. 1618, zašly téměř

docela v třicetileté válce. A přece nezoufali smutní vítězové. Ze západu, jež nám byl rázem otevřen, přicházejí nové a nové popudy, jesuité budují moderní školství, na svou dobu více než dokonalé a pro svou všestrannou vzdělanost mohli dělati zázraky. Na lid otupělý válkou působila okázalost obřadů. Použili toho prostředku. Lid přál si lehkou četbu, jsa přesycen traktáty a hádkami věroučnými. Jesuité dávají mu kancionály, legendy a proroctví, která sice literárně nejsou cenná, ale pomáhají poněmáhlu křísit ztracenou lásku ke knihám. Svatováclavské dědictví, založené Steyerem, vydává za 80 let (1670—1751) více než 80.000 knih a r. 1677 objevuje se nový překlad bible. Koniáš dal sice na index asi 1233 knih, ale většina z nich jest bezcenný traktátový a propagační brak neb nechutné traktáty. Záhy ozývá se protireformační Čechie. Upozorňuje na sebe svou oddaností k nihilosti a tradici předků. Budí lásku k českým dějinám, převádí poněmáhlu pozornost z děsů válečných, dogmatických hádek, z bludného kruhu luteránského k pevnému bodu — církvi, která tu nepohnuta událostmi stojí a upokojuje elementární touhu po Bohu, která se objevuje vždy po velké válce. Objevuje se celá pleiáda spisovatelů: Balbín, Šmíd, Pešina, Krugerius, Stredovský, Kořínek, Beckovský atd. připravovali dobu probuzení národního.

67. Rakušáctví.

1. Jest irázi

zneužívanou podobně jako fráze „klerikalismus“. Každý, kdo chtěl mít pořádek, nebo přísněji vystoupil proti zlořádům, byl hned nazván „Rakušákem“. Přesvědčili jste se o tom jistě ve vlacích, na nádražích, na ulicích a všude. Pravými Rakušáky byli však jiní! (Viz odst. 3. a násl.)

2. Byli jsme pro Rakousko spravedlivé a slovanské,

dokud jsme doufali, že z něho takový stát vytvořiti lze. Takovými byli však i jiní poctiví Češi. Tak Palacký se svým velkorakouským programem soudil podobně a z novějších byl to Dr. Kramář, kterého jistě nikdo nebude podezírat z vlačnosti národní, jež pravil dne 22/3 1919 v Nár. Shromáždění: „My jsme nikdy a nikde dříve nezapírali, že pracujeme pro mocné a silné Rakousko, ale ovšem ne pro Rakousko Němců a Maďarů, nýbrž pro Rakousko spravedlivé ke všem, pro Rakousko všech národů. Nikdy jsem to nezapíral a nebudu zapírat. Já byl dojísta lepším Rakušanem, než ti všichni pánové, kteří mysleli, že na to mají patent, když mě obviňovali, že jsem lhal a že jsem se přetvařoval, bylo mojí povinností, abych řekl, že nelhu a nepřetvařuji se a mluvím všude pravdu. Měli jsme příčinu, abychom dokázali, že jsme se k Rakousku chovali způsobem nejlojalnějším.“

3. Soc. demokratů.

Znám jest projev Johanse za představenstvo okresní nemocenské pokladny v listopadu roku 1916 při smrti císaře, v němž napsáno, že „stojí zdrcen u rakve“ a že „Historie potvrdí záživou vzpomínku na jeho (císařovu) vpravdě oteckou lásku budoucím generacím.“ Dále řada článků v „Právu Lidu“, jako „Mobilisujeme kapitál“ (Šmeral); „O nárazníkových státech“ a mnohé jiné, takže se zdálo, že je to vládní rakouský orgán.

4. Českých socialistů,

kterí měli placené konfidenty, styky s Ferdinandem d'Este.

5. Agrárníků

dokazuje lojalní projev Agr. ústřední jednoty hospod. společenstev z června 1916 sestavený

„cís. radou“ Blažkem: „Hold císaři a vojsku!“ Dále vyznamenání agr. předáků v říjnu 1917 občan. křížem (Viškovský, Blažek a j. viz Wiener Zeitung ze dne 13./10. 1917.) P. Krojher jediný na Budějovicku dostává válečný kříž II. tř., ač na vojně nebyl, ale za to agitoval před okres. hejtmanstvím v Budějovicích s agrárním učitelem Skálou ze Zbudova pro válečnou půjčku.

6. Bratřů Sokolů,

kteří ve svém vlasteneckém zápalu předčili ostatní, dokazuje časopis „Sokol“, č. 12, r. 1916, který přinesl fotografii Frant. Josefa, a věnují zesnulému císaři téměř celé číslo s oslavným článkem, v němž píše: „Z řady vládařů odchází panovník nejméněšletnější, největšího významu dějinného . . . , obzvláště velký rozvoj národa českého zavazuje nás, abychom na věčné časy s vděčností vzpomínali „zvěčnělého staříčkého mocnáře“. —!

7. Učitelů (čl. 87/3).

68. Reformace.

1 Ničila naše památky,

jak o zkáze jejich poučuje nás Winter v „Dějích vysokých škol pražských“ (str. 159). Když vylíčil, jak uboze vypadala utraquistická universita, píše o zkáze jesuitské bibliotéky. Třebaže hned po defenestraci se mistři pražští na návrh Jesseniův chtěli „ujmouti“ i to slavné bibliotéky, „jure postliminii“ (bibliotheka patřila prý dříve českým Dominikánům!), nevěnovali stavové sluchu této snažné prosbě a direktori, potáhnuvše na sebe důchody a statky této koleje, nasadili do ní vojáky, kteří tu k hrůze mistrů českých hospodařili „jako na Fídrholci“. Čeští mistři báli se direktory upomenout a teprve, když se proslechlo, že bibliotheka

je roznášena a kažena, „consultují“ a starají se, kterak by to opatřeno býti mohlo“. Teprve na konci roku 1619 posílají direktori mistrům dekret. Ti však ze strachu, že budou zodpovědni za vyrabování knihovny, vzpírají se jí přejmouti dříve, dokavad nebude ohledáno, je-li bibliotheka celá. Rektor však, znaje poměry a zákulisí, varoval kolegy, že „upadnou v podezření u místodržících i u národa“. Opatrní mistři šli přes to bibliotheku ohledat a ztrnuli. Tři čtvrtiny vzácných, ponejvíce husitských rukopisů bylo pryč. Ale Šimon Sušický ze Sonnenštejna(!) odevzdal klíče direktorům „beř nebo nebeř!“

2. Zničila naše knihovny,

jak Winter nám neopomenul sdělit, kdo jak bránil převzetí jesuitské knihovny, dokud byla v pořádku, kdo hrozil mistrům nemilostí direktorů: „Predikátor od sv. Salvatoria mistr Fabián byl po Bílé Hoře od jesuitů vyzván, aby vrátil knihy, jež ukradl z jesuitské knihovny.“ Ten se však brání, že těch knih nemůže vrátiti, „ponevadž mnoho prachu spolkl a mnoho zimy zkusil, když tu knihovnu „pořádal“. Direktori prý mu za odměnu dovolili vybrat knihy, které se mu líbili.

3. Osudnou národu českému,

neboť ona směřovala proti národní tradici, byla německá a „s hlediska mezinárodně církevního nebylo osudnější události v novověkých dějinách českých nad přijetí německé víry, která náboženský nebyla vyšší staré víry husitské a která v českém prostředí XVI. století byla politicky rozkladná, kulturně syrová a jazykově cizácká“. (Kybal v Nár. čítance 141.) Jak jinak! Lutheranismus znamená odevzdanost do hříchu. Heslo „fortiter pecca, fortius credas“ a zásada, že není ke spáse třeba dobrých skutků, jsou základem plochosti, ne-li nemravnosti náboženské.

Není tu ani potuchy po obětavosti vlastní katolicismu.

69. Republika.

1. **Forma její se nám zamlouvá,** neboť jest nejpřiměřenější k uplatnění zájmů širokých vrstev lidových a odpovídá potřebám doby nejlépe. Ostatně našim hlasováním bylo o formě této rozhodnuto. A jako u nás, bylo i v jiných státech. Tak v Rakousku křest.-soc. kancléř prohlásil k dopisovateli bukureštského „Universal“: „Stojíme na půdě republikánské stát. formy a dovedeme uhájit neodvislost proti všem útokům z kterékoliv strany.“ Republikánský systém uznává také učený filosof křestanský, nynější arcibiskup Pražský Dr. Kordač. (Čl. 36/3.)
2. **V ní se nám daří lépe než kdy jindy** (čl. 49/1 b).
3. **Dobro státu nezáleží na formě** (čl. 49/3).

70. Rozluka církve od státu.

1. **Kotví v názoru, zda „náboženství věci soukromou“.**
My pak víme (čl. 51/3), že náboženství není věci soukromou, nýbrž činitelem eminentně veřejným, jsouc světlem v nitru věčícího člověka, proniká jeho činy, stanoví poměr nejen k Bohu, ale i ke všem statkům; jest tedy záležitostí národního celku, kterou stát přehlížeti nesmí, ba naopak musí se zabývatí zjevy náboženského života vždy. (Žák.)
2. **Trvalé odloučení obou nemožno,** neboť jsou to dvě moci duchovní úzce související co do své přirozenosti i historie. Na čas vyloučiti je jest snad možno, ale tím není rozluštěna otázka. Vzorným příkladem jest Francie, jež provedla rozluku a nyní již navazuje opět

styk s Vatikánem a zákony rozlukové se uvolňují, takže poměr stává se zase přirozeným.

3. **Nejtěžším problémem politické vědy,** jež lze poctivě a spravedlivě rozluštit ne fanatickými frázemi Bartoška, ale s rozvahou, kladem, za pomoci historie na stolku vědy.
4. **Jakou si přání čeští socialisté Bartošek a Fraňa,** zřejmě z jejich návrhu, jež r. 1919 podali a v němž jsou tyto body: Mše se musí ohlašovati jako schůze (§ 3. Osnovy). Veškeré jmění církevní případně státu (§ 36). Nadace zřízené kněžími pro účely nábož. se zkonfiskují (§ 7.) a všechny řehole se zrušují. Nikdo nesmí zaslati papeži peníze na jakýkoliv účel (§ 8.). Civilní manželství budiž (§ 10.) nucené a nábož. spolkům, které se zřídí, nikdo nesmí nic odkázat, sje propadlo by to státu (§ 20.). Tytéž spolky musí ¼ příjmů odevzdati státu. Ke každému veřejnému úkonu nábož. buď poslán státní zástupce. Náboženské odznaky není dovoleno umísťovati na místech veřejných, na budovách ať veřejných nebo soukromých, vyjímaje hřbitovy (§ 30.). Kostely zabaví stát a použije jich dle svého. (§ 45—50.) Není potřeba poznámek! Jisto jest, že návrh zákonem se nestane, neboť odporuje míru St. germainského, jest nedemokratický a nikde podobný zaveden není. Takový zákon ohrozil by existenci státu.
5. **Chceme „Úpravu poměru“,** nikoliv rozluku, neboť ta jest pro nás dogmaticky nepřijatelnou. Úprava však jest již nutna, neboť stav dosavadní jest nesnesitelný, a nelze žiti spokojeně. Církev svobodná nechť spravuje si věci své sama, vydržuje kněze ze svého jmění a stát nechť povinně přispívá, neboť veliké procento daní platí katolíci a mají tedy na to nárok.

71. Řím.

1. **Nepálil bible,**
nýbrž jen „chatrné plody náboženské zhýralosti předešlého století“. (Tomek; Děj. král. čes. 1885, str. 301.)
2. **Nevraždil.**
Náboženské války byly ovšem vždy kruté, neboť víra byla tehdy věcí prvou a duch náboženský velmi citlivý. Ostatně nesnášenlivost byla větší u strany druhé. Či byli snad křížáci Zikmundovy pětkrátě poraženi bez krve? A co Švédové ve 30leté válce, jak zpusťošili zemi? A co Husité, „boží bojovníci“, se svou písní „bijte a zabijte, nikoho neživte!“
3. **Nerdousil národ český,**
neboť český klerus katolický věren byl národu (čl. 33/2) a „zapadlí vlastenci“ kněží pěstovali národní vědomí, „kdy zdá se, že již vše ztraceno“.
4. **Theorie o „nečeském Římú“**
jest malicherná a neupřimná, neboť národní svazky nebrání ve víře a vztah k Bohu jest pouze kredem náboženským a ne národním. Cizácké bylo husitství, neboť prýštilo z cizáka Wiclefa, o něhož Hus se opíral. A konečně vyústilo v německý protestantism, kdežto katolicism, jenž sice má centrum své v Římě, přece zůstal s národem stále spojen, neboť většina národa je katolická, čili jsme v něm a žijeme jím a jím byl uspořádan celý myšlenkový vývoj XIX. století. (Tribuna.)
5. **Řečnění o násilnickém Římě**
jest znakem ubohé úrovně oněch řečníků. Jen otroci vzdychají o násilí, utlačování, ale muži svobodní nesou osud svůj i zodpovědnost sami a s hrdoostí.
6. **Zachránil národ český** (čl. 13/10-12).

72. Sekta československá.

1. **Vznikla**
nikoli z potřeby vnitřní, ale ze vzdoru a nekázně, ze snahy přikryti vlastní neřesti rouškou dovolenosti. Dovolávání se Husa jest směšností, neboť mezi čistými myšlenkami Husa a zásadami sekty jest propast nepřeklenutelná (Dr. Pekař).
2. **Založena na nicotných programových zásadách,**
zklamala všechny opravdu věřící, neboť využivši volné popřevratové doby, vhodila mezi lid laciná, bezcenná hesla o „české liturgii“ (čl. 42), o „celibátu“ (čl. 14) a o „svobodě svědomí“, již u nás tolik máme a pod níž většina si představuje nevázanost, že bychom ji do ciziny mohli vyvážet ne ve vagoně, ale celých vlakůch. O nic se nepostarala, až teprve po 3 letech vydala — bezvěrecký katechism (odst. 4.).
3. **Její svoboda svědomí**
jest jen „reklamním plakátem“ (Dr. Pekař), který zůstal na nároží nebo u hokyní mezi inseráty. Sama dnes svojí svobodou svědomí nachází se na nakloněné ploše, jsouc rozštěpena na směr protestantsko-nevěrecký a pravoslavný. Parcelace sekty pokračuje, takže bude rozparcelována jistě dříve než provedena bude parcelace pozemková. Ostatně svobodu svědomí ukázali nejlépe loupěním kostelů, surovým tiskem, lhaním u soudů.
4. **Není v ní víry,**
jak sám historik Denis příležitostně dne 30./11. 1920 v rozmluvě s prof. drem Marešem podotknul, a pravoslaví dokázalo, nechťc obtížiti se balastem 150.000 atheistů, když jednalo se o spojení s Bělehradem. Dále spojování se její s bezvěreckou Volnou Myšlenkou, domáhání se podpory státní a bezvěrecký katechism, který učí,

„Ježíš byl jen prorokem jako Mohamed, Budha, Hus“, že „Bůh jest živý zákon světa“ atd., to jasně dokazují.

5. Neštětím národa,

neboť k třenicím politickým připojily se různice náboženské, jež vždy zemi naši poškodily. A tak ruku v ruce s židozodnáři pracuje sekta ne ke konsolidaci státu, ale k pádu jeho opěr, maříc poslední zbytky náboženství k radosti našich nepřátel.

6. Rozkošem vznikla, jím i zanikne,

neboť každý soudný člověk se od ní odvrací a vstupuje buď zpět do církve katolické, nebo, je-li bezvěrec, do bezvěří.

7. Výhodou pro nás,

neboť očistila nás od ženatých kněží, kteří všichni přešli do nové církve. Nic jsme jimi neztratili, poněvadž nikdy vesměs za nic nestáli. Katolíci spící dosud aspoň se probudili, když šlo o jejich chrámy a když poznali, že fráze o klerikalismu byly jen k jeho zaslepení. Loupením chrámů poznali nebezpečí a postavili se na obranu. A tak můžeme volati s kancléřem Bismarkem, který po nezdařeném, zásluhou katolického centra, kulturním boji zvolal: „Papež si svoji zahradu vyčistil a plevel nechal mňe!“

8. Odsouzena sociálními demokraty,

neboť její zřízení i poslání i celou dosavačnickou činnost charakteristicky vystihuje „Právo Lidu“ r. 1923: „Zdálo se, že nově založená církev československá odstraní tuto náboženskou krizi. Nepostavil se však do popředí této církve žádný velký duch, aby obrodil náboženskou otázku a jakost církevní organizace u nás. Odpadlé kněžstvo s nedostatečným průměrným svým vzděláním, zbaveno jsouc přísné kázně katolické, oddalo se mravní i duševní pohodlnosti, nemajíc

jiného zájmu při budování nové své církve, nežli zájem existenčního a hmotného prospěchu. Za takových okolností přirozeně docházíme ke značnému zklamání a rozčarování. Jedno však je jisto, že československá církev zklamala.“

9. Odsouzena českými socialisty,

neboť „Mladé Proudý“, list československé mládeže socialistické, píše v č. 19., roč. XVI. o ní takto: „O církvi římské jsme naše stanovisko vyřkli několikrát, o církvi československé je ho nutno teprve říci: Před sčítáním lidu zuřivou a odsouzení hodnou agitací strhla ve svoji náruč široké vrstvy lidu (je známo, že i dokonce v řadách socialistických stran, příčiněním mnohých socialistických pracovníků, se jí dobře dařilo), ale protože neměla žádného mravního ani náboženského podkladu, dostala se se svým náboženstvím do nemilých konců a dodnes skutečně neví, co chce. V našem životě neznamena ničeho. Svým věřícím neskytla lepšího, ani té, neustále přemílané náboženské revoluce nejen že neudělala, ale ani nezačala. Zbytečných a prázdných bchošlužebných ceremonií také neodhodila, jen latinské povídání nahradila českým. Potvrčila to, co jsme o ní četli při jejím založení v jednom humoristickém časopise, že nechce dělat revoluci jako Jan Hus, nýbrž že jen chce, aby se její kněží mohli ženit.“

10. Jest velmi domýšlivou,

jak dosvědčuje nesmyslná směrnice Farského otištěná v „Českém Zápase“: „Naše nové náboženství nechť učiní vážný pokus překlenouti mezery mezi vědou a vírou, monismem a dualismem, materialismem, spiritismem, mechanismem a vitalismem, mezi filosofií a náboženstvím — mezi konfesemi a bezkonfesemi(!). — My, Čechové, to budeme, kteří znovu zdvihneme

malověrně odhozené korouhve obrody života mravního. Všichni proroci světa muži i ženy opravdově zbožné až k deistům, racionalistům a transcendentalistům přispějí nám na pomoc. — Nebudeme třístiti náboženství na pravá a nepravá, spojíme je v jedno náboženství spasitelné, přijatelné všem lidem dobré vůle od Pamíru k Alpám, od moře k moři, od pólu k pólu.“ („Český Zápas“, č. 40, r. 1922.)

73. Slovensko.

1. Pronásledování katolíků vzbuzuje odpor proti Čechům,

neboť lid slovenský jest citlivý v otázkách víry a náboženství a nemile nese „osvětovou“ činnost našich novohusitů.

2. Nevhodné vystupování Čechů,

kteří počínali si hůře než obvyklá okupační vojska a úřady, jak to doznávají listy nám nepřátelské a všichni vážní lidé! Tak „učitelé odpírají modlitbi se s dětmi ve škole, ač rodiče tak žádají, prarodiny jejich po staletí tak činily a i Maďarí se s nimi modlili“ (Růž. Svobodová ve „Večeru“ 1919.) Dále i „přehmaty úředníků, neschopnost, pokládání Slovenska za útočiště osob v Čechách nemožných . . . Nutno vyžadovat nestrannost, taktnost, zvláště úctu k hluboce zakořeněnému náboženskému citu“. (Z přednášky kap. Píseckého, pobočníka generála Štefanika ve státovědecké společnosti dle „Času“ ze dne 13. září 1919.) „Mnozí nedovedou se vžítí do náboženského ducha slovenských lidí a chtějí je změnit na Volné Myslitelé“. (Nár. Listy 19./7. 1919.) „Počínají si jako v zemi nepřítelům dobyté . . . vydírání, keřasování, lichva jest na denním pořádku.“ (Večerník Práva Lidu 2/9 1919.)

74. Socialism.

1. Kořeny jeho

tkví ve franc. revoluci. Vydaná falešná hesla, jež převzal o rovnosti, svobodě a bratrství, jsou prázdnými frázemi, a dosud splněna nebyla a také nikdy nebudou, jako všechny ostatní agitační sliby socialistů.

2. Jest protináboženský,

neboť Bebel (Socialism a křesťanství, str. 16) píše: „Křesťanství a socialism stojí proti sobě jako oheň a voda“, a Dietzgen (Náboženství a soc. demokracie, str. 26) „liší se jako den a noc“.

3. Stěžejním sloupem jest třídní boj,

ale také zároveň důkazem falešnosti celé myšlenky. Nelze štvať rolníka proti dělníku a pod. Ve státu nejsou třeba jen dělníci, nýbrž i jiní občané jiných stavů a bez jejich součinnosti by stát zanikl. Ostatně již Večerník Práva Lidu 24./4. 1923 poznává chybu a — nabádá dělníky ceniti ostatní třídy dle jich významu.

4. Socialistický ráj,

slibovaný dělníkům jest dnes uskutečněn, ale jen pro pány vůdce, kteří jsou — dík udřeným dělníkům — milostpány, jezdí v autech, mají statisícové příjmy, bydlí v palácích, udělali se vysokými státními úředníky, zatím co dělník dře dál a snad ještě věří (?), že ten ráj na zemi přece přijde.

5. Prakticky proveden na Rusku

ve formě bolševismu. Výsledky toho viz čl. 10. I u nás pracují terorem, jak dokazují dělníci křest.-soc., vyházení z práce a nutnost uzákonění zákona proti teroru. Malověrní, bojí se, neboť nevěří v sílu myšlenky.

6. Silou bořivou, ne tvořící,

nenávisť proti všem rozvrátil evropskou civilizaci a sám sebe, neboť jen v Republice máme

12 soc. stran! Slibům jich dnes již nikdo nevěří, neboť ač vládu měli v rukou (rudozelena koalice), nic nesplnili, ba ani nutné soc. pojištění.

7. Určen k zániku,

neboť schází mu úhelný kámen, hluboké mravní prvky. Liebknecht sice pronesl dne 11/1 1883 ve sněmovně: „Až zavládne soc. demokracie, bude církev pohádkou minulostí“, než skutečnost ukazuje, že socialism sice zavládl ke škodě států (Francie, Rusko, rep. Československá), ale nic nedokázal, kdežto církev, „jíž brány pekelné nepřemohou“, rozkvétá dál.

75. Socialisté čeští

dříve jmenovali se „národní socialisté“.

1. V otázkách náboženských nejhrubější,

neboť representanti Dr. Krejčí, Dr. Bartošek podali návrhy zákonů protináboženských. Tak Dr. Bartošek (o právu manželském). — Dr. Krejčí (oddělení theol. fakulty, náboženství na středních školách nepovinně, náboženská cvičení nezávazná). — Dr. Bartošek a Fráňa (Rozluka; čl. 70/4). — Dr. Uhlíř (proti křesťanskému pozdravu a modlitbě). — Hrouda (odebrání matrik církvi) atd.

2. Strana bezprogramová, bezideová,

neboť žili z opozice proti Vídni, dnes neumí pozitivně pracovat. Opustili částečně prvotní program, přijavše zásadu třídního boje a přihlásivše se tak do internacionály. Svou ideovou, programovou nemožnost zakrývají „bratři“ frázemi, demagogií a řečem.

3. Složení z různorodých elementů,

jako: realistů (Bouček, Veselý), státoprávníků, volných myslitelů (Bartošek), anarchistů (Vrbenský), bezvěrců a sektářů.

4. Stojí mravně nejnižše,

neboť mají surové řečníky, tisk a mravní úroveň vůdců jest obecně známa. Znaky tyto vždy jsou

průvodním zjevem české frázovitosti a malosti, již se říká „pokrokovost“.

5. Podali ve sněmovně návrhy na socialisaci zločinů,

tak: Landová - Štychová navrhla zrušení § 144 trest. zák. zakazujícího vyhnání plodu z těla mateřského. Podobné jakosti byl návrh na sespojení katolických kostelů, což jest dosud dle § 173—6 krádeží a zločinem.

6. Jejich budoucnost

jest ztracena, neboť svázali osud svůj s osudem sekty čs., s níž jsou jedno, zůstávajíce věrní tradici, že „neví, čím jsou“. Pro příští volby nevěří v přitažlivost socialismu a vsadili vše na sektu československou.

76. Sociální demokraté.

1. Stanovisko k náboženství jest jasné,

neboť stojí otevřeně proti křesť. názoru světověmu: „Bůh není“, volá Johanis, a Krejčí v debatě univerzitní proti Kordačovi ve sněmovně r. 1919.

2. Drobný lid připoutal sliby mater. významu,

které pak nesplní a lid od nich opět utíká.

3. Třídní politikou a voláním po diktatuře proletariátu připravili stát o důvěru občanstva,

neboť, jak může rolník upisovat státní půjčky, když má takové naděje do budoucnosti? Sociální demokraté mají pro všechny strany jen nenávisť, závist, né lásku a tím odpudili se sami a vyloučili z účasti na veř. životě.

4. Výborná organisace jejich,

dále tisk, odborové organisace, je dosud drží, ale tato forma nevystačí na dlouho.

5. Nedůslední,

neboť soudruzi-ministři jezdí v automobilech a proletáři chodí v haleně. Arcibiskupovi dávali za příklad bosého Krista a chudé apoštoly a sami dnes nenapodobují chudé proletáře, nýbrž „bur-

žousty“. Dále pak apoštolé třídního boje umírají strachem, aby neztratili nabyté jmění. A když oni netouží (?) po majetku soukromém, tož jsou to aspoň jejich ženy. — (Dr. Rašín.)

77. Sociální otázka.

1. **Nebude rozřešena socialismem,** neboť nemá k tomu socialism potřebné vlastnosti stavící, isa systémem bořivým (čl. 74/6). Ostatně určen k zániku (čl. 74/7) nemohl by dílo tak důležité ani dokončiti.
2. **Rozluštěna jest jediné křesťanstvím** ve formě křesť. solidarismu, který učí o nutnosti soukromého vlastnictví, o odpovědnosti jedince (čl. 80) a staví proti třídnímu boji třídní lásku.
3. **Prakticky luštil papež Lev XIII.,** jenž encyklikou „Rerum novarum“ naznačil cesty ke konečnému rozřešení ve formě křesť. solidarismu a odsoudil třídní boj. Dnes musíme obdivovati bystrozrak Lva XIII., když vidíme zříceniny socialistických pokusů řešení sociální otázky.

78. Socialisté pokrokoví

nastoupili střední cestu podobnou křesť. solidarismu, jenže bez křesť. základu. Zanikli r. 1924, jak jinak ani nebylo možno. Poslanci Hudec a Stejskal připojili se pak ke klubu národní demokracie, když před tím Modráček s drem Mackem vrátili se zase ke straně soc.-demokratické.

79. Sokol,

tělocvičný spolek, založený Tyršem a Fügnerem, byl původně v otázkách náboženských nestranný, dnes však svojí činností budí odůvodněné podezření stranickosti:

1. **Organisaci protikatolickou,** neboť katolíci, konající své povinnosti náboženské a politické, jsou z něho vylučováni, jak dokazuje praxe a dle ní vykládaná ustanovení Čs. Obce Sokolské (čl. 57/2).
2. **Organisaci protináboženskou,** neboť většina jednot jest ve vleku Volné Myšlenky, nevěreckého protestantismu a husitismu. Dokazují to četné články, zejména volného myslitele Kunstovného v tisku sokolském, seznamy přednášek vzdělávacích a vůbec celá činnost jejich. Již r. 1908 „Věstník Sokolský“ na str. 281 nařizuje, že „čestná stráž smí státi jen v místnosti nesvěcené (!) . . . a prapor zůstane v každém případě venku!“
3. **Rakušácký,** jak tiskem dokázal (čl. 67/6).

80. Solidarism křesťanský

jest systém, jímž jediné lze otázku sociální rozluštití na podkladu křesťanském.

1. **Chrání soukromé vlastnictví** proti socialistickým utopím, neboť idee komunistické o společném majetku jsou nesmyslné a neudržitelné. Kde byly násilím zavedeny, šíří hlad a bídu. Právě tak socialistické sestátění majetku jest nejnešťastnější způsob socialisace, neboť stát jest nejhorším podnikatelem. Že se sovětská nacionalisace neosvědčila, dokazuje, že dřívější majitelé jsou voláni zpět. Tak na př. slovenský mlynář ze St. Tury („Nár. Politika“ 23/3 1923). Podobně je to se sesocialisovanými závody v Rusku, jež dle zpráv sovětské vlády stály náklad 430 milionů rublů mimo miliardové zápůjčky těmto podnikům. (Modráček: Republika a socialisace, str. 16.)

2. **Obrací se na jedince,** jehož volá k zodpovědnosti za činy. Nese tak morálku a jeden zákon pro všechny. Socialisté se obrací na masy, davy, jež jsou chvilkové a nespolehlivé.
3. **Jest proti třídnímu boji** a nahraňuje jej třídní láskou (čl. 74/3).
4. **Jeho příští blíží se pomalu, ale jistě,** neboť magnetická stielka dějinného vývoje chvěje se nervosně stejným směrem, který naznačuje i veliký Výhybkář světa již před 2000 lety a kterým největší a nejvyšší duchové světa se ubírali.

81. Středověk.

1. **Nebyl temný,** neboť: a) Všichni, kteří vážně studovali v jeho dějinách, dospěli k témuž názoru, jako J. Stuart Mile, který napsal v 11. svazku Sebraných děl, str. 140: „Až budou dějiny všech dob — jež nazýváme temnými — tak sepsány, jak toho zasluhují, nahlédnou všichni, co velcí badatelé historičtí již nyní poznali, že duch lidský nebyl nikdy jindy více činným a lidská společnost nenalézala se nikdy v rychlejším kulturním pokroku, než během velké části tolik hanobené doby feudální.“
2. **Temným jej chtějí mít protestantští historikové,** kteří ve své prohanosti úmyslně přikrývají jej rádi, aby doba naše nepoznala nic, co krásného a vznešeného v něm se zrodilo. Mějit středověk jen délkou stínů, jež vrhá, jest jako soudit z dýmu na jasnost ohně! Snaha o zkreslování středověku jest nám ovšem pochopitelná, neboť příčinou její jest obava, aby zájem lidstva nepřeskočil na středověk, na jeho ideály, na jeho katolicism, aby člověk dnešní nepocítil prázdnotu doby dnešní. Proto ve školách začíná se s dobou Husovou a čtrnácté století se vynořovat.

3. **Nebyl úpadkem mravů,** neboť veškero kulturní úsilí vyvěralo ze zásady „pod zorným úhlem věčnosti“. A tak bylo vše větší, velkolepější, zmocněnější. On nám dal celé legie silných povah, on postavil řadu nových ideálů, on zrodil sv. Tomáše Aquinského. Dante, Tomáše ze Štítneho, Karla IV. a řadu jichých velikánů. A jestliže snad „počínají stoupati kalné vody mravní zátopy, tu zdvihá se žhavý vítr obnovy a počíná vysušovat vody ty, jak napsal krásně Jacopone (str. 39). A jestliže dále „strážcové Sionu opouštějí svá místa a klaní se světu a církev nařká nad zbědovanými, tu vyvstávají zbožní mnichové téže cirkve (Jacopone 14), aby zachránili loď Petrovu, kterou snad zahnalý větry sobeckých zájmů knížat duchovních i světských na úskalí. Tehdy — šlechta, klerus, měšťani a lid měli vyšší duši (a jistě společnost upadla za ta čtyři století od středověku!) — Pán byl ovšem tyran, ale byl mozku dětinného a ducha útlého. Církev ho zpracovávala. A tak vidíme, že k osvobození Božího hrobu přinesli (tehdejší) lidé svůj majetek, opustili ženy, děti a domov a tak vykoupili svým heroismem nízkost svých mravů.“ (Huysmans.)
4. **Byl životem lidstva,** neboť tehdy a) „klerus — až na některé ty společnosti, v nichž zuřilo smilstvo a satanism — byl hodný obdivu, vznášeje se za hranice lidství a dosahuje Božstva. b) Církev, zůstávajíc všemohoucí, byla sladká k ponížným, těší utrápené a hájí malé drobné lidi. c) Ziskuchtivost (tehdejší) buržoasie krotí zpovědník, dělník a obchodník jest řízen korporacemi, které znemožňují osamělost i faleš (cechy!). d) Není kapitálu a celý svět žije jist svou budoucností, a bez spěchu tvoří zázraky umění tak nádherného.“ (Huysmans 24.)

5. **Byl pln vnitřní energie isa ovládn katolicismem.** Prudkostí středověkého nadšení pro mysteria křesťanská uvolnila se hmotou svázaná duše věřící (Jacopone 7) a vysoko pozvedla se nad pozůstatky pohanských špatností, takže o něm směle můžeme říci, že byl mladím nynějších kulturních národů. (Viz článek 7.)

6. **Přípravou pokroku lidstva ve světě moderním,**

jak o něm Lareuse napsal: „Při svých pustošivých vpádech se barbaři nesetkali s opravdovým odporem leč v morální síle církve a v civilních funkcích, jež jí byly ve středověku ponechány. Církev nahradila politickou jednotu jednotou náboženskou. Řídila svědomí svými dogmaty. Táhla k sobě národy žízni po spravedlnosti a čistotou své morálky. Trpící národové k ní vzpínali v prosbě své ruce.“

7. **Mladím nynějších kulturních národů.**

Církev, papežství a kněžstvo pevnou vychovatelskou rukou vedlo národy středověké, očisťující je od zbytků špatnosti a způsobují pravý pokrok nejen mravní, ale i kulturní a technický. Dnes lidstvo přes veškeren rozvoj přírodních věd a techniky stárne. Nemá vnitřního tepla a idealismu, neboť rozumářství zdusilo nadšení, radost tak, že dnes duchovní marasmus a sešlost hrozí lidstvu. Upřímný pohled do dnešních revolucí sociálních, politických, náboženských, do vnitřního rozvratu jednotlivců je toho důkazem.

8. **Dělník středověký**

byl svobodný, inteligentní a veselý oproti dělníku doby přítomné, který stal se strojem. Moderní výrobní metoda ubíjí lidského ducha (New-Yorské Survey-Graphic 1923). Řemeslník tehdy pánem, jak naznačuje přísloví z doby tendenci: „Remeslo má zlaté dno“. Dnes

jest otrokem, nespokojen, rozerván, vydán na pospas tovární kapitalistické výrobě.

9. **K poznání jeho**

nutno číst všechny listy dějin a nikoliv jen některé. Poctivost vyžaduje, aby ukazovaly se nejen stinné stránky, ale i světlé a pak teprve aby se soudilo. Z tohoto poctivého nazírání pak vyplývá, že středověk není tak zlý a temný, jak se povrchně o něm soudí, nýbrž že má svoje nádherné kapitoly vyšších snah, pravého pokroku, poctivosti a nadšení, jak jsme je výše uvedli.

82. Svátky.

1. **Svěcení jejich**

náleží k svobodnému vykonávání náboženských povinností a jest tedy též jako věc svobody svědomí chráněno mezinárodními smlouvami.

2. **Dle kodexu Can. 1247**

zasvěceny jsou tyto: Všechny neděle, den Narození Páně, Nový rok, den sv. Tří králů, Nanebevstoupení Páně, Božího těla, Početí a Nanebevzetí Panny Marie, sv. Josefa, Petra a Pavla, a Všech svatých.

3. **Svěcení jejich nepůsobí národ-hospod. škody,**

neboť fráze o „zahálce milionů rukou“ jest nedoložena. V místech svěcení svátků jest lid mravný a pracovitý, což jest hospodářským prospěchem, kdežto kde lid od kostela odveden, pracuje málo a špatně, neboť vidí v práci jen dřinu! Srovnajte hospodářské prospěchy náboženské Hané a dělnické Libně. Kde jsou stávky a kde práce? Kde prospěch hospodářský jest větší?

83. Škola.

1. **Právo na ní mají církev a rodiče,**

neboť zákonem Božím ustanoveno jest: „A vy, otcové . . . vychovávejte je v kázni a napomínání Páně“ (Efes. 6, 4). Církev sledující toto na-

řízení zakládá školy farní a obecné pro děti katolických rodičů, aby jim umožnila splnění zákona Božího; školy státní vznikají teprve v XVIII. a XIX. století. Učitelé jsou jen zástupci rodičů ve výchově a musí se tedy podřídití přání rodičů v tomto ohledu.

2. Musí býti náboženská,

neboť jedině tak splní svůj úkol ve prospěch jedinců i celku. Italský ministr Gentile r. 1923 odůvodňuje předlohu o zavedení náboženství do italských škol, co předmětu povinného, praví o něm: „Náboženství jest základem veřejné výchovy, obnovou mravů národa, vzděláním ducha a nelze je ničím nahradit.“ Proto také v naší Republice „Malý školský zákon“ v § 1. a § 2. zavádí náboženství jako povinný předmět na školách národních a občanských. Nám však nestačí jen náboženství jako předmět vyučovací, nýbrž my chceme školu konfesijní, v níž by se obecné vyučování vedlo v duchu náboženském.

3. Beznáboženská se neosvědčila,

neboť nejlépe poznala to Francie, v níž $\frac{2}{3}$ dětí chodí do náboženských škol soukromých, kdežto státní školy beznáboženské zejí prázdnotou. Poslední statistika školství ukazuje, že „méně než 5 žáků jest v 1047 školách státních, méně než 10 v 2522 školách! Avšak v náboženských školách učí 29 tisíc učitelů a jest 1 milion žáků!

4. Nesmí býti domenou učitelů,

neboť byl by to výsměch v dobách, kdy mluví se stále jen o sebeurčení. Učitel má právo voliti metodu, ale jinak, pokud se týče směru výchovy, musí se podřídití přání rodičů, isa pouze jejich zástupcem (odst. 1.). Jakými špatnými svobodomyšlníky a nedemokratickými násilníky jsou pokrok. učitelé, zřejmo z prohlášení v „Českém Učitelu“, roč. 1903, č. 7: „Nepřizná-

váme rodičům práva, aby již od mládí směli vštěpovati dětem cokoli z přesvědčení svého, byť i to bylo náboženství.“

5. Nemá býti místem štvanic protináboženských, neboť sám profesor Masaryk napsal v „Nově Době“ r. 1908: „A proto, má-li i národ náš míti v těchto těžkých a svízelných dobách dostatečné útěchy, posilující naděje a pravé, čisté radosti ze života, nemůže a nesmí význam otázky náboženské býti předmětem stálých nájezdů a útoků a dokonce posměchu a tupení se strany učitele, který se má omeziti pouze na objektivní poučení ve věcech svého resortu.“ (Čl. 55/4.)

84. Tajemství.

1. Lze v ně věřiti i když nechápeme,

neboť a) autorita samého Boha nám za skutečnost tajemství ručí;

b) příčina nepochopení nespočívá v pravdě tajemství, nýbrž v nedokonalosti našeho rozumu. Vždyť i v životě často známo jest, co se děje, ale neznámo, jak se děje (na př. slepý naslouchá hudbě; ví, že hrají, neví však, jak hrají);

c) vysvětlují mnohou životní záhadu jinak nevysvětlitelnou, na př. lidskou bídu;

d) Sám D'Alembert (Eléments de philosophie) píše, že i „geometrie má rovněž svá tajemství, jež duch lidský nechápe“ a táže se, „zdaž přestává pro tato tajemství býti geometrie vědou naproste jistoty?“

2. V celém světě,

na něž nám ani věda neodpovídá. Na př.: Co jest čas, síla, život, člověk a pod. Reymond du Bois napsal ve spisu „O hranicích přirozeného poznání“, že člověk neví a nikdy neví těchto 7 světových záhad (tedy tajemství): 1. podstaty síly a hmoty; 2. původu prvního pohybu; 3. vzniku pocitu; 4. svobody vůle; 5. původu ži-

vota; 6. účelnost v přírodě a 7. původu myšlení a řeči. — Jest opravdu velmi snadno zavrhnouti vše, neviditelné a nepochopitelné, ale jak vysvětliti tato mysteria kolem nás se nalézající? (Huysmans.)

3. Zkoumána marně celá tisíciletí

a dosud bezvysledně nikoli vinou církve, nýbrž vrozenou slabostí lidského rozumu, jenž omezen jest časem a prostorem, poznává jen přirozené, časné a konečné, ale zůstává státi před nadpřirozeným, věčným a nekonečným.

4. Duše lidská po nich touží,

čehož nejlepším jest důkazem okolnost, kdy člověk odchýliv se od víry, hledá spásu ve spiritismu, okultismu a j. tajemných sektách, vedoucích k záhubě duše i těla.

85. Teror.

1. Rozbíjení schůzí

bylo u nás na denním pořádku. Činili tak lidé mělkého smýšlení, poštvaní vůdci svými. Tak u nás se praktikovala ona „převýchova“ žádaná a Husovo heslo: „Milujte se, pravdy každému přejte!“

2. Vylučování z práce,

jak dokazují křesť.-soc. dělníci, jež za své předsvědčení vyhozeni byli z továren. Tak bez ohledu na soudnost a právní cit zvláště rudí násilníci ukazovali, jak by vypadala socialistická republika.

3. Učitelstva

dokazuje nejlépe usnesení okresní konference v Benešově ze dne 25./9. 1919, které nařizuje, aby učitelé vyházeli kříže ze škol, nemodlili se s dětmi a opustili církev a končí slovy: „Učitel, který se nepodrobí tomuto usnesení, bude vyloučen z organizace, svými kolegy boykotován, při postupu bezohledně opomíjen.“

4. Zákon na ochranu svobody

musila vydati svobodná Republika! Jest to smutný dokument demokratické výchovy živlů, jež nazývají se svobodomyšlnými. Avšak „Svoboda křesť. nebojí se ničeho na světě“ (Origenes) a nelekla se ani teroristických choutek našich osvětářů, když nebyl ještě tento zákon.

86. Tisk.

1. Moderním mečem

při budování říše Kristovy v dnešních časech, neboť jest obranou těch, kteří přicházejí, aby vyslechli nás, ale klidně vyslechnutí jest jim znevažováno moderními pohany (čl. 85/1) a hlasatelem těch, kteří přijíti mezi nás nemohou, z jakéhokoliv důvodu.

2. Důležitostí jest nesmírné,

neboť zasahuje do duševního života národů a isa učitelem dospělých, dává jeho konání určitý směr, buduje životní názor čtenáře a tvoří „veřejné mínění“. Proto také vzrostl na velmi o.c. již mnozí se pokoušeli a již chyťtí ve své služby najmuli.

3. Nevěřecký jest největším nepřítelem víry a náboženství,

neboť on zneužívá všech sil ducha ve vědě, vášni, literou i obrazem je rozdmýchává a konečně i hmotného násilí, když státního zřízení se zmocní. („Rudozelená koalice“ u nás.) Církev neměla většího nepřítele nad něj, neboť on vytlačil vliv její z veřejného života více než pronásledování, reformace, on byl nehorlivějším agitátorem v odeírkevnění školy, rodiny a státu. Světová velmoc tisková „Alliance israelité“ jest orgánem nevěry. Ona vydává miliony žurnálů, brožur, ilustrací a románů, zachvacuje neprozřetelné a rozštěpené křesťanstvo, ničí víru a mrav křesť., a když lid jest bez Boha znemrav-

něn, stává se ozebračeným i bez chleba. (Dr. Kordač.) Jaké jen úžasné rozšíření tohoto tisku i u nás. Balíky „Práva Lidu“, „Čes. Slova“, „Venkova“ a „Rudého Práva“ z centrálních nádraží denně se rozesílají! Co útoků, pomluv, vymyšlených historek a překroucených zpráv, posměšků v této spouště jest obsaženo. Opravdu nutno se diviti, že při tom všem bezbožnost, odpady a zášť protináboženská není ještě větší. Vedle toho — nesmírné rozšíření tisku bezbarvého je stejně nebezpečno, neboť bezbarvým jest vůči jiným stranám, avšak vůči katolíkům vybarven, jak dokázala na př. „Národní Politika“ při projednávání rozluky manželské.

4. Ozbrojte se tiskem katolickým,

nahraďte jím tisk v odst. 3. zmíněný, jak naznačil Svätý Otec Pius X. slovy: „Marně stavíte kostely, konáte misie, zakládáte spolky; to všechno bude zničeno, nechopíte-li se zbraně obranné i útočné — katol. tisku.“ Bez tisku marny naše snahy! Proto odebírejte, čtete, rozšiřujte, předplácejte a podporujte tisk křesťanský!

87. Učitelstvo

„pokrokové“, jež patrně nedopatřením tak si říká, nevědouc, jak daleko jest od opravdového pokroku vzdáleno. Zcela jiné jest učitelstvo křesťanské, jež nespokojuje se jen s tím, čemu se naučilo, nýbrž dále se vzdělává a studuje a opírajíc se o křesť. základnu, jest zcela jiného charakteru.

1. Trpí velikášstvím,

neboť při svém poměrně mělkém vzdělání se domýšlí, jakoby kultura byla jeho dílem. Byli za války krotcí (čl. 90/5) a dnes chtějí se zavděčit kruhům vládnoucím. Uvykli si, aby je poslouchali děti a tak chtějí vládnouti i nad občany. Dnes je učinila rudozelená koalice, co do platu

rovnými státnímu úřednictvu a tím jejich domýšlivost ještě stoupla.

2. Nedůslední,

neboť jsou to špatní hrdinové, když vše jim jde na ruku a oni se bojí za kus chleba provést důsledky svého smýšlení. Dokazuje to provolání Ústřední rady učitelských organizací v dubnu 1920, v němž se očekává od učitelstva, že „zanechá nemužné dvojakosti a tam, kde tomu soc. poměry dovolují snesitelnou měrou(!) nadobro rozejdou se s církví“. Můžeme očekávat, že, kdyby ministrem stal se lidovec, byli by z nich zase nejzbožnější z pobožných, a že by zase ke katolickým vikářům běhali pro pochvalné dekry, hráli na varhany a pod., jak to činili dříve!

3. „Rakušáci“,

neboť sloužili za války Rakousku oddaněji než sluha Františka Josefa, jak známo z proslavených obilních rekvisic, sbírání kovu, hmoždířů, dělání cupaniny, skládání oslavných básní a řečnění na temata „Jen v silném Rakousku jest naše spása“ nebo „Válka dobrodiním lidstva“. (Čl. 90/5.)

4. Nesnášenliví násilníci,

jak dokázali vyházením křížů ze škol proti vůli občanstva, zaváděním laické morálky, již si každý jinak představuje, a vůbec počínáním si v otázce školské (čl. 83/4). A jako k jiným, tak chovají se i k sobě samým (čl. 85/3).

5. Prospěcháři,

jak dokázali „kulturní stávkou“ v r. 1921, již zahájili k vůli tomu, že jim několik korun stát strhl z jejich měsíčního platu.

88. University.

1. Zakládány církvi,

jak uznati musíme s Denilem: „Zakládání universit jest zásluhou papežů i panovníků, kněží

i laiků. Že však největší zásluha přísluší papežům, sezná každý, kdo nezapjatě sledoval mé výklady, spočívající na historických faktech.“ A sám Kaufmann, veliký nepřítel Církve, musil doznati: „Četní papežové se starali s největším zájmem o pěstování vědy, ba byli většinou největšími jejími zástupci.“ (Die Geschichte der Deutschen Universitäten, 403.) Ze 44 universit r. 1400 bylo 31 založeno papeži, a listy, jimiž je zakládají, dýší touhou, aby národově čerpali zdravé vody vzdělání a pravé kultury, a aby se co nejvíce sílili. Pius II. píše v zakládacím listě university baselské: „Mezi různými blaženostmi, jež může milostí Boží člověk dosíci v tomto životě, jest ne na posledním místě, že může úsilovným studiem dosíci perly vědomosti, která ukazuje cestu k dobrému a šťastnému životu a svou předností působí, že vzdělaný nad nevzdělaného vyniká. Mimo to činí ho Bohu podobným a vede ho k tomu, aby jasně poznal tajemství světa. Pomáhá neučeným a pozdvihuje k nejvyšším metám ty, kteří se narodili nejnižě.“ (Jansen, Geschichte des deutschen Volkes, 89.) Čteme-li Denifleovo dílo „Die Universitäten des Mittelalters bis in 1400“, jedno z nejlepších o této věci, zříme, kolik lásky měli papežové k vědícím, a jak se starali, aby duševně se co nejvíce povznegli. Oni nejen že university založili, nýbrž podpořili je materiálně. Tak Arnost z Pardubic založil při pražské universitě dotaci — po vzoru papežů —, z níž udržování byli mistři. Sebral od klášterů a kněží peníze, za něž koupil statky a výtěžek z nich věnován byl universitě. Dále 12 profesorů obdrželo pak od papeže Urbana V. kanonikáty a prebendy v kapitole u Všech Svatých.

2. Studium na nich bylo umožněno i chudým studentům,

neboť zakládány dotace a kolegia. Joen, biskup avignonský, nařídil ve své závěti, aby jeho nástupci udržovali z jeho jmění 8 studentů, kteří z Avignonu nebo okolí by studovali v Bologni. Později byl tento fond rozšířen papežem Janem XXII. tak, že vystačil pro 50 akademiků. V Bologni též vystavěl Urban V. veliký dům pro chudé a přispíval ročním příspěvkem 4000 zlatých dukátů. Jeho nástupce Řehoř XI. pokračoval v započatém díle. Poukázal 30 studentům, z nichž 15 se věnovalo theologii a 15 světskému právu, 1500 dukátů, 4500 dukátů dal na zakoupení nového domu a 4000 dukátů věnoval každý rok universitě. Podobně se stalo v Montpellieru, Toulousu a jinde. Urban V. udržoval za svého života aspoň 100 chudých studentů. (Denifle, 213, 308.)

89. Sv. Václav

1. Nebyl knížetem slabým, nestatečným,

neboť báchorky tyto povstaly chybným výkladem legend, zvláště legendy Gumpolda, biskupa Mantuánského, odporující zprávám dějepisců. Sám Palacký (Děj. 57) a dr. Kalousek (Obrana knížete Václava svatého) vyvracejí tyto lže a dokládají, že, kdyby byl sv. Václav neuvolil se k poplatku a nezajistil si pomocí Němců proti Maďarům, byl by provozoval při odboji lechů v zemi politiku samovraždou, jak uznal i jeho nástupce a dříve politický odpůrce a vrah Boleslav. Ostatně o statečnosti sv. Václava svědčí, že útočícího bratra ve St. Boleslavi přemohl a povlal se slovy: „Bůh ti to, bratře, odpust“ a teprve přesile spiklenců podlehl.

2. Náboženským vzorem,

neboť o „náboženství dbal netoliko za příčinou pravé a zdravé politiky, ale i puzením srdce a

celé duše své. Dav ve všech městech stavěti kostely, ozdobil a nadal je hojně a povolal k nim kněze ze všech zemí křesťanských a na hradě pak Pražském položil základ ku kostelu sv. Víta“ (Palacký, Děj., str. 57). Sám pak zbožně navštěvoval k uctění Krista v Nejsvětější Svátosti chrámy a byly-li v noci zavřeny, klekal na prahu kostelním, aby Spasitele uctil (Kulda V, 509).

3. Propagátorem křesťanství,

jež sice několik desetiletí před ním tu a tam v Čechách símě své zasadil, ale teprve svatý Václav s láskou a vírou pozdvihl kříž svatý nad pohanskými Čechy a tím zachránil národ od záhuby (čl. 13/10), zaslouží si vroucí díky celého potomstva českého, neboť pracovati k upevnění křesťanství bylo tehdy zároveň odnímání Němcům záminku, by se o to pokusili mečem.

4. Vlastencem

nejen z důvodů v odst. 3. uvedených, ale i proto, že stát rozumně spravoval svojí státnickou moudrostí a obezřetností (prof. dr. Kalousek, str. 10, 72) a stal se tak symbolem českého státu, což dokazují již 100 let po jeho smrti ražené peníze s jeho podobou a dále, že později celým národem země české nazvány korunou svatováclavskou. Svatováclavský program státoprávní upadl v zapomenutí v dobách husitských, ač sám Hus byl horoucím vyznavačem tohoto programu. (P. F. Žák T. J., Sv Václav, Praha 1910, str 9.) Teprve obnovou víry katolické v Čechách obnoven i program svatováclavský a projeven byl nejskvělejším činem 17. věku při hájení Prahy proti Švédům roku 1648. Jesuita Balbin stal se učitelem šlechty v tomto ohledu a mocně hořil, aby přilnula k zemi a programu tomuto. A první pluk legií čsl. ozdobil svůj prapor obrazem sv. Václava a jeho jménem se i pojmenoval, což

ovšem nebylo vhod vyznavačům protest.-něm. filosofie, kteří pak zaměnili jméno sv. Václava se jménem Husa. První dukát zlatý ražený v Republice Čsl. nese na sobě obraz sv. Václava.

5. Lidumilem,

neboť staral se nejen o duševní pokrok národa, ale i o tělesné jeho blaho, „všem pomáhaje, bíd- né krmil i odíval, vdovám a sirotkům ubližiti nedal, vězně a paroby (otroky) prodávané, zvláště duchovního stavu, na svobodu kupoval, pohostinným dobře činil a všechny lidi, chudé i bohaté míloval a o vše se staral“ (Palacký I, 120). A proto také, aby dílo jeho v pokoji prospívalo, věrně stál i při císaři Jindřichovi, jak se mu byl zavázal; i s biskupy v Řezně, pod jejich správou duchovní země jeho se byla dostala, v dobrém přátelství trval. (Tomek 24.) A aby unikl hřis- němu posuzování a pomlouvání, obětoval ke konání skutků křesť. lásky čas noční. V průvodu jediného sluhu Podivína potají a nepoznaný chodil a . . . roznášel dary chudým. (Palacký I., 120.)

90. Válka.

1. Není původcem jejím Bůh,

ale lidé zlí, právě tak jako rodičům zlé děti válku vypovídají a není to vinou rodičů. Bůh ovšem válku dopouští, aby lidstvo upomenul, že na špatných cestách se nachází a aby lidstvo očistil. Veliké věci zrodily se v krvi a pláči: obrození světa, trvalý mír, samostatnost, to vše potřebovalo obětí. A také cestou kalvarského kříže dokonána byla spása.

2. „Nezabiješ!“

jest ovšem v desateru, ale jest tam i „nepokradeš,“ a „nesesmílníš“. Lidstvo pohrdlo příkázáním Božím a samo se potrestalo. Neposlechnuvši příkázání jednoho, neposlechno i druhého a samo snáší ze svojí viny následky. A což Husité, bo-

jovníci Boží, jak ti se zachovali vůči příkázání? Píseň jejich „Bijte a zabijte, nikoho neživte!“ dává jasnou odpověď.

3. Zbraně svčeny nebyly,

neboť ve sbírce předpisů služebních „Dienstreglementů“, — ač na vše jest tam pamatováno, — nenajdete tam nějaké formule pro tento úkon. Pomluva tato povstala tím, že po promluvách k formacím bitevním, jelikož nebyl čas na vyzpovídání jednotlivců, vyzval kněz, aby vojíni vzbudili lítost a dal jim t. zv. generální absoluci, t. j. rozhřešení, v čemž někteří, nedávše pozor na to, co kněz povídá, dnes vykládají jako zehnaní zbraní. A což Husité? Ti chodili do bitev se Svátostí! Ostatně výtku tato nejčastěji pochází od těch, kteří sami dobrovolně i nuceně na výrobě zbraní se zúčastnili a „nezastavili všechna kola“ (strojů) hned, když válka začala.

4. Modlitby za vítězství

nařizeny byly vídeňskými biskupy a politickými úřady. Většina kněžstva modlila se za mír, neboť dobře věděla, že Rakousko dalo se do vleku evangelických Prusáků a Turků!

5. Kněží ji nemohli nezabrániti,

neboť měli k tomu velmi malou moc, která byla ještě liberálnějšími kruhy stále podkopávána. Zabrániti mohli jiní, mocnější živlové. Kde ti byli? Co dělali učitelé a úředníci? Denuncovali kazatele, kteří nemluvili dosti rakousky. Co dělali socialisté? Místodržitel Thun referuje do Vídně, že „strana soc.-demokratická jest nejspolehlivější“! Dělníci vyráběli šrapnely, učitelé sbírali válečné půjčky, konali hyperloyální přednášky, vydávali jubil. knížky, pohlednice, cvičili mládež ve zbraní a obrazech, železničáři vypravovali transporty vojenské, agrární starostové prováděli rekvisice. A jediný, kdo postavil se proti, byl — né

vrchní rabin, ani evang. pastor, ale — papež římský, jak zřejmo z mírových listů Benedikta XV. dne 8./9. 1914 a 28./7. 1915, jež zněly výstražně: „zapísať vás ... „ustaňte!“ A tyto snahy mají protestantští politikové fanaticky, jak dokazuje něm. říšský ministr ve sněmovně dne 24./7. 1918. Papež nemá světské moci a morální — po přání pokrokářů — neplatí. Co tedy chcete? Ostatně doznává záslužné akce papeže i „Právo Lidu“ 21./8. 1917 a „Národní Listy“ 22./8. 1917.

6. Zvony a varhany

vydány byly k jejím účelům, právě tak jako rodiče vydali nezletilé děti, majitelé budov měděnou střechu, rolník obilí atd. Intervence biskupů (kardinála olomouckého dne 9./8. 1917) a katol. poslanců, vyzněly na prázdno, neboť nebyly podporovány ostatními poslanci. A kde farář zvon schoval, byl za to denuncován a vyšetřován i vězněn (Neveklov a j.). Výtku tuto dávají občejně ti, které zvony „rušili“ v jejich klidu.

7. Práví viníci

jsou nikoli kněží, ale společnost lidská sama, neboť válka světová byla jen „katastrofou stáletého vnitřního rozkladu společnosti od Boha odtržené“. Rozpínavost Německa, touha po světovládě a hospodářská konkurence s Anglií byly dalšími příčinami. Ostatně největšími nadšenci byli fanaticky protestant císař Vilém a kalvínce Tisza, v jejich vleku se octl císař rakouský.

91. Věda.

1. Pravá jest skromná,

neboť doznává, že „známo jen konečné a nekončné neznámo“ (Hexley) a dále, že „má své problémy, hypotézy, z nichž jedna stíhá druhou, ssutiny teorií se hromadí a pravda uniká našemu poznání“ (angl. konv. Faber).

2. Neupokojí duši lidskou

právě v tom největším a nerozhodnějším okamžiku, kdy světlo hromničky ozařuje kříž v tuhoucích rukách a člověk nachází se v přechodu z toho světa do jiného a „kdy poslední paprsek světla proniká do duše a spiná v společný střed pravdy, jež tam roztroušeny jsou“ (Huysmans.) Kdo pak upokojí duši lidskou? — Jedině víra.

3. Jejimi pracovníky ve všech oborech jsou

řady upřímných, charakterních, věřících katolíků přírodopisců, -zpytců, matematiků, astronomů, kteří jistě by nevěřili, kdyby to odporovalo výsledkům jejich vědeckého bádání. (Na př. Pasteur, Newton, Pascal, Ampère, Secchi a jiní mnozí.)

4. Snižována na agitační prostředek

k oloupení lidových mas o šlechtné smýšlení, v čemž právě spočívá nebezpečí pro miliony duší a celé národy. (Zavoral.)

5. Neodporuje víře

nejen z důvodu odst. 3., ale není zde vůbec jediného opravdového důkazu o takovém případě. Vznik této fráze vyložen mineralogem Tolstojatovem takto: „Theorie některá jest od některých přijímána za věčnou, nezvratnou pravdu a postavena proti víře. Každý polovzdělanec dokáže udělat z teorií a domněnek sestavu obratnou, jež zdánlivě ničí článek víry. Theorie vznikají a zanikají, jsou lešením, jež se postaví a strhne, ale pravda — budova trvá; cesta vědy poseta kostmi zahynuvších domněnek. Věda nerozlučně pojí ideu s fakty, roste z ideu jako báseň, obraz, socha. (V přednášce r. 1889 v Moskvě „O poměru vědy a hypotesy“, Vesmír 1891.)

6. Nenahradí náboženství,

neboť úkoly její jsou zcela jiné než úkoly náboženství. Byli lidé, kteří „očekávali od ní odpo-

vědi na všechny otázky a chtěli přesné důkazy pravdy, což věda dokázati nemůže (čl. 84/2) a tak jsme svědky hnutí náboženského a to právě v myslích zklamané inteligence“ (prof. Mareš, „Přehled“ 1904, č. 12). A dále „věda nemůže být spasitelem lidstva, poněvadž není všeobecnou“ (Huxley.)

7. Neodvádí od Boha,

nýbrž právě naopak „opět k Němu přivádí“ (Baco Verulámský). Ale polověda to vždy byla, jež zmátla mozky lidské a od Boha některé odvedla, jako právě největšími odpůrci náboženství a víry jsou lidé nedostudovaní (čl. 1/3 a 1/8).

92. Víra.**1. Pokladem srdcí lidských,**

neboť ona vystačí pro všechny okamžiky lidského života i pro ten okamžik poslední (čl. 91/2) ona odpovídá na všechny otázky, jichž odpověď člověk žádá a jež nikdo, ani věda zodpověděti nemůže (čl. 84/2) a nelze ji ničím nahraditi.

2. Neodporuje vědě,

jak zřejmo z čl. 91/5.

3. Každému dosažitelná,

jen když se srdcem pokorným přistupuje k tajemství Pravdy, neboť „pokorným dává se poznati Bůh“. Pascal, geniální matematik a fysik, dává tuto radu, jak dosíci tohoto nejvyššího lidského dobra: „Začněte od skutků, choďte na mši . . . a ona (víra) přijde sama!“ (Pensées sur la religion) a dodává: „Na této dráze najdete největší poklad života“. Rada konvertitů ubírajících se touto cestou dokazuje, že rada tato jest správná.

93. Vlastenectví.**1. Katolíků jest nejlepší,**

neboť oni dobře chápou své povinnosti. Jim jest láska k vlasti „křesťanskou dokonalostí“.

Oni ovšem nevidí lásku k vlasti v projevech, jimiž jisté vrstvy „národovců“ tolik plýtvají, ať jsou to již ty nesčetné národní slavnosti, při nichž se mnoho mluví a ještě více pije, nebo pochodování s prapory nár. barev, nebo ono proslavené „nazdarování“. To vše jest nám pouhou formou a není vlastencem ten, kdo o sobě třeba desetkrát denně říká, že jest „pravý republikán a vlastenec“ a hned potom někoho podvede, okrade neb na útraty republiky v blahobytu žije. Katolická láska k vlasti spočívá v tom, že tichou prací pro vlast pracují a varují se všech chyb, jež lesk vlasti zatemňují. Jen tato láska může vlasti naší opravdu pomoci.

2. **Pokrokců, „patentovaných vlastenců“**, kteří ze známé skromnosti soudí o sobě, že jen oni jsou Češi, jen jejich mrav, věrnost a láska jest česká a katolíci jsou „ultra montes“ (za horami hledají svou vlast) vlasti nepomůže, neboť oni bojí základy státu: víru, mravnost a náboženství.

94. Volná Myšlenka.

1. **Není všesvětovou ligu, hájící svobodný projev každé myšlenky lidské v oboru nábož., polit. a sociálním,** neboť prof. Masaryk doznal v Pardubicích roku 1907, že vůdčí snahou její jest boj proti církvi katolické a nejvlastněji proti náboženství vůbec.
2. **Internacionálnější než církev,** neboť ta ponechává národům jazykovou individualitu, kdežto Vol. Myšlenka praví o svých zahraničních přátelích: „Jsme synové jedné země“ (Časopis „Havlíček“, r. I, č. 1, str. 12).
3. **Původu nečeského,** neboť byla založena 29/8 1880 v Bruselu zedn. žid. Němci, Francouzi, Vlacy a ani jediný Čech neb vynikající Slovan přítomen nebyl. Německý

nápis na českém časopise „Freier Gedanke“ jest nehoráznost a přece organisace tato běže podíl na vlasteneckých projevech a jménem češství štve proti církvi.

4. **Bojuje proti víře** místo seskupení sil v boji pro práva národa. Co tu různých zásad sloučeno: Dr. Soukup, anarchista, Vohryzek, Dr. Krejčí, Dr. Iška . . . predikanti, atheisté, herveisté atd., ale všichni jsou v jednom společní: v nenávisti církve. Jak musí býti církev silna, aby zmařila společné úsilí tolika nepřátel!
5. **Výsledky její jsou ubohé,** neboť dříve inteligence se přidávala, dnes sprostáctvím však odraděna a po kongresu pražském zůstal jen chaos pojmů, divný to „počátek nové epochy Evropy“, jak sám volný myslitel Pelant doznal.

95. Voltaire.

Jeden z nejznámějších odpůrců víry, jenž svého nadání a vtipu užíval k boji proti církvi, na jejíž potření vydal pověstné heslo: „Zničte tu hanebnici!“

1. **Vrátil se do církve katolické,** když v r. 1778 upadl do těžké choroby. Dal si zavolati kněze Gualtieria od sv. Sulpice a přijav svaté svátosti, dal před svědky písemně toto prohlášení: „Já podepsaný prohlašuji, že když mne před čtyřmi dny chrlení krve zastihlo, že jsem se knězi vyzpovídal, a že povolá-li mne Bůh v mém 84. roce věku k sobě, též v katolické víře, v níž jsem se zrodil, chci umřítí. Doufám od milosrdenství božského, že obdržím odpuštění za své přečiny, a dal-li jsem kdy církvi pohoršení, prosím Boha i ji za odpuštění. V Paříži, 2. března 1778. Voltaire m. p.“ Osvědčeno třemi svědky.

96. Ymka a Ywka.

1. Propaguje protestantism

v naší vlasti tajně pod různými „školami řečí“, „vojenskými domovy“ a v poslední době v tak zv. „Obrodném hnutí mladých křesť. žen“.

2. Její „blahodárnou činnost“,

jak někteří ji nazývají, popisuje „Večerník Práva Lidu“ 26/3 1921, když praví, že „osvojovala si právo na opanování voj. domovů, kde šíří podloudně protestantský klerikalismus . . . O blahodárné činnosti napsány celé sloupce v amer. listech, o zřizencích, kteří dary amer. lidu prodávali za drahé peníze vojsku ve Francii“ atd.

97. Zázraky.

1. Nevěří v ně lidé,

neboť jak Huysmans (Les Foules de Lourdes) dobře vysvětluje — „Zázrak jest umíráčkem vášní světských; pochopitelné, proč ho lidé nechtějí!“

2. Největší zázrak „Zmrtvýchvstání“ Krista,

o nějž opírá se celá pravda učení Kristova a o němž praví sv. Pavel (I. Kor. 15, 17), že „by naše víra byla marná, nevstal-li Kristus z mrtvých“, jest dosvědčen tolika důkazy, že sám prot. dějepisec a univ. profesor Aug. Gfrörer vyjádřil se, že „žádná dějepisná událost starého věku není svědectvím nade vsí pochybnost tak dokázána, jako tato“ a stal se katolíkem († 1861). Za svědectví tohoto zázraku umírali lidé, mučedníci a apoštolům slovo „apoštol“ bylo totéž, co svědek zmrtvýchvstání Kristova“ (Čl. 38/2).

3. Dějí se dosud,

jak doznati musily i autority bezvěrecké na poutním místě mariánském v Lourdech. Sám Huysmans (Les Foules de Lourdes) uvádí dokumentárně několik případů, jež viděl a před nimiž ja-

kékoliv vyhýbavé theorie autosugesce, hysterie atd. objevují se v celé své ubohosti, a volá: „A Ty, kteráž jsi nečimla zázraků na zemi za života svého, činíš je nyní . . . pro nás, světlo dobroty, jež nezná západu, přistave ubohých, Marie sliťování, Matko milosrdenství!“ A dále praví, že „konverse nemožné zde se mohou uskutečnit“ pod dojmem zázraků na vlastní oči spatřených. A jest řada ještě jiných zázraků, jako neporušená těla svatých (sv. Terezie † 1336 v klášteře klářísek v Coimbre v Portugalsku, jazyk sv. Jana N. a j.) Světoznámý zázrak krve sv. Januaria z Beneventu u San Gennaro v Neapoli, jež byl sťat r. 305, přivedl již mnoho jinověrců a luteránských superintendentů zpět do církve katolické.

98. Zednáři

byli svobodní myslitelé, sdružení v tajné spolky ve formě starých cechů zednických. Ačkoliv na odív stavěli snahy lidumilné, tvrdíce, že budují chrám člověka, ve skutečnosti vedli boj proti každému náboženství a autoritě. Prvé lože bylo v Anglii r. 1717 a odtud šířilo se zednářství rychle do ostatních států. Mnozí (také kněží) přistupovali k nim, neznajíce pravou podstatu věci.

1. Účel loží

naznačuje lože „Grand Orient“ řízené tajnou vládou židovskou, jež slouží k uskutečnění snahy národa vyvoleného „panovati nad celým světem“, ke zlákání nevědomých jsou vábivá hesla: osvícenost, humanita, bratrství a p. Uměle vzbuzují naději, že světová organizace pozdvihne každého zednáře k nezasloužené moci, slávě a cti a tak umělci, politici, novináři zařazení do vyšších stupňů svěcení obchodníci hledající úvěr v nižších stupních svěcení rozmnožují řady zednářské. Příkázána jest bezpodmínečná solidarita, neboť zednář nesmí potírat zednáře.

2. Vedou boj proti církvi rafinovaným způsobem, jak z citátu čl. 1/7 vidno.

99. Zpátečníci.

1. Nejsou katolíci, neboť oni jdou pravým pokrokem oproti těm, kteří přejíce si obnovení mravů staré antiky (čl. 4/4), uzákoňují zákony takového druhu, jako zákon o rozluce manželské (čl. 45/2) a blíží se tedy těm časům před 2000 lety, o nichž píše římský spisovatel Juvenalis, že „neuplynul ještě ani 30. den a manželka Junova měla již 10. manžela“. Pravý pokrok nesen byl vždy církví katolickou (čl. 62/1) a z a o s t a l c e m b u d e v p r a v d ě t e n, kdo setrval při svých primitivních, skutečnosti neodpovídajících názorech pohanských, ne však katolík, který jest příslušníkem církve, jež tolik pro pokrok skutky již udělala a strany, jež postavila se poctivě na půdu Republiky a vši váhou pracuje na jejím rozvoji v duchu zdravého pokroku a právě demokracie.
2. Nejsou lidovci, neboť sám realistický časopis „Čas“ v listopadu 1920 doznává, že „strana lid. pochopila v mnohém lépe než pokrokové strany měšťácké smysl doby a snaží se vytvořiti ze sebe živél státotvorný a — moderní.“
3. Může býti tak nazvána strana lidová? Bojuje proti vyžírajícím ústřednám — chce vybojovat rolníku, obchodu svobodu — dělníci její nevyštvou z práce jiné pro jich smýšlení. — Hájíme výstřelky kapitalistické? Brojíme proti socialisaci dolů? Voláme po diktatuře jedné třídy? Toužíme po obnovení monarchie?

100. Židé.

1. Revolučním živlem ve světě, neboť chápou se rychle moei ve státech nespofádaných, jež si před tím vhodně tiskem (čl. 86/3).

připravili. Důkazem jsou vládci v Rusku, Maďarsku (čl. 10/5) a v Německu: Liebknecht, Luxemburk a Levin.

2. Mají v rukou stát, neboť mají v rukou jeho nerv — finance. Válka zvětšila jejich bohatství a státy jsou jim dlužny miliardy. A tak opravdu plní se slova provolání zakladatele Svět. Židovského Svazu A. Cremièra z r. 1860, že „není dalek den, kdy všechna pozemská bohatství stanou se majetkem dětí Israele“.
3. Nejsme proti jejich náboženství, neboť i oni věří v jednoho Boha, ale musíme se brániti proti jejich hospodářské síle a talentu obchodnímu, jež rozvíjí na úkor náš.
4. Nepřátelé katolicismu, neboť zřejmě to ze slov knihy „Zydzi a Kahaly“ (čl. 1/7b) a dále přiznává to sám zakladatel Světového Židovského Svazu Adolf Cremière r. 1860 ve výzvě k židovstvu celého světa ve formě přání: „Katolicism, náš odvěký nepřítel, leží na znak, jsa na hlavu poražen!“
5. Nebyli pronásledování církví, neboť ve středověku říkali židé: „Řím jest náš ráj“. Pius IX. dovolil židům usazovati se všude v Římě i mimo ghetto (židovskou čtvrť). Sám žid Mires řekl: „Vděkem zavázán jest Israel papežům.“ Ostatně nelze vyjmenovati papeže, kteří by židy pronásledovali. A jestliže ghetto trvalo, bylo to z důvodu, že „židé mimo svou čtvrť jinde bydliti nechtěli“ (La question juive, Paris 1868, str. 16) a dále jak Renan tvrdí (Rohling: Židé podle talmudu. Překl. Baláka, Praha 1876, str. 62): „Zvláštní ghetta zařizována byla následkem zásad talmudských.“

O B S A H.

	Strana		Strana
Agitace protináboženská	7	Národní církev	89
Agrárníci	10	Národní demokracie	90
Anarchisté	11	Neomyšnost	91
Antika	11	Nevěra	92
Armáda Spásy	12	Odpustky	93
Askese	13	Orel	94
Autorita	15	Organisace	94
Bartolomějská noc	15	Papežství	95
Bílá Hora	16	Petr Sv.	97
Bolševism	20	Písmo Svaté	98
Budhism	22	Pokrok	102
Bůh	22	Politika	103
Církev katolická	24	Poprava na Staroměstském	
Coelibát	32	náměsí	104
Čeští Bratři	35	Protestantismus	106
Dějiny	36	Protireformace	109
Dogmata	38	Rakušáci	112
Filosofie	39	Reformace	114
Galileo	40	Republika	116
Habsburkové	41	Rozluka církve od státu	116
Havlíček	42	Řím	118
Hlinka	42	Sekta československá	119
Hus	43	Slovensko	122
Husitství	50	Socialism	123
Charita	51	Socialisté čeští	124
Index	52	Sociální demokraté	125
Inkvizice	53	Sociální otázka	126
Jan Nepomucký Sv.	55	Socialisté pokrokoví	126
Jesuité	58	Sokol	126
Jméni církevní	62	Solidarism křesťanský	127
Kláštery	63	Středověk	128
Klerikalism	66	Svátky	131
Kněží	67	Škola	131
Komunisté	69	Tajemství	133
Koniáš	69	Teror	134
Kordač Dr.	70	Tisk	135
Kostely	71	Učitelstvo	136
Kristus	72	University	137
Křesťanství	75	Václav Sv.	139
Křížové výpravy	77	Válka	141
Kultura	77	Věda	143
Latina	78	Vira	145
Lidovci	79	Vlastenectví	145
Luther	81	Volná Myšlenka	146
Manželství	82	Voltaire	147
Mariánský kult	83	Ymka, Ywka	148
Mariánský sloup	83	Zázraky	148
Masaryk	84	Zednáři	149
Monarchism	84	Zpátečníci	150
Mravnost	85	Židé	150
Náboženství	87		